

РЕШЕНИЕ НА ПЪРВОИНСТАНЦИОННИЯ СЪД (първи състав)

10 март 1992 година*

По дело T-11/89

Shell International Chemical Company Limited, дружество, регистрирано по английското законодателство, със седалище в Лондон, за което се явява адв. Jeremy F. Lever, QC, адв. Kenneth B. Parker, barrister и адв. John W. Osborne, solicitor, със съдебен адрес в Люксембург при адв. Jean Hoss, 15 Côte d'Eich,

ищец,

срещу

Комисията на Европейските Общности, за която се явява г-н А. McClellan, главен юридически съветник и г-жа К. Banks, член на юридическия съвет в качеството на представител, със съдебен адрес в Люксембург при г-н R. Hauder, представител на юридическия отдел, Centre Wagner, Kirchberg,

ответник

с предмет иск за отмяна на решение на Комисията от 23 април 1986 относно производство по член 85 от Договора за ЕИО (IV/31.149-Полипропилен, ОВ 1986 г., L 230, стр. 1),

ПЪРВОИНСТАНЦИОННИЯТ СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ (първи състав)

в състав: г-н J. L. Cruz Vilaça, председател, г-н R. Schintgen, г-н D. A. O. Edward, г-н Н. Kirschner и г-н К. Lenaerts, съдии,

генерален адвокат: г-н В. Vesterdorf,

секретар: г-н Н. Jung,

като взе предвид писмената фаза на производство и в допълнение съдебното заседание, проведено на 10 - 15 декември 1990 г.

след като изслуша становището на генералния адвокат по време на заседанието от 10 юли 1991 г.

постанови настоящото

Решение

Обстоятелства в основата на спора

---

* Език на производство то: английски.

1. Настоящото дело се отнася до решение на Комисията, което налага глоба на петнадесет производители на полипропилен за нарушение на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО. Продуктът полипропилен, предмет на оспорваното решение (наричано по-нататък „решението“), е един от основните термопластични полимери. Продуктът се продава от производителите за преработване в готови продукти или полуготови продукти. Най-големите производители на полипропилен разполагат с повече от 100 различни вида, които имат голям обхват за крайна употреба. Най-важните основни видове полипропилен са полипропилен са лико, хомополимер за леене под налягане, кополимер за леене под налягане, високо активен кополимер и филм. Предприятията, получатели на решението, са основни химически производители.

2. Доставките на полипропилен на западноевропейския пазар се осъществяват почти изцяло от производствени мощности, разположени в Европа. Преди 1977 г. западноевропейският пазар получава доставки от десет производителя, а именно: Montedison (понастоящем Montepolimeri SpA, Hoechst AG (акционерно дружество), Imperial Chemical Industries PLC и Shell group (наричани по-нататък „голямата четворка“), които заедно формират 64 % от пазара, Enichem Anic SpA в Италия, Rhône-Poulenc SA във Франция, Alcludia в Испания, Chemische Werke Hüls и BASF AG в Германия и национализираният австрийски производител Chemie Linz AG. След изтичането на контролиращите патенти, притежавани от Montedison, в Западна Европа се появиха седем нови производители през 1977 г.: Amoco и „Херкулес Кемикълс“ Н.В. (акционерно дружество) в Белгия, „АТО Хими“ СА (акционерно дружество) и „Солвей и съдружници“ СА (акционерно дружество) във Франция, „СИР“ в Италия, DSM Н.В. (акционерно дружество) в Нидерландия и „Такса“ в Испания. В средата на 1978 г. на пазара се появи „Сага Петрокйеми“ АС и Ко (акционерно дружество), норвежки производител, а през 1980 г. Petrofina SA (акционерно дружество). Появата на нови производители с общ капацитет от 480,000 тона, доведе до значително нарастване на инсталираните мощности в Западна Европа, което в продължение на няколко години не беше съчетано с увеличено търсене на пазара. В резултат на това се стига до ниски нива на използване на производствения капацитет, който все пак се повишаваше постепенно в периода между 1977 г. - 1983 г., като от 60 % достига 90 %. Според решението търсенето и предлагането са приблизително на едни и същи нива от 1982 г. Независимо от това, през по-голямата част от периода, обхванат от разследването (1977 г. - 1983 г.), доклади относно пазара на полипропилен го описват като пазар с ниска доходност или със значителни загуби, които са резултат предимно на постоянните разходи и на увеличението в разходите за суровини - полипропилен. Съгласно решението (точка 8), през 1983 г. Montepolimeri SpA държат 18 % от европейския пазар на полипропилен, а всяко едно от дружествата Imperial Chemical Industries plc, Shell International Chemical Company Limited и Hoechst AG притежават по 11 %, Hercules Chemicals NV малко под 6 %, ATO Chimie SA, BASF AG, DSM NV, Chemische Werke Hüls, Chemie Linz AG, Solvay et Cie SA и Saga Petrokjemi AS & Co 3 - 5 % и Petrofina SA около 2 %. В решението се отбелязва, че между държавите-членки са реализирани високи обеми на продажби на полипропилен, защото всеки от действащите по това време производители е доставял продукта в повечето, ако не и във всички, държави-членки.

3. Shell group е един от производителите-доставчици на пазара преди 1977 г. и е част от „голямата четворка”. Неговата позиция на пазара е на голям производител с пазарен дял между 10,7 и 11,7 %.

4. На 13 и 14 октомври 1983 г., служители на Комисията, които действат съгласно член 14, параграф 3 от Регламент № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 г., първият регламент за прилагането на член 85 и 86 от Договора (ОВ, 1962 г., 13, стр.204, наричан по-нататък „Регламент № 17“), провеждат едновременни разследвания в помещенията на следните предприятия, производители на полипропилен, които снабдяват пазара на Общността:

ATO Chimie SA, сега Atochem („ATO”),

BASF AG („BASF“),

DSM NV („DSM“),

Hercules Chemicals NV („Hercules“),

Hoechst AG („Hoechst“),

Chemische Werke Hüls („Hills“),

Imperial Chemical Industries plc („ICI“),

Montepolimeri SpA, понастоящем Montedipe („Monte“),

Shell International Chemical Company Limited („Shell“),

Solvay et Cie SA („Solvay“),

„BP Chimie“ („BP“).

Не е проведено разследване в помещенията на „Rhône-Poulenc“ SA („Rhône-Poulenc“) или в помещенията на Enichem Anic SpA.

5. След разследванията, Комисията изпраща искания за информация съгласно член 11 от Регламент № 17 (по-нататък наричани „искане за информация“), не само до предприятията, упоменати по-горе, но и до следните предприятия:

- Amoco,

- Chemie Linz AG („Linz“),

- Saga Petrokjemi AS & Co, сега част от Statoil („Statoil“),

- Petrofina SA („Petrofina“),

- Enichem Anic SpA („Anic“).

„Linz“, австрийско предприятие, оспорва юрисдикцията на Комисията и отказва да отговори на искането за информация. Впоследствие, в съответствие с член 14, параграф 2 от Регламент № 17 служителите на Комисията провеждат разследвания в помещенията на Anic и Saga Petrochemicals UK Ltd, дъщерно предприятие на Обединеното кралство на Saga, и на търговските представители на Linz, установени в Обединеното кралство и Федерална република Германия. Не е изпратено искане за информация до Rhône-Poulenc.

6. Доказателствата, получени от тези разследвания и от исканията за информация, довеждат Комисията до извода, че в периода между 1977 - 1983 г. съответните производители, в нарушение на член 85 от Договора за ЕИО, чрез поредица от ценови инициативи, определят редовно индикативни цени и разработват система за контрол на годишния обем на производство с цел разпределяне на наличния пазар помежду им в съответствие с договорени цели, изразени в проценти или тонове. Следователно, на 30 април 1984 г. Комисията решава да започне производството, предвидено в член 3, параграф 1 от Регламент № 17, и през м. май 1984 г. изпраща на упоменатите по-горе предприятия, с изключение на Anic и Rhône-Poulenc, писмено изложение на възраженията. Всички получатели представят писмени отговори.

7. На 24 октомври 1984 г. назначеният от Комисията служител по изслушването се среща с юридическите съветници на получателите на изложенията на възраженията с цел да определят някои процедурни разпоредби за изслушването, предвидено като част от административното производство, което предстои да започне на 12 ноември 1984 г. На срещата Комисията обявява въз основа на доводите, изложени от предприятията в техните отговори на изложението на възраженията, че скоро ще им изпрати допълнителни материали в подкрепа на вече представените им доказателства относно прилагането на ценовите инициативи. На 31 октомври 1984 г. Комисията изпраща на юридическите съветници на предприятията пакет от документи, който се състои от копия на ценовите указания, дадени от производителите на техните търговски отдели заедно с таблици, които обобщават тези документи. С оглед запазването на търговската тайна, изпращането на материалите е извършено при определени условия и, по-специално: документите не трябва да стават достояние на търговските отдели на предприятията. Адвокатите на голяма част от предприятията отказват да приемат тези условия и връщат документацията преди изслушването.

8. С оглед на информацията, предоставена в писмените отговори на изложението на възраженията, Комисията решава да включи в производството Anic и Rhône-Poulenc. За тази цел, на 25 октомври 1984 г. на двете предприятия е изпратено изложение на възраженията със съдържание, подобно на изпратеното на останалите петнадесет предприятия.

9. Първото заседание от изслушването се провежда на 12 - 20 ноември 1984 г. В хода на това заседание са изслушани всички предприятия с изключение на Shell (което отказа да вземе участие в изслушването), Anic, ICI и „Rhône-Poulenc (които считат, че не са имали достатъчна възможност да се подготвят за делото).

10. На това заседание, няколко предприятия отказват да се произнесат по въпросите, повдигнати в документацията, изпратена им на 31 октомври 1984 г., като твърдят, че Комисията е променила изцяло посоката на делото и най-малкото е трябвало да им се предостави възможност да подготвят писмените си становища. Други предприятия твърдят, че времето е недостатъчно, за да се запознаят с въпросните документи преди изслушването. В този смисъл на 28 ноември 1984 г. е изпратено съвместно писмо до Комисията от адвокатите на BASF, DSM, Hercules, Hoechst, ICI, Linz, Monte, Petrofina и Solvay. В писмо от 4 декември 1984 г. Hills се присъединява към гледната точка, изразена в съвместното писмо.

11. Впоследствие, на 29 март 1985 г. Комисията изпраща на предприятията нов пакет от документи, които съдържат ценови указания, дадени от предприятията на техните търговски отдели, придружени от ценови таблици, както и обобщение на доказателствата за всяка ценова инициатива, за която има налични документи. Комисията иска от предприятията да отговорят писмено и по време на изслушването, и посочва, че премахва първоначалните ограничения по разкриване на търговски отдели.

12. В друго писмо от същата дата Комисията отговоря на доводите, повдигнати от адвокатите на дружествата, че не е определила ясно юридическата същност на заявеното обединение съгласно член 85, параграф 1 и кани предприятията да представят писмени и устни становища.

13. Второто заседание от изслушването се провежда на 8 - 11 юли 1985 г. и на 25 юли 1985 г. Anic, ICI и Rhône-Poulenc представят съображенията си, а останалите предприятия (с изключение на Shell) коментират въпросите, повдигнати в двете писма на Комисията от 29 март 1985 г.

14. Предварителният проект на протокола от изслушването заедно със съответната документация са представени на членовете на Консултативния комитет по ограничителните практики и доминиращото положение (по-нататък наричан „Консултативния комитет“) на 19 ноември 1985 г. и са изпратени на ищците на 25 ноември 1985 г. Консултативният комитет представи становището си на 170-та си среща, проведена на 5 и 6 декември 1985 г.

15. В края на това производство, Комисията приема оспорваното решение от 23 април 1986 г., което има следния диспозитив:

„Член 1

Anic SpA, ATO Chimie SA (понастоящем Atochem), BASF AG, DSM NV, Hercules Chemicals NV, Hoechst AG, Chemische Werke Hüls (понастоящем Hills AG), ICI PLC, Chemische Werke Linz, Montepolimeri SpA (понастоящем Montedipe), Petrofina SA, Rhône-Poulenc CA, Shell International Chemical Company Limited, Solvay et Cie SA и Saga Petrokjemij AS & Co (понастоящем част от Statoil) са нарушили член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО, като са участвали:

- в случая на Anic, приблизително м. ноември 1977 г. - края на 1982 г. или началото на 1983 г.,
- в случая на Rhône-Poulenc, приблизително м. ноември 1977 г. - края на 1980 г.,
- в случая на Petrofina, от 1980 г. поне до м. ноември 1983 г.,
- в случая на Hoechst, ICI, Montepolimeri и Shell приблизително средата на 1977 г. - м. ноември 1983 г.,
- в случая на Hercules, Linz, Saga и Solvay приблизително м. ноември 1977 г. - м. ноември 1983 г.,
- в случая на АТО, поне 1978 г. - най-малко м. ноември 1983 г.,
- в случая на BASF, DSM и Hills, в периода приблизително 1977 г. - 1979 г. поне до м. ноември 1983 г.,

в споразумение и съгласувана практика, започнали от средата на 1977 г., чрез които производителите, които доставят полипропилен на територията на ЕИО:

а) са имали контакти помежду си и са се срещали редовно (от началото на 1981 г. два пъти месечно) в поредица от тайни срещи, за да обсъждат и определят своята търговска политика;

б) понякога са определяли „индикативни“ (или минимални) цени за продажбата на продукта във всяка от държавите-членки на ЕИО;

в) са договаряни различни мерки, насочени към улесняване прилагането на подобни индикативни цени, включително (предимно) временни ограничения на производството, обмяна на подробна информация за доставките си, провеждане на местни срещи, а от края на 1982 г. въвеждане на система за „account management“ с цел прилагането на ценови увеличения за индивидуалните клиенти;

г) са въвели едновременно увеличение на цените в изпълнение на упоменатите цели;

д) са разпределили пазара чрез определянето за всеки производител на годишна цел за продажби или „квота“ (за 1979 г., 1980 г. и поне за част от 1983 г.) или при не постигане на окончателно споразумение, което обхваща цялата година, са изисквали производителите да ограничат продажбите си за всеки месец в сравнение с даден предходен период (1981 г., 1982 г.).

Член 2

Предприятията, посочени в член 1, незабавно прекратяват въпросното нарушение (ако вече не са го направили) и отсега нататък в дейността им като производители на полипропилен следва да се въздържат от споразумения или съгласувани практики, които могат да имат същата или подобна цел или

результат, включително от обмяна на информация, която представлява според обичайната практика търговска тайна, чрез която участниците пряко или косвено се информират за произведена продукция, доставки, запаси, цени за продажба, разходи или инвестиционни планове, или чрез която могат да контролират спазването на изрични или мълчаливи споразумения или съгласувани практики с предмет цени или пазарни дялове в рамките на ЕИО. Всяка система за обмяна на обща информация, за която производителите се абонираат (например Fides), трябва да се извършва по начин, който изключва предаването на информация, от която може да се разбере пазарното поведение на предприятията. По-специално, предприятията трябва да се въздържат от обмяна на всякаква допълнителна информация с конкурентен характер, която не е обхваната от подобна система.

Член 3

Налагат се следните глоби на предприятията, изброени по-долу, във връзка с нарушението, установено по член 1:

- i) Anic SpA, глоба в размер на 750 000 ECU, или 1 103 692 500 ITL;
- ii) Atochem, глоба в размер на 1 750 000 ECU, или 11 973 325 FRF;
- iii) BASF AG, глоба в размер на 2 500 000 ECU, или 5 362 225 DEM
- iv) DSM NV, глоба в размер на 2 750 000 ECU, или 6 657 640 NLG;
- v) Hercules Chemicals NV, глоба в размер на 2 750 000 ECU, или 120 569 620 BEF;
- vi) Hoechst AG, глоба в размер на 9 000 000 ECU, или 19 304 010 DEM;
- vii) Hills AG, глоба в размер на 2 750 000 ECU, или 5 898 447,50 DEM;
- viii) ICI PLC, глоба в размер на 10 000 000 ECU, или 6 447 970 GBP;
- ix) Chemische Werke Linz, глоба в размер на 1 000 000 ECU, или 1 471 590 000 ITL;
- x) Montedipe, глоба в размер на 11 000 000 ECU, или 16 187 490 000 ITL;
- xi) Petrofina SA, глоба в размер на 600 000 ECU, или 26 306 100 BEF;
- xii) Rhône-Poulenc SA, глоба в размер на 500 000 ECU, или 3 420 950 FRF;
- xiii) Shell International Chemical Company Limited, глоба в размер на 9 000 000 ECU, или 5 803 173 GBP;
- xiv) Solvay и & Cie, глоба в размер на 2 500 000 ECU, или 109 608 750 BEF;

xv) StatoilDen Norske Stats Oljeselskap AS (понастоящем част SAGA Petrokjemí), глоба в размер на 1 000 000 ECU или 644 797 GBP.

Член 4

...

Член 5

...»

16. На 8 юли 1986 г. на ищците е изпратен окончателният доклад от изслушванията, който съдържа отстранените печатни грешки, допълнения и зачерквания, поискани от тях.

Производството

17. Това са обстоятелствата, при които с искова молба, вписана в секретариата на Съда на 5 август 1986 г., ищецът завежда настоящото производство за отмяна на решението. Тринадесет от четиринадесетте получателя на решението също завеждат искове за неговата отмяна (Дела Т-1/89 - Т-4/89, Т-6/89 - Т-10/89 и Т-12/89 - Т-15/89).

18. Писменото производство се провежда изцяло пред Съда.

19. С Определение от 15 ноември 1989 г., Съдът отправя настоящото дело заедно с другите тринадесет дела до Първоинстанционния съд в съответствие с член 14 от решение на Съвета от 24 октомври 1988 г. за създаване на Първоинстанционния съд на Европейските общности (по-нататък наричано „решение на Съвета от 24 октомври 1988 г.“).

20. Съгласно член 2, параграф 3 от решение на Съвета от 24 октомври 1988 г. генерален адвокат се определя от председателят на Първоинстанционния съд.

21. С писмо от 3 май 1990 г. секретарят на Първоинстанционния съд покани страните на неформално съвещание за определяне на правилата за провеждане на устното производство. Съвещанието се състои на 28 юни 1990 г.

22. С писмо от 9 юли 1990 г. секретарят на Първоинстанционния съд иска от страните да представят своите становища относно възможното съединяване на дела Т-1/89 - Т-4/89 и Т-6/89 - Т-15/89 за целите на устното производство. Страните нямат никакви възражения по тази точка.

23. С Определение от 25 септември 1990 г. Съдът обединява упоменатите по-горе дела за целите на устното производство поради връзката между тях в съответствие с член 43 от Процедурния правилник, който към този момент се е прилагал *mutatis mutandis* към производствата пред Първоинстанционния съд на основание от член 11 от решение на Съвета от 24 октомври 1988 г.

24 С Определение от 15 ноември 1990 г. Съдът се произнася по исканията за конфиденциално разглеждане, подадени от ищите по дела Т-2/89, Т-3/89, Т-9/89, Т-11/89, Т-12/89 и Т-13/89, като ги е уважил частично.

25. С писма, подадени в секретариата на Съда между 9 октомври и 29 ноември 1990 г., страните отговарят на въпросите, зададени им от Съда в писмо, изпратено на страните от секретаря на 19 юли 1990 г.

26. В светлината на отговорите, предоставени на своите въпроси, като изслушва доклада на съдията докладчик и като се запознава със становището на генералния адвокат, Съдът взема решение устното производство да бъде открито без провеждане на подготвително разследване.

27. Страните излагат устните си доводи и отговарят на въпросите на Съда в хода на заседанието, проведено на 10 - 15 декември 1990 г.

28. Генералният адвокат представя своето становище по време на заседанието от 10 юли 1991 г.

Искания на страните

29. Shell International Chemical Company Limited заявява, че Съдът следва:

i) да отмени решение на Комисията от 23 април 1986 г. (IV/31.149 - Полипропилен), в частта относно ICI;

ii) да отмени или намали глобата, наложена на ICI;

(iii) да осъди Комисията да заплати направените от ищеца разноски.

Комисията заявява, че Съдът следва:

i) да отхвърли иска;

ii) да осъди ищеца да заплати съдебните разноски.

По съществуващото на спора

30. Съдът счита за необходимо на първо място да проучи посочените от ищеца основания за обжалване, свързани с заявеното нарушаване на правото му на защита от страна на Комисията, доколкото (1) Комисията не изпълнява задължението си да действа при спазване на принципа на безпристрастност при съставяне на решението, (2) Комисията не е представила на ищеца документите, на които основава решението, и (3) не всички въпроси, по които Комисията се произнася срещу ищеца в решението, се съдържат в изложението на възраженията. На второ място, Съдът възнамерява да разгледа основанията за оспорване, свързани с доказване на нарушението, относно (1) фактическите констатации на Комисията, и (2) прилагането на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО към тези факти. На трето място, Съдът ще разгледа основанията за оспорване, свързани с въпроса дали ищецът може да отговаря за

нарушението. На четвърто място, Съдът ще разгледа основанията за оспорване, които произтичат от доводите на решението и на пето място, Съдът ще разгледа основанията за оспорване, свързани с определянето на глобата, доколкото ищецът твърди, че (1) е изтекла частична давност, (2) размерът на глобата не съответства на продължителността на заявеното нарушение, и (3) размерът на глобата не съответства на тежестта на заявеното нарушение.

Относно правото на защита

1. Липса на безпристрастност при съставяне на решението

31 Ищецът твърди, че до 1985 г. вътрешната организация на Комисията допринася за ограничаване на възможностите за вземане на предубедени и несправедливи решения при обсъжданията ѝ, доколкото от предварителната фаза на производствата пред Комисията разследващата функция е отделена от функцията по обвинение. По време на хода на административното производство по настоящото дело, главна дирекция „конкуренция“ е реструктурирана така че един служител трябва да работи едновременно в качеството на разследващ и докладващ. По този начин гаранциите за безпристрастност и справедливост са премахнати.

32. В своя отговор, ищецът твърди, че в противоречие с твърдението на Комисията, новата система не предоставя всички желани гаранции, доколкото тя е установена през 1985 г. и не може да бъде приложена към настоящото дело и във всички случаи не може да компенсира липсата на разделение на функциите през предварителната фаза. Ищецът цитира примери, взети от решението, от които според него е видно, че недостатъците от вътрешното реструктуриране на Комисията не са само теоретични, тъй като те показват, че Комисията, по-специално, тълкува определени документи не в тяхната съвкупност и едностранчиво. На последно място ищецът посочва, че Комисията не твърди, че новата система се прилага по време на въпросното производство.

33 Ищецът твърди, че като има предвид реструктурирането на генерална дирекция „конкуренция“, той придава особена важност на възможността изслушвания в рамките на административното производство да бъдат ефективни. Но служител по изслушването, отговорен за правилното провеждане на изслушванията, предупреждава предприятията, че в съответствие с указанията, получени от него, той не може да въздейства ефективно след изслушванията, ако според него проектът на решението е грешно или е твърде крайно и той може да се намеси след приключване на изслушванията, само ако са допуснати процесуални нарушения при вземане на решението. Той иска разяснения относно неговата роля, но не е получил такива. По неговите думи той е в „много лоша позиция“. Въз основа на тези твърдения Shell счита, че служителят по изслушването не е в състояние да осигури ефективно правото на защита и да изпълни ролята си на независим посредник, което представлява ефективно изпълнение на функциите му, предвидени в неговите правомощията, описани в тринадесетия доклад по политиката за конкуренцията на Комисията (1983 г.). Съответно ищецът, въпреки че извършва всички подготвителни действия, за да вземе участие в изслушванията, решава да не участва в тях, защото има опасения, че съществува значителен риск твърденията му да бъдат

изтълкувани погрешно или да бъдат използвани срещу него от администрация, чиято обективност е поставена под съмнение. На последно място ищецът твърди, че Комисията не оспорва точността на твърдението му относно изявлението, направено от служител по изслушването от Комисията.

34 Комисията обяснява, че реструктурирането на главна дирекция „конкуренция“, извършено през 1985 г., е насочено към постигане на възможно най-добро съчетаване на принципите на ефективност и справедливост. Така гаранциите за обективност, независимост и последователност, се увеличават чрез създаването на нова дирекция, отговорна за координирането на процеса на вземане на решения и гарантира последователното прилагане на установената трайна практика при решенията относно неконкурентно поведение от един и същи вид в различни сектори. Реструктурирането е описано в четиринадесетия и петнадесетия доклад по политиката за конкуренция.

35 В своя отговор Комисията заявява, че е погрешно да се твърди, че настоящото дело е разглеждано от едни и същи служители от началото до края на административното производство, доколкото повече от 20 служители са включени в разследването на случая. Относно цитираните от ищеца примери за доказване на заявената липса на независимост на Комисията, Комисията изтъква, че тези примери се отнасят до фаза от производството, която следва излагането на възражения и следователно не могат да бъдат използвани в подкрепа на становището, че липсата на разделение на функциите на разследващ и докладващ ощетява ищеца. Комисията допълва, че от посочените примери не може да се направи извод, че анализът на фактите или документите от страна на Комисията е погрешен, нито че подобен анализ е резултат от организацията на работата на Комисията.

36 Комисията припомня целта, с която е създадена длъжността служител по изслушването и излага подробно неговите правомощия. Като има предвид тези съображения, Комисията отбелязва, че ищецът не привежда доказателства, че процедурата по конкретното дело не е правилна. Комисията подчертава, че твърдението на ищеца, че всичко, което може да каже по време на изслушването може да бъде „използвано срещу него“ и предположението, че информацията предоставена устно може да не бъде използвана обективно, са неоснователни и несправедливи предположения. Комисията допълва, че доколкото ищецът решава да не се възползва от възможността да участва в изслушването, не подобава на жалбата му, че решението съдържа грешки, които могат да бъдат избегнати, ако служител по изслушването се е намесвал.

37. Предварителното разбиране на Съда е, че в исковата си молба ищецът твърди, че правото му на защита е повлияно значително от промените във вътрешната организация на отделите на Комисията, както и от оттеглянето на гаранциите за независимост, които в рамките на тази организация предоставя старото производство. В отговора ищецът твърди, че не е ясно дали новото производство предлага всички гаранции за независимост, които Комисията придава на защитата. Все пак ищецът заявява, че не е в състояние да се възползва от гаранциите, предоставени му от новото производство, тъй като това производство не е приложено към настоящото дело.

38. С цел да бъде преодоляно очевидното противоречие в доводите на ищеца, който първоначално твърди, че старото производство не е прилагано спрямо делото, както и че той не се възползва от новото производство, следва да се има предвид, че ищецът твърди, че правото му на защита е нарушено, защото доколкото преструктурирането на отделите на Комисията е извършено в хода на административното производство, което довежда до приемането на оспорваното решение, старото и новото производство са прилагани съответно към делото, което според ищеца довежда до ограничаване на процесуалните гаранции, които всяко едно от тези производства предоставя поотделно, когато бъдат приложени изцяло и последователно в хода на едно дело.

39. Съдът приема, че фактът, че определени служители на Комисията действат в хода на административното производство едновременно в качеството на разследващи и докладващи, не води до извода, че решението е незаконосъобразно. От съдебната практика на Съда е видно, че Комисията не може да бъде описана като „съд“ по смисъла на член 6 от Европейската конвенция за защита правата на човека. Независимо от това по време на административното производство пред Комисията, последната е длъжна да спазва процесуалните гаранции, установени в правото на Общността. Поради тази причина член 19, параграф 1 от Регламент № 17 на Съвета изисква Комисията, преди да вземе решение, да предостави на съответните предприятия възможност да бъдат изслушани по въпросите, по които Комисията прави възражение. Поради същата причина в Регламент № 99/63/ЕИО от 25 юли 1963 г. относно изслушванията, предвидени в член 19 от Регламент № 17 (ОВ, 1963 г., 127, стр. 2268), Комисията въвежда производство с противоположна същност. Съгласно това производство Комисията е длъжна да даде своите възражения на съответните предприятия, които от своя страна могат да отговорят писмено в определен срок. Ако е необходимо и особено в случаите, в които Комисията предлага да бъдат наложени глоби, на предприятията може да се предостави възможност да се проведат изслушвания. Съгласно разпоредбите на член 4 от Регламент № 91/63, Комисията може да разглежда в решенията си само онези възражения срещу предприятията, по отношение на които на предприятията е дадена възможност да представят позициите си. Упоменатите по-горе разпоредби представляват приложение на основния принцип на правото на Общността, който изисква спазване на правото на справедливо изслушване във всички производства, включително административни, и който, по-специално, означава, че на съответните предприятия трябва да се даде възможност в хода на административно производство да изложат позициите си относно истинността и уместността на заявените факти и обстоятелства, както и относно документите, които Комисията използва в подкрепа на твърдението си, че е извършено нарушение на Договора за ЕИО (решение на Съда от 7 юни 1983 г., *Musique Diffusion française/Комисията*, точки 7 - 10, 100/80 - 103/80, *Recueil*, стр. 1825).

40. Настоящият Съд приема, че процесуалните гаранции, предвидени в правото на Общността, все пак не изискват Комисията да приема вътрешна организация, която да възпрепятства един и същ служител да действа едновременно в качеството на разследващ и докладващ по едно и също дело.

41. Следователно, въпреки че жалбата относно вътрешната организация на Комисията не може да бъде уважена, правото на Общността съдържа всички необходими критерии, които следва да бъдат приложени при разглеждане на жалби относно заявено нарушение на правото на защита на ищеца и уважаването на подобни искове, при необходимост.

42 Независимо от това, ищецът не успява да обясни защо заявените нарушения на правото му на защита и допуснатите фактически грешки се дължат на реструктурирането на генерална дирекция конкуренция.

43 В допълнение, Съдът отбелязва, че правомощията на служител по изслушването, които са приложени към тринадесетия доклад по политиката за защита на конкуренция, са както следва:

„Член 2

Служителят по изслушването осигурява правилното провеждане на изслушването и по този начин допринася за обективността на самото изслушване и на всяко решение, взето впоследствие. Той трябва, по-специално, да гарантира, че при изготвянето на проекторешенията на Комисията по дела, свързани с конкуренция, следва да бъдат взети предвид всички съответни факти, независимо дали са благоприятни или неблагоприятни за съответните страни.

При упражняване на своите правомощия той трябва да следи за спазване на правото на защита, като взема предвид необходимостта от ефективно прилагане на правилата в областта на конкуренцията в съответствие с действащите регламенти и принципите, установени от Съда.

Член 5

Служителят по изслушването докладва на генералния директор за конкуренция относно изслушването и неговите изводи. Той може да прави заключение относно по-нататъшния ход на производството. Подобни заключения могат да се отнасят, между другото, до необходимостта от събиране на допълнителна информация, отхвърлянето на определени възражения или излагането на допълнителни възражения.

Член 6

При упражняване на правомощията, определени в член 2 по-горе, служителът по изслушването може, ако прецени, че е подходящо, да предостави заключенията си директно на члена от Комисията, отговорен за конкуренцията, едновременно с изпращането на последния на предварителното проекторешение за разглеждане от консултативния комитет по ограничителни практики и господстващо положение.

Член 7

При необходимост членът на Комисията, отговорен за конкуренцията, може да реши, по искане на служителът по изслушването, да приложи окончателния

доклад на служителя по изслушването към проекторешението, представено на Комисията, с цел при вземане на решение по конкретно дело Комисията да разполага с цялата съответна информация.“

44. Твърденията, които ищецът приписва на служителя по изслушването, представляват намерения към Комисията и следователно са извън пределите на правомощията на служителя по изслушването. Ищецът не може да оправдае отказа си да вземе участие в изслушванията с факта, че разчита на тези обвинения и впоследствие да твърди, че правото му на защита е нарушено.

45. Следователно, това възражение се отхвърля.

2. Не представяне на документи при нотифициране на изложението за възражения

46. В своите пледоарии ищецът посочва няколко документа или поредица от документи. Ищецът твърди, че Комисията не насочва неговото внимание към упоменатите документи към момента, в който му е връчено изложението на възраженията, както и Комисията постановява своето решение върху посочените по-горе документи. Ищецът приема, че по този начин Комисията ограничава неговата възможност да се запознае и тълкува съдържанието на тези документи и по този начин нарушава правото му на защита.

47. Сред тези документи, ищецът посочва документ, за който се твърди, че е намерен в помещенията на Solvay на 6 септември 1977 г., който представлява описание на среща между служител на Solvay и служител на ищеца (решение, точка 16, предпоследна алинея), както и поредица от документи, открити в помещенията на АТО, свързани с обмяна на информация относно доставки от френски производители и промените в квотите на френския пазар през 1979 г. (решение, точка 15, буква з)). Посочените по-горе документи не се упоменават в изложението на възраженията, нито се прилагат към него.

48. В допълнение, ищецът твърди, че други два документа, които Shell предоставя на Комисията като допълнения към отговора си на изложението на възраженията, се използват срещу него в решението без да има възможност да се запознае и тълкува съдържанието им, тъй като не знае, че тези документи може да бъдат използвани срещу него. Въпросните документи са два протокола от вътрешни срещи на Shell, проведени на 5 юли и 12 септември 1979 г. (решение, точки 29 и 31).

49. Ищецът обобщава, че доколкото Комисията не му предоставя възможност да се произнесе относно доказателствената тежест на тези документи, той достига до погрешни изводи и, по-специално, като не взема предвид доказателства в своя полза, които може да се съдържат във въпросните документи. В това отношение, ищецът отбелязва, че документите, открити в помещенията на АТО не упоменават Shell Chimie (Франция) и твърди, че този факт доказва, че дружествата от групата Shell не участват в споразумения за разпределяне на квоти. Впоследствие ищецът заявява, че в документа, открит в помещенията на Solvay, не се упоменават споразумения за определяне на цени и това доказва, че подобни споразумения не са сключвани през 1977 г.

50. Ищецът също така твърди, че в решението Комисията използва два документа в подкрепа на възраженията си, които се различават от документите, които са посочени в подкрепа на доводите на Комисията в изложението на възраженията. Първият от упоменатите два документа е вътрешна бележка на Shell от 20 октомври 1982 г., която съдържа описание на вътрешна среща на Shell от 7 септември 1982 г., за която се твърди, че е използвана в специалното изложение на възраженията, отправено до ищеца (допълнение 30 от изложението на възраженията) с цел да се докаже съществуването на споразумение относно цените в края на 1982 г., докато в решението се упоменава този документ в точка 68, алинея 2, като се твърди, че ищецът е един от „leaders“ на картела и че сключва споразумения за определяне на цени и/или споразумения за квоти с другите три така наречени „leaders“ в края на 1982 г. Вторият документ представлява вътрешен документ на Shell, озаглавен „PP W. Europe Pricing“ (специални изложения на възраженията, Shell, допълнение 49), който се упоменава от Комисията в специалното изложение на възраженията, отправено до ищеца, с цел да се докаже участието му в споразумението за разпределяне на квоти през 1983 г., докато в точка 49 от решението Комисията използва същия документ като доказателство за участието на Shell в споразумение за определяне на цени през м. юли 1983 г. Ищецът твърди, че доколкото е невъзможно за предприятие, което е обвинено от Комисията в нарушаване на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО, да прегледа внимателно всички документи, прилагани към изложението на възраженията, и да изложи всички изводи, които, според неговата теза, не могат да бъдат направени въз основа на този документ, Комисията не може в решението да използва документи, упоменати в изложението на възраженията, в подкрепа на възражения, различни от използваните за доказване на твърденията, които се съдържат в изложението на възраженията.

51. Комисията твърди, че предоставя на ищеца достатъчна възможност да изрази позицията си по всички документи, които се отнасят до него, и които могат да бъдат използвани срещу него. Следователно, документите, открити в помещенията на АТО, или само потвърждават документи, намерени в помещенията на ICI, които са предоставени на ищеца, или не засягат Shell и следователно не трябва да му бъдат представени.

52. Комисията заявява, че документът на Solvay, упоменат в точка 16, алинея 5 от решението, е представен на ищеца в хода на производството по достъп до делото и ищецът прави копие от упоменатия документ по време на същата процедура. Комисията допълва, че този документ е използван в решението основно с цел доказване на датата, на която Solvay започва участието си в обсъжданията за цените и потвърждава наличието на обсъждания по този въпрос към конкретния момент.

53. Относно двата вътрешни документа на Shell от 5 юли и 12 септември 1979 г., Комисията отбелязва, че първият документ само потвърждава част от графика за ценовите инициативи за 1979 г. и доколкото документът е представен от самия ищец, Комисията осъзнава неговата важност и следователно го коментира спонтанно заедно с другите представени документи. Същото се прилага и към втория документ.

54. На последно място относно използването на документа, озаглавен „PP W. Europe Pricing“ в подкрепа на възражения, различни от тези, за които документът е упоменат в изложението на възраженията, Комисията заявява, че е вярно, че този документ е изрично упоменат в изложението на възраженията, отправено до ищеца, единствено във връзка с определянето на квоти през 1983 г., докато в решението документът е използван като доказателство за участието на ищеца в ценовата инициатива от м. юли 1983 г. Независимо от това Комисията приема, че доколкото тези два въпроса са тясно свързани помежду си, ищецът трябва да разбере, че упоменаването в документа на „дел за м. юли“ може да бъде използвано срещу него.

55. Съдът отбелязва, че съгласно съдебната практика на Съда, от съществено значение са не документите като такива, а изводите, които Комисията прави въз основа на тези документи, и ако тези документи не са упоменати в изложението на възраженията, съответното предприятие има право да приеме, че те не са от съществено значение по конкретното дело. Като не информира дадено предприятие, че определени документи ще бъдат използвани в решението, Комисията възпрепятства това предприятие от възможността да представи навреме позицията си относно доказателствената стойност на тези документи. Следователно, тези документи не могат да бъдат приети като допустими доказателства по отношение на съответното предприятие (Решение от 25 октомври 1983 г., AEGTelefunken/Комисията, точка 27, 107/82, Recueil, стр. 3151, и последното Решение то 3 юли 1991 г., AKZO Chemie/ Комисията, точки 21, C-62/86, Recueil, стр. 1-3359).

56. В настоящия случай, единствено документите, упоменати в основното или специалните изложения на възраженията или в писмото от 29 март 1985 г., или прилаганите към тях без да са изрично упоменати, могат да бъдат приети за допустими доказателства срещу ищеца по настоящото дело. Относно документите, прилагани към изложенията на възраженията, но не упоменати в тях, те могат да бъдат използвани в решението срещу ищеца, само ако ищецът може основателно въз основа на изложенията на възраженията да направи изводите, до които Комисията възнамерява да достигне въз основа на тези документи.

57. Следователно, Съдът приема, че документът, открит в помещението на Solvay от 6 септември 1977 г., упоменат в точка 16, предпоследна алинея от решението, и документите, намерени в помещенията на АТО, упоменати в точка 15, буква з) от решението, не могат да бъдат използвани срещу ищеца. Но това не възпрепятства ищеца от възможността да използва тези документи в своя полза.

58. Въпросът дали последните упоменати документи представляват достатъчно доказателство в подкрепа на фактическите констатации, направени от Комисията срещу ищеца в решението, следва да бъде разгледан от Съда при неговата преценка на обосноваването на фактическите констатации.

59. От друга страна, протоколите от двете вътрешни срещи на Shell, които Shell прилага към отговора си на изложението на възраженията, упоменати в точки 29

и 31 от решението, следва да бъдат приети като доказателство срещу ищеца по конкретното дело. Ищецът трябва да знае, че като предоставя тези документи в хода на административното производство, поема риска Комисията да ги използва като доказателство срещу него. В своята съдебна практика Съдът заявява (Решение от 29 октомври 1980 г., Van Landewyck/ Комисията, точка 68, 209/78 - 215/78 и 218/78, Recueil, стр. 3125), че решението не е задължително да представлява точно копие на изложението на възраженията: Комисията следва да вземе предвид фактори, които произтичат от административното производство, с цел да изостави възраженията, които е доказано, че са неоснователни, или да измени и допълни фактическите и правните си доводи в подкрепа на поддържаните от нея възражения, като последната възможност не е в противоречие с принципа на правото на защита, установен в член 4 от Регламент № 99/63.

60. Следователно, Комисията основателно използва в подкрепа на свои възражения, за които ищецът е надлежно уведомен, документи, които са представени от ищеца в хода на административното производство.

61. Относно използването в решението на допълнение 30 от специалното изложение на възраженията, отправено до ищеца, в подкрепа на възражения, различни от тези, които се предполага, че се подкрепят в конкретното изложение на възражения, следва да се отбележи, че първият от тези документи представлява допълнение 100 от основното изложение на възраженията и че това допълнение се използва в основното изложение на възраженията (точка 124) в подкрепа на възраженията, свързани със специалната роля, която играе „голямата четворка“, какъвто е и случаят с точка 68, алинея 2 от решението.

62. Допълнение 49 към специалното изложение на възраженията, упоменато в точка 49 от решението в подкрепа на възраженията, свързано със заключението за наличието на споразумение за определяне на цени от м. юли 1983 г., докато в специалното изложение на възраженията е използвано като доказателство за участието на Shell в споразумение за разпределяне на квоти, може да бъде използвано в решението срещу ищеца, само ако ищецът може основателно да достигне от изложението на възражения до изводите, до които Комисията възнамерява да достигне въз основа на тези документи. В конкретното дело в специалното изложение на възраженията, отправено до ищеца, се упоменава за участието на Shell в ценовата инициатива от м. юни и м. юли 1983 г. (точка 8, буква з)), а в основното изложение на възраженията се упоменава за този факт в точка 74. Първите две изречения дават възможност на ищеца основателно да достигне до изводите, до които Комисията възнамерява да достигне в подкрепа на възраженията, които правила. В документа се казва:

„Despite 100 % loading of W. European PP effective industrial production capacity, prices have generally fallen from 1.85/1.95 DM/kg ("marker" grade — tape, raffia) in December 1982 to approx 1.70 DM (gross) in May, June 1983.

This paper provides data on PP supply, demand and pricing to show the cost t the Group of failing to use the present opportunity for a general increase of prices.”

„Независимо от 100 % натоварване на капацитета на ефективната промишлена продукция на полипропилен в Западна Европа, цените като цяло намалят от 1,85/1,95 DEM/kg за лико през м. декември 1982 г. до приблизително 1,70 DEM (бруто) през м. май - м. юни 1983 г.

Този документ дава данни за търсенето, предлагането и цените на полипропилен, като показва разходите за групата, натрупани в резултат от не използването на съществуващите възможности за общо увеличаване на цените.“

63. Следователно, Комисията може да използва този документ в подкрепа на възражението, свързано със заключението за сключването на споразумение за определяне на цени през м. юли 1983 г.

3. Нови възражения

64. В своя довод относно доказването на повдигнатите въпроси, ищецът твърди, че в решението Комисията прави редица възражения, които не са отразени в изложението на възраженията, отправено до него. Това се отнася до заявеното участие на Shell в ценовата инициатива от м. юли 1979 г. (решение, точка 30) и участието му в срещи през 1981 г., които са упоменати от Комисията в подкрепа на възражението ѝ, свързано с ролята, която играят четиримата основни производители, сред които е и ищецът (решение, точки 19, 57, 67, 68, 78 и 109).

65. От друга страна, Комисията поддържа становището, че всички възражения, които се съдържат в решението, са отразени или в основното изложение на възраженията, или в специалното изложение на възраженията, отправено до ищеца, или в писмото от 29 март 1985 г.

66. Съдът приема, че възражението, изразено в точка 30 от решението, е упоменато в допълнение А към писмото от 29 март 1985 г., което Комисията изпраща до ищеца с цел изясняване и допълване на предходното изложение на възраженията.

67. Относно упоменаването в точки 19, 57, 67, 68, 78 и 109 от решението за участието на Shell в срещи с ICI и Monte през 1981 г., то е извършено от Комисията с цел да се подчертае специалната роля, която ищецът играе при ръководенето на картела. Участието в упоменатите срещи не е ново за ищеца, доколкото то е изрично упоменато под заглавието „Специалната роля на големите четири“ в точка 18 от основното изложение на възраженията, което се прилага индивидуално към ищеца, и в точка 2, буква а) от специалното изложение на възраженията, отправено до него.

68. Следователно, това възражение трябва да се отхвърли.

Доказване на нарушението

69. Съгласно решението (точка 80, алинея 1), от 1977 г. нататък производителите на полипропилен, доставчици в ЕИО, са страна по сложна схема, договорености и мерки, установени в рамките на система от редовни срещи и непрекъснат контакт. По-нататък в решението (точка 80, алинея 2) се

отбелязва, че цялостният план на производителите е да постигнат споразумение по специфични въпроси. В решението се твърди, че подобно поведение попада в обхвата на член 85, параграф 1 като „съгласувана практика“, дори когато страните не са постигнали предварително споразумение за общ план, който определя действията им на пазара, но приемат или спазват механизми на тайно сътрудничество, които подпомагат координирането на тяхното търговско поведение. Следователно, в някои отношения, продължаващото сътрудничество и тайно сътрудничество между производителите при прилагане на цялостното споразумение могат да разкрият характеристиките на съгласувана практика (точка 87, алинея 3).

70. Следователно, необходимо е да се потвърди на първо място дали Комисията обосновава в достатъчна степен своите фактическите констатации, свързани със: а) споразумението за определяне на минимални цени от 1977 г., (Б) контактите на ищеца с участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“, (В) ценовите инициативи, мерките, предвидени за улесняване прилагането на ценовите инициативи и определянето на целеви тонажи и квоти за следните години: (В1) 1979 г. и 1980 г., (В2) 1981 г., (В3) 1982 г., и (В4) 1984 г., като се вземе предвид: а) оспорваното решение, б) доводите на страните, преди в) окончателно да се произнесе по тях. След това ще е необходимо: (Д) да прецени дали общите доводи на ищеца относно фактическите констатации на Комисията са обосновани в достатъчна степен и на последно място ще е необходимо да разгледа приложението на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО към тези факти.

1. Установяване на факт

А. Споразумението за минимални цени

а) Оспорваното решение

71. В решението (точка 16, алинеи 1, 2 и 3; виж също точка 67, алинея 1) се твърди, че през 1977 г., след като на пазара в Западна Европа се появяват нови седем производителя на полипропилен, установените производители започват обсъждания с цел значително намаляване на ценовите равнища и съпътстващите загуби. Като част от тези обсъждания основните производители - Monte, Hoechst, ICI и Shell, въвеждат така наречените „споразумение за минимални цени“, което трябва да влезе в сила от 1 август 1977 г. Първоначално постигнатите договорености не са включвали контрол върху обема на произведената продукция, но ако прилагането на споразумението е успешно, се предвижда през 1978 г. да бъдат въведени ограничения на тонажа. Първоначално, това споразумение трябва да бъде в сила за период от четири месеца, като подробностите от споразумението са съобщени на други производители, включително Hercules, чийто търговски директор посочва като основа на минималните цени за основните видове за всяка държава-членка пазарна цена за вида лико от 1,25 DEM/kg

72. Съгласно решението (точка 16, алинея 5), ICI и Shell признават, че имат връзки с други производители относно това как може да се провери намаляването на цените. Според ICI е предложено ценово равнище, под което

не е допустимо цените да се понижават. От страна на ICI и Shell е потвърдено, че обсъжданията не са ограничени само до „голямата четворка“. Документ от 6 септември 1977 г., намерен в помещенията на Solvay, показва, че на 30 август 1977 г. е проведена среща между Solvay и Shell. В решението се твърди, че макар Hercules да е напълно запознат с резултатите от обсъжданията, не е установено участието на други производители в разговорите. В точка 78, алинея 3 се упоменава все пак, че инициативата от 1 декември 1977 г., поета от Monte, Hoechst, ICI и Shell, има изричната „подкрепа“ на поне петима други производителя. Не могат да бъдат установени точни подробности за прилагането на споразумението за определяне на минимални цени. Но през м. ноември 1977 г., когато има данни, че цените на ликото намаляват до около 1,00 DEM/kg, Monte обявява увеличение на цената до 1,30 DEM/kg, което трябва да влезе в сила от 1 декември, а на 25 ноември търговската преса цитира останалите трима големи производителя, които изразяват подкрепата си за действията на Monte, като те планират подобно увеличение на цените от същата дата или по-късно през м. декември.

73. Според решението (точка 17, алинея 1 и 2), по това време започва да действа системата от редовни срещи на производителите на полипропилен, като ICI твърди, че не са провеждани срещи до м. декември 1977 г., но признава, че между производителите са установени контакти преди тази дата, най-вероятно по телефон или *ad hoc* контакти. Shell заявява, че неговите изпълнителни директори „може да са участвали в разговори относно цени с Montedison през или около м. ноември 1977 г., а Montepolimeri може да предложи възможността за повишаване на цените и да поиска мнението (на Shell) относно това повишение“. От това се прави изводът в решението, че Shell е един от производителите, който в началото на споразумението за определяне на минимални цени, поема инициативата за 1 декември 1977 г. (точка 78, алинея 3). В точка 17, алинея 3 от решението се казва, че, макар и да няма преки доказателства за провеждането на общи срещи за определяне на цени преди м. декември 1977 г., на срещи, проведени през м. май и м. ноември 1977 г., производителите вече информират търговското сдружение на потребителите, European Association for Textile Polyolefins (EATP), за осъзнатата нужда от общи действия за подобряване на ценовите равнища. През м. май 1977 г. Hercules подчертава, че „традиционните промишлени лидери“ следва да поемат инициативата, докато Hoechst подчертава своето разбиране, че цените трябва да се увеличат с около 30 % - 40 %.

74. В този контекст постъпва жалбата (решение, точка 17, алинея 4; точка 78, алинея 3; и точка 104, алинея 2), когато няколко производители, сред които не е ищецът, заявяват, че те биха подкрепили изявлението, направено от Monte в статия, публикувана в търговската преса (European Chemical News, по-нататък наричано „ECN“) на 18 ноември 1977 г. В статията се упоменава намерението на Monte да увеличи цените на ликото на 1,30 DEM/kg от 1 декември. Различните изявления по този въпрос, направени по време на срещата на EATP, проведена на 22 ноември 1977 г., отразени в протоколи, показват, че нивото от 1,30 DEM/kg, изложени от Monte, е прието от другите производители, като обща „цел“ на общата промишленост.

б) Доводи на страните

75. Ищецът подчертава, че, за да докаже съществуването на заявеното споразумение за определяне на минимални цени, Комисията се позовава на една ръкописна бележка на търговския директор на Hercules през първата половина на 1977 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 2). Тази бележка, която по време на изслушването ищецът нарича „несвързана ръкописна бележка“, не може да бъде използвана като доказателство, като се имат предвид обстоятелствата, при които е съставена, двусмисленото ѝ съдържание и неясно тълкуване. В отговора си на искането за информация на Комисията (специално изложение на възраженията, „Херкулес, допълнение 1), Hercules посочва, че авторът на бележката не си спомня обстоятелствата, при които е изготвил документа, но смята, че тя отразява записки, направени по време на телефонен разговор с друг производител, „може би ICI. В допълнение твърденията, които се съдържат в бележката, са предадени косвено, като е невъзможно да се установят посредниците, които може да са напълно сгрешени, като се повтаря само един желателен пазарен слух или се създава история с цел Hercules, един от новите участници на пазара с желание за увеличаване на обема на производството, да бъде убеден да не конкурира преобладаващите равнища на пазарните цени.

76. Ищецът твърди, че във всеки случай протоколите от вътрешните срещи на Shell показват, че дружествата в групата Shell по това време се придържат към пазарна политика, насочена към „ключовите клиенти“, която е напълно несъвместима със сключването или действието на каквото и да е споразумение за определяне на цени. Освен това няма доказателства, че производителите се опитват да прилагат заявеното споразумение за определяне на минимални цени.

77. Ищецът подчертава, че документът, намерен в помещенията на Solvay, който посочва, че Solvay и Shell SA (негово управляващо дружество в Белгия) се срещат на 30 август 1977 г., за да обсъдят цената на полипропилена, не може да бъде използван срещу него в настоящото производство и освен това документът не доказва наличието на незаконно споразумение за определяне на цени. Според ищеца, съдържанието на документа по-скоро доказва противоположното, доколкото в документа не се упоменават подобни споразумения за определяне на цени. По-нататък ищецът твърди, че Комисията поддържа тезата за участието на Shell в заявеното споразумение за определяне на минимални цени, като използва подобрени и частични цитати от отговора на Shell на изложението на възраженията.

78. Ищецът също изтъква, че за разлика от изложението на възраженията, решението не се позовава на изявленията, направени от Shell по време на срещата на EATR, а се упоменават само обсъжданията относно цените, които може да са се състояли между Monte и Shell, както и изявление на Shell, поместено в ECN (основно изложение на възраженията, допълнение 3), в което се изразява подкрепа за увеличение на цените, което следва увеличение на цените, обявено през м. ноември 1977 г. Според ищеца, тези два въпроса са напълно недостатъчни, за да докажат констатацията, че дружествата от групата Shell са нарушили член 85, параграф 1 през м. ноември 1977 г.

79. На последно място в своя отговор ищецът твърди, че Комисията не може да поддържа пред Съда тезата, че споразумението от м. ноември 1977 г. представлява единствено закъсняло изпълнение на заявеното споразумение за определяне на минимални цени, сключено в средата на 1977 г. Подобно твърдение не е поддържано дотогава, нито по време на административното производство, нито в решението, и във всеки случай е неоснователно, доколкото заявеното споразумение от средата на 1977 г. за определяне на цените на 1,25 DEM/kg е било за „спиране на загуби“ и е трябвало да бъде приложено на 1 август, докато заявеното споразумение от м. ноември е насочено към увеличение на цените до 1,30 DEM/kg от 1 декември. В това отношение Комисията съгласно Shell не е успяла да приведе доказателства, които да установят, че между двете заявени споразумения има връзка.

80. Комисията обяснява, че бележката, изготвена от търговския директор на Hercules (основно изложение на възраженията, допълнение 2), не е единственият документ, въз основа на който се доказва съществуването на споразумението за определяне на минимални цени. Комисията също така подчертава, че бележката трябва да бъде тълкувана в контекста на контактите на Shell с други производители с цел определяне на цени, като Shell признава за наличието на подобни контакти в своя отговор на изложението на възраженията (точки 3.10 - 3.15). Като взема предвид този контекст, Комисията има основание да поддържа тезата, че бележката представлява достоверно, точно и подробно доказателство за съществуването на споразумението за определяне на минимални цени, макар да е възможно не ICI, а друг производител да е информирал Hercules. Относно документа, намерен в помещенията на Solvay, Комисията подчертава, че той е използван в решението предимно с цел да се установи датата, от която Solvay е започнал да участва в обсъжданията на цените. Според Комисията документът потвърждава, че подобни обсъждания са се провеждали - факт, който ищецът признава.

81. Комисията поддържа тезата, че документите, в които се твърди, че доказват конкурентното поведение на Shell, не са уместни, доколкото Комисията приема, че има право да използва материали, които посочват наличието на картелно споразумение, дори когато подобно твърдение е съпътствано с отричане и представяне на материали, които имат за цел да докажат наличието на значителна конкуренция.

82. По-нататък Комисията твърди, че относно споразумението от м. ноември 1977 г., в решението, след като се установява участието на Shell в споразумението за определяне на минимални цени, не се посочва, че е съществувала отделна ценова инициатива през м. ноември 1977 г., а единствено се констатира, че споразумението за определяне на минимални цени е въведено на няколко етапа. Като доказателство се подчертава, че решението (точки 16 и 17) се отнася до първоначалното споразумение за минимални цени и инициативата от м. ноември 1977 г. под едно заглавие, „Първоначално „Споразумение за определяне на минимални цени““ и следователно то не ги разделя.

83. На последно място Комисията обяснява разликата в индикативната цена (1,25 DEM/kg за лятото и 1,30 DEM/kg за м. ноември) с факта, че като забелязва

намалението на цените до 1,00 DEM/kg, Monte осъзнава същевременно, че ще са необходими значителни усилия за достигане на желаното ценово равнище. Ето защо Monte определя целево равнище, което е по-високо от цената, която в действителност се надява да постигне.

в) Съображения на Съда

84. Съдът отбелязва, че в отговора си на изложението на възраженията ищецът заявява, че:

„SICC/SCITCO has made enquiry of executives concerned with polypropylene in 1977. There is no record or recollection of such agreement (the alleged "floor price" agreement in June 1977). On the basis of these enquiries, it appears likely that views were exchanged in 1977 with other producers, including Montepolimeri (then Montedison), Hoechst and ICI as to how the sharp fall in prices might be checked. SICC may have urged operating companies not to sell below a price level corresponding with variable cost. Shell operating companies however, were not prepared to lose market share to give effect to any such recommendation, for at that time they were following a policy of "Key Accounts" ... SICC does not accept that any discussions between producers in mid-1977 were limited to the "Big Four"; . . . (main statement of objections, Appendix 2) itself makes clear that other companies were involved. Any such discussions were not in any way connected with subsequent multilateral meetings in the period 1978-1982, which SICC/SCITCO did not attend. With the flood of new capacity in 1977, market conditions were chaotic and producers were incurring serious financial losses. SICC does not know what level of prices may have been considered in any discussions in mid-1977, but the price of 1.25 DM/kg referred to in the Hercules note cited . . . would have barely covered variable production costs. In any event, as the Commission fairly acknowledges (paragraph 34 of the Statement of Objections), any attempt by producers to implement any such "stop-loss" floor price agreement wholly failed in the face of the continuation of unbridled price competition . . . (Concerning) the alleged price initiative of November 1977, again, the same difficulties in reconstructing events many years ago arise as in the case of the alleged floor price agreement. However, SICC's researches indicate that executives from the service company may have had discussions concerning price with Montepolimeri in or about November 1977 and Montepolimeri may have suggested the possibility of increasing prices and may have sought SICC's views on its reactions to any increase. Shell companies continued to lose heavily on this polypropylene businesses; SICC's policy was to recommend the operating companies to support any moves towards increasing prices that would enable losses to be reduced but it recognized that other producers, particularly new entrants, would be likely to hold prices at uneconomic levels to win market share. In that event, Shell operating companies were obliged to meet competitors' offers to retain their market share and to ensure a minimum acceptable loading of the Shell polypropylene plants in Western Europe. For that reason and because of the Shell Group structure SICC could not give Montepolimeri or any producer a commitment that operating companies would sell at increased prices.”

(„SICC/SCITCO направиха запитване до изпълнителните директори, отговорни за полипропиленовото производство през 1977 г. Изпълнителните директори не разполагат с документи и не помнят подобно споразумение (заявеното

споразумение за минимални цени от м. юни 1977 г.). От запитванията става ясно, че е възможно да са обменяни мнения с други производители през 1977 г., включително с Montepolimeri (впоследствие Montedison), Hoechst и ICI относно възможните начини за контрол на рязкото спадане на цените. SICC може да е подтикнало търговските си дружества да не продават на цени, по-ниски от променливите разходи. Но търговските дружества от групата Shell не са готови да изгубят пазарния си дял, за да прилагат подобна препоръка, защото към този момент те са се придържали към политика на „Основни клиенти“ ... SICC не приема твърдението, че обсъжданията между производителите от средата на 1977 г. са ограничени само до „голямата четворка“; ... (основно изложение на възраженията, допълнение 2) само по себе си показва, че са участвали и други дружества. Подобни обсъждания по никакъв начин не са свързани с последващите многостранни срещи в периода 1978 - 1982 г., на които не са присъствали представители на SICC/SCITCO. Със увеличението на нов производствен капацитет през 1977 г. пазарните условия станаха хаотични и производителите претърпяха значителни финансови загуби. SICC не е запознат с ценовите равнища, които са обсъждани по време на разговорите, проведени в средата на 1977 г., но цената от 1,25 DEM/kg, посочена в цитираната бележка на Hercules ... едва би покрила променливите производствени разходи. Във всеки случай, както Комисията правилно потвърждава (параграф 34 от изложението на възраженията), всеки опит за прилагане на подобно споразумение за определяне на минимални цени от типа „спиране на загуби“ бе напълно неуспешен в условията на продължаваща необузdana ценова конкуренция ... (Относно) заявената ценова инициатива от м. ноември 1977 г., налице са същите трудности при опитите за възстановяване на събитията преди много години, както е и в случая с заявеното споразумение за определяне на минимални цени. Но проучванията на SICC показват, че изпълнителните директори на търговските дружества може да са провеждали разговори за цените с Montepolimeri през или приблизително около м. ноември 1977 г. и Montepolimeri може би са предложили възможността за увеличение на цените и може би са поискали мнението на SICC относно подобно увеличение. Дружествата от групата Shell продължиха да търпят значителни загуби от производството на полипропилен. Политиката на SICC беше да се препоръча на търговските дружества да подкрепят движението на цените нагоре, което би довело до намаляване на загубите, но SICC осъзнаваше, че други производители и, по-специално, производителите, които тепърва навлизаха на пазара, бе възможно да задържат цените си на икономически неизгодни равнища с цел спечелването на пазарен дял. В този случай търговските дружества от групата Shell бяха длъжни да задържат цените на равнищата на конкуренцията с оглед запазването на пазарния им дял и да осигурят минимално допустимо натоварване на заводите за полипропилен на Shell в Западна Европа. Поради тази причина, както и заради корпоративната структура на групата Shell, SICC не можеше да поеме ангажимент нито пред Montepolimeri, нито пред всеки друг производител, че търговските дружества ще продават при увеличени цени.“)

85. В светлината на тези обстоятелства следва да се разглежда бележката, написана от търговския директор на Hercules (основно изложение на възраженията, допълнение 2) и в която Комисията открива намерение за постигане на обща цел между „голямата четворка“. В бележката се заявява:

„Major producers have made agreement (Mont., Hoechst, Shell, ICI) 1. No tonnage control; 2. System floor prices — DOM less for importers; 3. Floor prices from July 1. definitely Aug. 1st when present contracts expire; 4. Importers restrict to 20 % for 1000 tonnes; 5. Floor prices for 4 month period only — alternative is for existing; 6. Com.(panies) to meet Oct. to review progress; 7. Subject (of the) scheme working — Tonnage restrictions would operate next year.”

(„Основните производители постигнаха споразумение (Monte, Hoechst, Shell, ICI) относно 1. Без контрол на тонажа; 2. Система от минимални цени - DOM по-малко за вносителите; 3. Базови цени от 1 юли. Със сигурност от 1 август, когато изтича срокът на действие на настоящия договор; 4. Вносителите са ограничени до 20 % за 1000 тона; 5. Базови цени за четиримесечен период само - алтернатива за съществуващите; 6. Дружествата да се срещнат през м. октомври да разгледат напредъка; 7. Предмет на работещата схема - ограничения на тонажа се въвеждат от следващата година.“)

(Следва списък на цени за три нива на полипропилен в четири вида национални валути, включително 1,25 DEM/kg за лико).

86. Съдът приема, че представеното от ищеца доказателство с цел намаляване на доказателствената тежест на бележката, изготвена от търговския директор на Hercules не противоречи на заключенията, които Комисията прави въз основа на бележката. Самата бележка е ясна и фактът, че е написана нечетливо и липсват подпис и дата е напълно естествен, тъй като тя е съставена по време на разговор, най-вероятно телефонен разговор, и антиконкурентния предмет на бележката е причина авторът ѝ да остави възможно най-малко следи. Неточните и непълни спомени на автора относно обстоятелствата, при които е съставена, не поставят под съмнение доказателствената ѝ стойност, тъй като съдържанието ѝ показва, че информацията в нея е предоставена от един от членовете на „голямата четворка“ и следователно не е необходимо да се установи името на конкретния член от „голямата четворка“. Освен това фактът, че информацията е предадена чрез посредник е маловажен, защото Комисията използва бележката изрично като писмено доказателство от този период за фактите и като доказателство, че производители, различни от автора на бележката, са сключили споразумение. На последно място точният и подробен характер на информацията води до извода, че е невъзможно бележката да е напълно грешна или измислена впоследствие.

87. Освен това доколкото ищецът признава, че производителите по това време са обсъждали цени, Съдът счита, че Комисията основателно е приела, че между няколко производители, включително ищецът, е постигната обща цел за определяне на минималните цени, като в случая трябва да се установява дали други производители, различни от „голямата четворка“, също са участвали в споразумението за цените.

88. Фактът, че договорените минимални цени не са били постигнати не доказва, че ищецът не е страна по споразумението за определяне на цените, тъй като Съдът счита, че дори ако този факт се приеме, че е установен, това би показало в най-добрия случай, че минималните цени не са приложени. Но в решението (точка 16, последна алинея) далеч не се твърди, че минималните цени са

постигнати, а се казва, че цените на ликото са намалели до приблизително 1,00 DEM/kg през м. ноември 1977 г.

89. Относно въпроса дали в решението се твърди, че съществува връзка между споразумението за определяне на минимални цени и ценовата инициатива от м. декември 1977 г., следва да се отбележи, че от точки 16 и 17 от решението във връзка с точка 78, е видно, че споразумението за определяне на минимални цени и ценовата инициатива от края на 1977 г. се разглеждат и анализират в решението като едно цяло. Този извод се основава на факта, че Shell е признал, че неговите изпълнителни директори „може да са разговаряли за цените с Montepolimeri през или около м. ноември 1977 г. и Montepolimeri може би са предложили възможността за увеличение на цените и може би са поискали мнението (на Shell) относно подобно увеличение“, от което може да се направи заключението (точка 78, алинея 3), че Shell е един от производителите, който в началото на действието на споразумението за определяне на минимални цени, е започнал инициативата за 1 декември 1977 г.

90. В това отношение Съдът приема, че Комисията въз основа на отговора на Shell на изложението на възраженията и на участието на Shell в споразумението за определяне на минимални цени, правилно е констатирала, че Shell е започнал инициативата заедно с Monte, ICI и Hoechst за продължаване действието на това споразумение. От отговора на Shell може да се направи обосновано заключение, че в периода между сключването на споразумението за определяне на минимални цени и съобщението на Monte в ECN относно намерението му да увеличи цените от 1 декември 1977 г., Shell е осъществявал контакти с Monte относно увеличаване на цени, доколкото в отговора се заявява:

„However, SICC's researches indicate that executives from the service company may have had discussions concerning price with Montepolimeri in or about November 1977 and Montepolimeri may have suggested the possibility of increasing prices and may have sought SICC's views on its reactions to any increase.”

(„Но проучванията на SICC показват, че изпълнителните директори от търговските дружества може да са провеждали разговори за цените с Montepolimeri през или приблизително около м. ноември 1977 г. и Montepolimeri може би са предложили възможността за увеличение на цените и може би са поискали мнението на SICC относно подобно увеличение.“)

91. С оглед на тези факти ищецът не е доказал, че в хода на упоменатите по-горе контакти той е показал на своите конкуренти, че отказва да участва в сътрудничество от подобен характер.

92. Следователно, Комисията обосновава в достатъчна степен заключението си, че ищецът е един от производителите на полипропилен, който е постигнал обща цел относно нивото на минималните цени в средата на 1977 г. и вследствие на тази цел е определена целева цена от 1,30 DEM/kg от 1 декември 1977 г.

Б. Контакти на ищеца с участници в срещите на „ръководители“ и „експерти“

а) Оспорваното решение

93. В решението (точки 18, 19, алинея 3, и точка 78, първи три алинеи) Комисията признава, че Shell не е взел участие в пленарните заседания на производителите на полипропилен, на които са присъствали от една страна старши ръководители, отговорни за цялостното ръководство и развитие на дейността, свързана с полипропилен на някои от производителите („ръководители“) и от друга страна по-нискостоящи в йерархията мениджъри, които притежават по-подробни познания за пазара („експерти“). Целта на тези срещи е, по-специално, определянето на индикативни цени и обеми на продажби, както и контрола на изпълнението на постигнатите договорености от страна на производителите. Но в решението се упоменава, че Shell е страна по споразумението за определяне на минимални цени, участвала е в обсъжданията, преди неговото сключване, и е участвала в срещи *ad hoc* с други основни производители. Както Shell признава, преди започването на срещите на „ръководители“ и „експерти“, другите производители са се допитвали понякога до неговото мнение относно приемливостта на евентуално увеличение на цените, а след всяка от упоменатите срещи Shell е информиран от Monte или ICI, че са предложени определени „цели“, като тази информация е съобщавана на търговските дружества от групата Shell. Вътрешните документи на Shell потвърждават, че компанията е знаела и е участвала в ценови „инициативи“, дори понякога като всепризнат ръководител. Освен това от края на 1982 г. нататък, представители на Shell редовно са присъствали на „предварителни срещи“ на четири от основните производители, които са се провеждали в деня преди всяка среща на „ръководители“.

94. Според решението (точка 68, алинеи 2 и 3), тези така наречени „предварителни срещи“ са представлявали своеобразен форум, на който четирите основни производители биха могли да съгласуват обща позиция помежду си преди същинската среща с цел постигане на стабилността на цените чрез прилагането на единен подход. ICI признава, че въпросите, обсъждани на „предварителни срещи“, са същите като тези, които са предмет на разговорите по време на последващите срещи на „ръководителите“, но Shell отрича, че срещите на „голямата четворка“ са по някакъв начин подготвителни на същинските срещи или са свързани с координирането на обща позиция преди всяка следваща среща. Но в решението се заявява, че документите от някои от тези срещи (през м. октомври 1982 г. и м. май 1983 г.) опровергават твърдението на Shell.

95. На последно място в решението (точка 78, алинея 2) се посочва, че търговските дружества от групата Shell са участвали в регионални срещи, на които се обсъжда прилагането на национално ниво на договореностите, постигнати на същинските срещи (решение, точка 20). Дори преди да започне своето участие в „предварителни срещи“ на „голямата четворка“ през м. октомври 1982 г., Shell се среща с други големи производители, с които подробно са обсъждали въпроси, предмет на разговорите по време на срещите на „ръководители“ и „експерти“ (решение, точка 109, алинея 4).

96. В точки 16, 17, 19, 30, 31, 35, 45, 47, 48, 57, 62, 63, 67 и 109 от решението се упоменава за осъществяването на различни контакти между Shell и производители, които участват в срещи на „ръководители“ и „експерти“.

б) Доводи на страните

97. Ищецът изтъква, че решението придава изключително голямо значение на съществуването на срещите на производителите, на които са се договаряли различни мерки на сътрудничество (тайно споразумение). Но Комисията не отрича, че Shell не е участвал в нито една от тези срещи. Следователно, тези дружества не са участвали в обсъждания довели, по-специално, до определяне на целеви цени или обеми на продажби, или свързани с приемането на съпътстващи мерки. По този начин положението на Shell е сходно с това на Amoco и BP, спрямо които Комисията не е установила нарушение на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО (решение, точка 78, последна алинея).

98. Ищецът разяснява, че в действителност неговото положение е следното: той е знаел за провеждането на определени срещи; понякога неговото мнение е търсено във връзка с общи пазарни условия преди провеждането на срещите; понякога, но не постоянно, той е информиран, че се предлагат определени „цели“; получената от него информация е съобщавана на действащите дружества, като понякога са съветвани да предприемат определени действия, но тези дружества са свободни да вземат своите собствени решения.

99. Ищецът признава, че представител на Shell наистина е участвал на определени срещи, които са се провеждали на вечерите преди срещите на „ръководители“ и на които срещи са присъствали представители на ICI, Monte и Hoechst. Но ищецът е на мнение, че тези предварителни срещи са се провеждали през последните десет месеца от въпросния период и Shell е присъствал на около половината от тях. Следователно, тези обстоятелства не могат да бъдат използвани като надеждно доказателствено средство, че дружества от групата Shell са участвали в незаконни договорености.

100. По-нататък ищецът подчертава, че през 1981 г. са проведени само две изолирани срещи, на които са присъствали ICI, Shell и Monte, но не и Hoechst, който е преди всичко един от „голямата четворка“. В края на тези срещи не е постигната каквато и да е договореност, споразумение или общо разбиране, както свидетелства бележка от срещата, проведена на 15 юни 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 64б). Комисията е формирала погрешно впечатление относно редовността и същността на тези срещи като в цялостния контекст на заявените незаконни договорености им придава по-голямо значение, отколкото те имат. Относно упоменаването в пледоариите на Комисията на редовните контакти, които ищецът твърди, че е осъществявал с другите „големи“ производители след 1977 г. и по време на разглеждания период, това представлява нов довод, който във всеки случай описва по крайно преувеличен начин няколко случайни контакти, които не могат да променят второстепенното положение на Shell по отношение на заявените незаконни договорености.

101. Относно участието на ищеца в няколко предварителни срещи, проведени в периода края на 1982 г. - средата на 1983 г., ищецът отбелязва, че тези срещи са започнали само около десет месеца преди края на седемгодишния период от съществуването на заявения картел. Ищецът също така подчертава, че в този

период е присъствал едва на половината от предварителните срещи, които са предхождали срещите на „ръководителите“. Според ищеца споделянето от негова страна на мнение не води до участието му в каквито и да е незаконни договорености. На последно място, ищецът заявява, че тези срещи не са имали за цел да улеснят или подпомогнат заявената „дирекция“, която да подготвя последващите срещи на „ръководителите“.

102. Комисията е на мнение, че важноста, която в решението се придава на така наречените „институционализирани“ срещи, не трябва да се преувеличава. За Комисията остава неизяснен въпросът защо ищецът не включва в „институционализирани“ срещи проведените между „голямата четворка“. Но ищецът, или самостоятелно, или чрез SCITCO (отдел на Shell), е участвал в тези предварителни срещи, чието значение и предмет на обсъждане са доказани чрез записки от телефонни разговори между ищеца и ICI (основно изложение на възраженията, допълнения 95 и 96) или от една от тези срещи (основно изложение на възраженията, допълнение 101).

103. Комисията заявява, че дори преди предварителните срещи да започнат да се провеждат редовно към края на 1982 г., ищецът има редовни контакти с другите „големи“, както Shell признава в своя отговор на изложението на възраженията (точка 3.19). Комисията допълва, че тези редовни контакти се упоменават, както в изложението на възраженията, така и в решението (точка 109, алинея 4). По-специално, Комисията заявява, че бележка относно среща на „голямата четворка“, проведена на 15 юни 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 64б) ясно показва, че членовете на „голямата четворка“ са споделяли обща отговорност за пазара и са приели, че от тях зависи да застанат начело при приемането на инициативи.

104. По-нататък Комисията упоменава, че както Shell сам признава (основно изложение на възраженията, допълнение 9, приложение 2), действащи дружества от групата Shell в държавите-членки са присъствали на така наречените „местни“ срещи, които са посветени на подробни договорености за прилагане на споразуменията, постигнати по време на срещите на „ръководителите“ и „експертите“. Поради тези различни причини, положението на Shell е несравнимо с това на Amoco и BP.

105. Комисията твърди, че ищецът е участвал във всички предварителни срещи, за които е знаел, и че общото поведение, прието от „голямата четворка“ с цел повишаване на цените, е свързано с тези срещи, на които разглежданите въпроси са доста конкретни. Комисията поддържа тезата, че двата документа, на които се позовава решението в това отношение, а именно: документът на ICI, озаглавен „рамка на полипропилен“ (основно изложение на възраженията, допълнение 87) и бележката на Shell от 20 октомври 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 100 и специално изложение на възраженията, Shell, допълнение 30), се отнасят пряко към делото, при условие че се тълкуват в контекста на срещите и че не се разделят един от друг. Комисията отбелязва, че срещата, проведена през м. октомври 1982 г., на която са присъствали всички от „голямата четворка“, е представлявала предварителна среща, както и че в своето основно изложение на възраженията се е позовала на заключителната

бележка на срещата от 20 октомври 1982 г. (точка 124 от основното изложение на възраженията).

106. Следователно, Комисията счита фактът, че ищецът не е участвал в срещите на „ръководителите“ и на „експертите“, за неуместен и приема, че ищецът е допринесъл за определянето на цените и ги е прилагал заедно с всички дружества от групата Shell, както и че е сътрудничил на системата за квоти.

в) Съображения на Съда

107. Съдът приема, че Комисията основателно е достигнала въз основа на отделните доказателства, упоменати в решението, и, по-специално, отговора на ICI на искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8), различните записки от срещи и таблиците, които посочват данните за продажби през предходен период и квотите за отделните производители, до извода, че от м. декември 1977 г. е започнала да се формира система от редовни срещи на производителите на полипропилен. Въз основа на същите доказателства, Комисията също така правилно е установила, че от края на 1978 г. или началото на 1979 г. са проведени срещи на „ръководителите“ и „експертите“, целта на тези срещи, първоначално председателствани от Monte, а впоследствие от ICI, е, по-специално, да се определят индикативни цени и обеми на продажба, както и да се приемат различни мерки, насочени към улесняване на прилагането на индикативните цени, в резултат на срещите са се формирали общи цели относно тези цели и мерки.

108. Освен това, следва да се отбележи, че твърдението срещу ищеца, което се съдържа в решението, не е, че той е участвал в срещите на „ръководителите“ и „експертите“, а че е в близък контакт с участници от тези срещи, които са му предоставяли информация, свързана с неговата търговска политика, изпращал е националните си дружества на местни срещи, посветени на прилагането на национално ниво на мерките, договорени на срещите на „ръководителите“ и „експертите“, както и че е участвал в срещи с определени участници в тези срещи и е осъществявал двустранен контакт с тях.

109. Следователно, въпросът е дали Комисията е обосновила в достатъчна степен констатацията си, че има контакти между ищеца и участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“ в периода края на 1977 г. - месец септември 1983 г.

110. Що се отнася, по-специално, до периода края на 1977 г. - 1978 г., ищецът в продължение на общата цел, възникнала през 1977 г., е участвал в две срещи на ЕАТР, протоколът от първата среща, проведена на 22 ноември 1977 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 6), показва, че различните производители са изразили подкрепата си за общественото известие на Monte, че ще увеличи цените на продуктите си, както и че ищецът е направил следното изявление:

„any opportunity to achieve more realistic polypropylene prices will have the full support of Shell. We also noticed the moves in Italy and I feel certain that these are going to spread across Europe”.

(„всяка възможност за постигане на по-реалистични цени на полипропилен ще има пълната подкрепа на Shell. Ние също забелязахме движението в цените в Италия и съм сигурен, че тази тенденция ще се разпространи из Европа.“)

Протоколът от втората среща, проведена на 26 май 1978 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 7), показва оценките на отделните производители за пазара след провеждането на първата среща на 22 ноември 1977 г. На срещата от 26 май 1978 г. ищецът заявява следното:

„We have heard most people, both in the informal discussions and around the table this morning plead for stability and cooperation in the economic situation of slow growth in which we find ourselves and with the situation of low demand for our products and surplus capacity ... Last November, I mentioned that the losses being incurred by the polymer producers, by the chemical producers of the world were reaching very large proportions. We have seen further company reports in the last 6 months which have confirmed this, and I put it to you that the magnitude of the sums of money being lost by the chemical industry and by the polymer producers over the coming years are going to lead to some fundamental thinking as...”

(„Повечето от присъстващите споделиха по време на неформалните разговори и в рамките на официалната среща тази сутрин, че се обявяват за стабилност и сътрудничество в икономическа ситуация, в каквата се намираме и ние, която се характеризира с бавен растеж, ниско равнище на търсене на нашите продукти и излишък на производствен капацитет (...) Миналия м. ноември упоменах, че загубите, понесени от световните производители на полимери и химикали, са достигнали значителни размери. В допълнение, запознахме се с отчети на дружества от последните 6 месеца, които потвърждават това и заявявам пред вас, че размерите на претърпените загуби от химическата индустрия и от производителите на полимери през следващите години ще доведат до сериозен размисъл относно (...).“)

111. Освен това, в отговора си на изложението на възраженията ищецът заявява, че относно периода 1978 г. - септември 1983 г.,

„SICC/SCITCO knew that multilateral meetings between producers were taking place from time to time and that the subject matter of the discussions at such meetings included "target" prices. Prior to meetings SICC/SCITCO's views were sometimes sought on general market conditions including as to the feasibility of price increases. After multilateral meetings had taken place, the service company was sometimes informed (by ICI or Montopolimeri) that particular price "targets" had been proposed, and passed this market information to the operating companies. SICC/SCITCO's support might be sought for the proposed move, and in response the service company would make it clear that it could not commit the Shell operating companies even to work towards the goal of attaining the "target" prices. (. . .) SICC/SCITCO informed the operating companies of the "target" price as part of a general market intelligence service that it provided to the operating companies. It did not ordinarily tender advice as to the appropriate action the operating companies should take. On occasions, however, it would commend to the operating companies moves towards higher prices

as a means of reducing losses; but on other occasions SICC/SCITCO would agree with operating companies that they should hold current prices so as to retain volume and market share. The operating companies would make their own pricing decision on their evaluation of the local market, bearing in mind their volume objectives.”

(„SICC/SCITCO знаеха, че от време на време се провеждат многостранни срещи между производители и предметът на разговорите в рамките на срещите е включвал обсъждане на „индикативни“ цени. Преди срещите понякога е търсено мнението на SICC/SCITCO за общите пазарни условия, включително относно приемливостта на евентуално увеличение на цените. След всяка многостранна среща, обслужващото дружество понякога е информирано (от ICI или Montepolimeri) за предложени ценови „цели“, а след това е предавало тази пазарна информация на търговските дружества. Подкрепата на SICC/SCITCO за предложеното увеличение може би е търсена, като в отговора си обслужващото дружество е пояснило, че не може да се ангажира, че търговските дружества от групата Shell дори ще работят за постигане на „индикативните“ цени. (...) SICC/SCITCO са информирали търговските дружества за „индикативните“ цени като част от услугата по общо пазарно разузнаване, която са предоставяли на търговските дружества. Обикновено те не предоставят съвети за подходящите действия, които търговските дружества трябва да предприемат. Но понякога те препоръчват на търговските дружества увеличение на цените като средство за намаляване на загубите, но в други случаи SICC/SCITCO се съгласяват с търговските дружества, че те трябва да задържат текущите цени с цел запазване на производствения обем и пазарен дял. Търговските дружества вземат самостоятелно своите решения относно цените след преценка на местния пазар, като отчитат целевите обеми.“

112. Трябва да се отбележи, че ищецът е потвърдил тези факти в пледоариите си пред Съда и в отговора на ICI на искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8) също потвърждава тяхната достоверност, доколкото ICI заявява следното:

„The relationship between these producers (Alcudia, Amoco, BP, Hercules and Shell) and producers which participated was simply one whereby these producers would usually be advised of the upshot (if any) of meetings.”

(„Отношенията между тези производители (Alcudia, Amoco, BP, Hercules и Shell) и производителите, които участваха, бяха такива, че тези производители обикновено бяха информирани за крайните резултати (ако има такива) от срещите.“)

113. Освен това доказателството се потвърждава от документ от този период, който доказва съществуването на заявените въпроси.

114. По този начин Съдът приема, че съществуването на контакти между ищеца и участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“ се потвърждава от факта, че данните за продажбите на ищеца за различни месеци и години са представени до неговото име в различни таблици (основно изложение на възраженията, допълнение 55 и последващите и основно изложение на възраженията, допълнения 23, 25, 28 и 32). Повечето ищци са признали в

отговорите си на писмен въпрос от Съда, че е невъзможно таблиците, намерени в помещенията на ICI, АТО и Hercules, да бъдат съставени на базата на статистическата информация, достъпна чрез системата за обмен на данни Fides. В отговора си на искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8) ICI заявява относно една от тези таблици, че „източникът на информация за действителните исторически цени в тази таблица са самите производители“. Следователно Комисията основателно е приела, че данните за Shell, които се съдържат в тези таблици, са представени от самия Shell.

115. Този извод се потвърждава от отговора на искането за информация на ICI, доколкото този документ не съдържа спрямо Shell същото уточнение, изразено по отношение на Amoco, Hercules и BP относно произхода на данните за продажба, отразени в таблиците, доколкото тези производители са засегнати, че те

„did not report as a group, they did not report individually, and they were not represented at the meetings. In passing it should be stated that even when Hercules did attend meetings they would not report their figures.

By way of explanation, Amoco/Hercules/BP are "grouped" together in the table because, in the absence of any specific data relating to their sales volume, their sales volume was calculated by deducting from known total sales for West Europe (derived from FIDES data) the total of sales made by other producers which had declared details of their sales volume.”)

(„не се отчитат като група, не се отчитат поотделно и не са участвали на срещите. Следва да се отбележи, че дори когато Hercules посещаваше срещите, те не представяха своите данни.

За пояснение, Amoco/Hercules/BP са представени като „група“ в таблиците, защото, при липсата на каквато и да е специална информация относно техните обеми на продажби, последните бяха изчислени чрез приспадане от известните общи продажби за Западна Европа (получени от данните на Fides) на общите продажби на други производители, които са обявили техните обеми на продажби.“)

116. Освен това доказателство, трябва да се подчертае на първо място, че от отговора на изложението на възраженията на ищеца е видно, че действащите дружества от групата Shell са участвали в местни срещи в Обединеното кралство (шест години), в Белгия (на всеки четири или шест седмици), в Италия (редовно), в Дания (понякога) и в Нидерландия (през септември 1983 г.). Въпреки че ищецът твърди, че целта на участието му в тези срещи е да получи обща информация за пазара, единствените налични две записки от срещите показват, че целта на срещите е да се обсъждат на местно ниво мерките, за които е взето решение на срещите на „ръководителите“ и „експертите“. Бележката от местната среща в Обединеното кралство от 18 октомври 1982 г. (основно изложение на възраженията допълнение 10), на която Shell UK участва, показва, че производители са обменили информация за продажбите, които са осъществили над или под индикативната цена, разгледали са някои аномалии на пазара и са анализирали положението във връзка с техните

клиенти. Целта на тези срещи се извежда от бележката от срещата на „експертите“, проведена на 9 юни 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 25), в което се казва:

„From this it was felt that it was impossible to reach the target level of 36 Bfr/kg etc. in June, ICI & DSM pressed for a major push in Belgium as it would have beneficial effects on the surround countries + bring Shell back into the fold without any producers having to put too much at stake in terms of volume. After a lot of discussions DSM agreed to call a meeting on 16th June to be attended by some marketing managers as well as local representatives. The objectives would be to quote the target levels absolutely rigidly for July.”

(„От това следва, че е невъзможно да бъдат достигнати индикативните равнища от 36 BEF/kg и т.н. през м. юни, ICI и DSM настояха за значителен натиск в Белгия, който би довел до благоприятни резултати за съседните страни + би върнал Shell в групата без останалите производители да рискуват своите обеми на продажби. След множество разговори DSM се съгласи да свика среща на 16 юни, на която ще присъстват някои търговски мениджъри, както и местни представители. Целите ще бъдат да се определят абсолютни строги индикативни равнища за м. юли.“)

Видно от отговора на ищеца на изложението на възраженията е, че той е участвал в срещата, проведена на 16 юни.

117. На второ място трябва да се отбележи, че през 1981 г. ищецът е участвал в две срещи, първата, проведена на 27 май 1981 г. между Shell и ICI, и втората среща, състояла се на 15 юни 1981 г. между Shell, ICI и Monte (основно изложение на възраженията, допълнение 64), през 1982 г. в две срещи, на които са присъствали представители на „голямата четворка“, проведени на 13 октомври и 20 декември 1982 г., и през 1983 г. на пет подобни срещи. В това отношение, следва да се отбележи, че твърдението на ищеца, че тези срещи са представлявали само част от срещите на „голямата четворка“ е неоснователно, тъй като ищецът е посочил в своя отговор на въпроса на Съда, че не знае за съществуването на други предварителни срещи между ICI, Hoechst и Monte по друг повод.

118. Ищецът твърди, че целта на тези срещи е самостоятелна от тези на „ръководителите“ и „експертите“. Но въз основа на бележката, свързана с контактите между ищеца и другите „големи“, Съдът приема, че целта на тези срещи е тясно свързана с целта на срещите на „ръководителите“ и „експертите“. Записките от двете срещи през 1981 г. показват, че тяхната цел е да се обсъждат равнищата на цените и системите за разпределяне на квоти, доколкото в първата бележка (основно изложение на възраженията, допълнение 64а) се казва:

„This meeting was arranged to review the polypropylene scene and to seek SICC's views on the volume scheme put forward by Montepolimeri in Rome (...) Current price levels were compared and Shell seemed to have much the same view as ourselves.”

„Тази среща е организирана с цел да се разгледа положението на полипропилен и да се потърси мнението на SICС относно схемите за продажби, предложени от Montepolimeri в Рим (...) Текущите индикативни равнища бяха сравнени и изглежда, че до голяма степен Shell заема почти същата позиция като нас“

(следва ценови списък), а във втората бележка (основно изложение на възраженията, допълнение 64б) се казва:

„Possible solutions included (a) sanctions (not a great success so far on PVC), (b) control production which is within the power of the bosses (L. (the applicant's representative) thought propylene availability might scupper this), (c) quotas which Z. favoured but L. discounted, (d) new initiative by the 4 majors whereby they accommodated the hooligans in Europe and made up the loss by sales in ROW markets. Given that W European sales would probably not exceed 105 kt/month for the next few months and then not over 125 kt for the remainder of the year say 115 kt average for July-Sept and exports continued at 30 kt/month there would still be a surplus of capacity of 10 kt/month. Shared by the Big Four each would have to drop 2.5 kt/m in Europe equivalent to 30 kt/yr of say 2.3 % market share. I said that despite L.'s contention about ROW prices that such a proposal would be totally unacceptable to us, (e) a flat price increase of say 20 pf/kg wef 1st July — this avoids unrealistic requirements for the lowest priced business.”

(„Сред възможните решения са а) санкции (досега не са довели до голям успех в областта на PVC), б) контрол на производството, което е в правомощията на ръководителите (L. (представител на ищеца) сподели, че наличните количества пропилен могат да попречат за осъществяването на тази мярка), в) въвеждане на квоти, което беше подкрепено от Z., но L. изказа несъгласие, г) нова инициатива на четирите големи, при която те помиряват „hooligans“ в Европа и компенсират загубите чрез продажби на останалите пазара. Като се има предвид, че западно европейските продажби най-вероятно няма да надвишат 105 kt на месец през следващите няколко месеца, а след това няма да са повече от 125 kt за остатъка от годината, например средно около 115 kt за периода м. юли - септември, и износьт продължи да бъде около 30 kt на месец, ще продължи да съществува излишък на производствени мощности от 10 kt на месец. Разпределени между „голямата четворка“, всяка компания ще трябва да намали производството си с 2,5 килотона на месец в Европа, което се равнява на 30 kt на година или около 2,3 % пазарен дял. Аз заявих, че независимо от твърдението на L. за цените на другите пазари подобно предложение е напълно неприемливо за нас. д) фиксирано увеличение например с 0,20 DEM/kg от 1 юли - така се избягват нереалистичните изисквания за прилагане на най-ниски цени.“

119. Съдът приема, че целта на срещите на „голямата четворка“, провеждани в деня преди срещите на „ръководителите“ е да се определят общите действия, които могат да предприемат с оглед повишаване на цените, както е видно от кратката бележка, изготвена от служител на ICI, за да информира свой колега какво се е случило на предварителна среща от 19 май 1983 г., на която са присъствали всички от „голямата четворка“ (основно изложение на възраженията, допълнение 101). В тази бележка се упоменава предложение, което трябва да бъде направено на срещата на „ръководителите“ на 20 май. Относно тази бележка в отговора си на искане за информация ICI заявява:

„A meeting of the "Big Four" which had taken place on 19 May 1983 immediately prior to a "Bosses" meeting held on 20 May. The "Big Four Pre-meeting" took place in Barcelona. [...] the outcome of the meeting was a proposal for a "Target Price" for raffia of DM 1.85/kg with effect from 1 July 1983.”

(„Срещата на „голямата четворка“, проведена на 19 май 1983 г., непосредствено преди срещата на „ръководителите“, състояла се на 20 май. Предварителната срещата на „голямата четворка“ се проведе в Барселона (...) и в резултат от нея е направено предложение за определяне на „индикативна цена“ за лико от 1,85 DEM/kg от 1 юли 1983 г.“)

Наред с това, следва да се отбележи, че в бележката от срещата на „експертите“ от срещата, проведена на 1 юни 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 40), която последва срещата от 20 май, се заявява:

„those present reaffirmed complete commitment to the 1.85 move to be achieved by 1 July. Shell was reported to have committed themselves to the move and would lead publicly in ECN.”

(„присъстващите потвърдиха категорично своя ангажимент за увеличение на цените до 1,85 от 1 юли. Бе съобщено, че Shell също е поел подобно задължение и ще го обяви публично в ECN.“)

В упоменатата по-горе кратка бележка се заявява: „Shell to lead — ECN article 2 weeks. ICI informed” („Shell ще обяви -статия в ECN до две седмици. ICI информиран.“)

120. Това също е видно от бележката от телефонни разговори, които ищецът провежда с ICI на 9 и 10 септември 1982 г., в която се заявява:

„I spoke to L. to get his reaction to the suggestion] that the 4 majors might operate a compensation scheme amongst themselves whilst the price initiative was being forced through” (основно изложение на възраженията, допълнение 95).

(„Говорих с L., за да разбере позицията му за предложението големите четири да прилагат компенсационна схема помежду им, докато ценовата инициатива бъде въведена.“)

121. Следователно Съдът счита, че отсъствието на ищеца от срещите на „ръководителите“ и „експертите“ не е случайно. То е част от умишлена стратегия от страна на ищеца да се възползва от очакваните преимущества от тези срещи без да поема рискове, които произтичат от участие в срещи, посещавани от толкова голям брой производители, като поддържа контакт с тях без действително участие. Това е очевидно от вътрешна бележка на ищеца от 15 февруари 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 94), в която, след като се отбелязва неефективността на ценовата инициатива на „голямата четворка“, се заявява:

„SCITCO will NOT participate in any poly-competitor meetings, but will try to keep informed of their activities & ambitions through CIP bilateral contacts.”

(„SCITCO няма да участва в никакви срещи на голям брой конкуренти, но ще се опитва да бъде информиран за техните дейности и стремежи чрез двустранни контакти на ниво СІТР.“)

В контекста на въпросния документ в неговата цялост изразът „polycompetitor meetings“ трябва да се тълкува не като „polypropylene competitor meetings“, а като „multi-competitor meetings“ поради следните две причини. На първо място, навсякъде в този и други документи за думата „polypropylene“ се използва съкращението „PP“, а не „poly“ и изразът „poly-competitor meetings“ трябва да се разбира като начин за разграничаване между израза „bilateral meetings“, който се появява четири реда по-надолу в документа. На второ място, този прочит на документа се потвърждава от друг документ от ІСІ с дата 18 октомври 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 96), в който се заявява:

„L. of SCITCO said that [.. .] he would be willing to attend meetings of the big four but not wider gatherings.”

(„L. от SCITCO каза, че (...) би искал да присъства на срещите на „голямата четворка“, но не и на срещи в по-широк кръг.“)

122. Освен това присъствието на действащите дружества от Shell на местни срещи и присъствието на ищеца на срещите на „голямата четворка“ е спомогнало за определянето на индикативни цени и обеми на продажби по време на срещите на „ръководителите“ и „експертите“.

123. Следователно, Съдът приема, че ищецът е поддържал редовни отношения с участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“ и тези отношения са имали същата цел, каквато и самите срещи.

124. Съдът счита, че тези констатации не се разколебават от факта, че Комисията не е стигнала до същите заключения относно Amoco и BP, чиито имена също присъстват в упоменатите по-горе таблици. Случаите с тези две предприятия се различават от случая на ищеца, доколкото Amoco и BP не са участвали в нито една среща на производителите, чиято цел е, по-специално, определяне на целеви ценови равнища и обеми на продажби, докато търговските дружества от групата Shell са участвали в местните срещи, а ищецът е участвал в срещите, на които са присъствали основните производители, проведени през 1981 г., 1982 г. и 1983 г. Следователно, Комисията основателно е могла да направи извод, че не разполага с достатъчно доказателства за участието на Amoco или BP в сътрудничество с антиконкурентна цел (решение, точка 78, последна алинея). Но съществуването на подобно сътрудничество представлява основата на доказателствения метод, използван в решението. Освен това нито Amoco, нито BP са сред производителите, които през 1977 г. са съгласували обща цел относно минималните цени или ценовата инициатива от 1 декември на същата година. Следователно, доказаното различно положение на тези предприятия и ищеца оправдава и различното разглеждане.

125. Следователно, Комисията е обосновала в достатъчна степен заключението си, че в периода 1977 г. - септември 1983 г. ищецът е поддържал редовни контакти с други производители на полипропилен, които са участвали в система от редовни срещи, тези контакти са имали същата цел, каквато и самите срещи, търговските дружества от групата Shell са участвали в местни срещи, чиято цел е продължение на целта на срещите на „ръководителите“ и „експертите“, на които ищецът не е присъствал, и ищецът е участвал в срещи с други основни производители през 1981 г., 1982 г. и 1983 г..

В. Ценовите инициативи и мерките за улесняване на приложението на тези инициативи и квоти

126. Съгласно решението (точки 28 - 51), прилагала се система за определяне на равнища не цените чрез ценови инициативи, като могат да бъдат определени шест инициативи: първата е с продължителност м. юли - м. декември 1979 г., втората е с продължителност м. януари - май 1981 г., третата е с продължителност м. август - м. декември 1981 г., четвъртата е с продължителност м. юни - м. юли 1982 г., петата е с продължителност м. септември - м. ноември 1982 г., и шестата е с продължителност м. юли - м. ноември 1983 г. Твърди се (решение, точка 26, алинея 2), че е постигнато съгласие, ако се запазят ценовите инициативи, трябва да бъдат създадени благоприятни условия за увеличение на цените. Съответно, с цел да се улесни прилагането на планирана инициатива понякога се препоръчват или уговарят срещи. Освен това признава се като цяло, че за да се достигнат благоприятни пазарни условия за успешното прилагане на ценовите инициативи, се изисква въвеждането на постоянна система от контрол на обема на произвежданата продукция (решение, точка 52, алинея 1).

В.1. - 1979 г. и 1980 г.

а) Оспорваното решение

127. Относно първата ценова инициатива, Комисията (решение, точка 29) заявява, че не разполага с подробни доказателства за провеждането на срещи или предприемането на ценови инициативи през първата половина на 1979 г. Но бележка от среща, проведена на 26 и 27 септември 1979 г., показва, че е планирана ценова инициатива с цена за лико от 1,90 DEM/kg от 1 юли и 2,05 DEM/kg от 1 септември. Комисията посочва, че това се потвърждава от протокол от вътрешна среща на Shell, състояла се на 5 юли 1979 г., в която се заявява: „равнището на цената за 1 юли 1979 г. беше 1,90 DEM/kg, но това равнище не беше постигнато, по-специално, във Франция или Германия.“ Монте съобщава в търговската преса, че предвижда да увеличи цените си до 2,05 DEM/kg от 1 септември, като Shell и ICI подкрепят подобно решение. Комисията разполага с ценови указания от определени производители, различни от ICI и Shell, които показват, че тези производители са наредили на своите отдели по продажбите да прилагат това ценово равнище или неговата равностойност в национална валута от 1 септември, като в повечето случаи това е станало преди планираното увеличение на цените да бъде обявено в търговската преса (решение, точка 30).

128. В решението (точка 31) се посочва, че до края на септември 1979 г. цените на ликото са достигали 1,70 DEM/kg - 1,75 DEM/kg, което е малко под целта. Протоколът от среща на търговската група за полипропилен Shell, проведена на 12 септември 1979 г., гласи, че: „Председателят отбеляза, че равнището на цената за септември от 2,05 DEM/kg не е достигната и това е особено вредно за Shell, като се има предвид високото равнище на постоянните ни разходи ... Трудно е да се постигне по-нататъшно увеличение на цените без натиск, който ще дойде от увеличение на цените на мономерите, особено когато някои конкуренти са печеливши при сегашните равнища на цени на продажба.“

129. Следователно, доколкото е трудно да се постигне последващо увеличение на цените, производителите са решили на срещата си, проведена на 26 и 27 септември 1979 г., да отложат датата за въвеждане на целта с няколко месеца до 1 декември 1979 г., като новият план е да „се задържат“ съществуващите равнища през м. октомври с възможност за еднократно увеличение до 1,90 DEM/kg или 1,95 DEM/kg през м. ноември (решение, точка 31, алинеи 1 и 2).

130. Доколкото признава (в точка 32 от решението), че не са намерени записки от срещи от 1980 г., Комисията заявява, че през същата година са проведени най-малко седем срещи на производители (прави се препратка към таблица 3 от решението). Въпреки че в началото на годината производителите съобщават в търговската преса, че подкрепят значително увеличение на цените през 1980 г., пазарните цени значително са се понижали до 1,20 DEM/kg или по-малко, преди да започнат да се стабилизират около месец септември същата година.

131. Съгласно решението (точка 31, алинея 3) на срещата, проведена на 26 и 27 септември 1979 г., е „прието, че тясната система от квоти (е) крайно необходима“ В бележката от срещата се прави препратка към схема, предложена или приета в Цюрих, според която месечните продажби се ограничават до 80 % от средно достигнатото количество през първите осем месеца на годината.

132. В решението (точка 52) се подчертава още, че преди м. август 1982 г. са прилагани различни схеми за разпределяне на пазара. Докато на всеки производител са разпределяни процентни дялове от очакваните продажби, към този момент не е съществувало предварително систематично ограничение на цялостното производство. По този начин оценки на общия пазар е трябвало да се преразглеждат периодично и продажбите (в тонове) на всеки производител е трябвало да се приспособяват към правата, изразени в проценти.

133. За 1979 г. са определени цели за обемите на произведената продукция (в тонове), които поне отчасти са основават на продажбите през предходните три години. Таблицы, намерени в помещенията на ICI, показват „празгледаните цели“ за всеки производител за 1979 г. в сравнение с действителните продажби в тонове, достигнати през този период в Западна Европа (решение, точка 54).

134. До края на м. февруари 1980 г. производителите са приети цели за обемите на произведената продукция за 1980 г. - отново изразени в тонове, основани на пазарни очаквания от 1 390 000 тона. Съгласно решението (точка 55) множество таблици, които показват „приетите цели“ за всеки производител за 1980 г., са

намерени в помещенията на АТО и ICI. Първоначалното прогнозно общо пазарно равнище се оказва твърде оптимистично и квотите на всеки производител е трябвало да бъдат намалени, за да отразяват общото потребление през годината до само 1 200 000 тона. С изключение на ICI и DSM, достигнатите продажби от различните производители до голяма степен са съвпаднали с техните цели.

б) Доводи на страните

135. Ищецът отрича да е участвал в ценовите инициативи, които, съгласно решението, са взети на срещите на „ръководителите“ и „експертите“, на които той не присъства.

136. Ищецът подчертава, че в хода на административното производство Комисията никога не е упоменала твърдението за съществуването на ценова инициатива през м. юли 1979 г. или участието на дружества от групата Shell в подобни споразумения, и че в решението Комисията се позовава на бележка от вътрешна среща на Shell, проведена на 5 юли 1979 г. (отговор на Shell на основното изложение на възраженията, допълнение 9), за която Комисията никога не е търсила позицията на Shell. Следователно, липсват доказателства, въз основа на които дружествата от групата Shell могат да бъдат обвинени в участие в споразумение за цени от м. юли 1979 г., особено когато внимателно бъде изследвана конкретната конкурентна ситуация.

137. Относно 1979 г. ищецът отбелязва, че Комисията разчита единствено на факта, който не е убедителен, че след като Shell разбира от търговската преса за планираното увеличение на цените на Monte, изразява своята подкрепа за това увеличение, което се появява в ECN на 30 юли 1979 г. По-нататък ищецът посочва, че ако Комисията също така има намерение да се позовава на бележката от вътрешната среща на Shell, проведена на 12 септември 1979 г. (Shell отговаря на изложението на възраженията, допълнение 10), следва да се прилагат предходния коментар относно бележката от срещата от 5 юли 1979 г. Освен това този документ погрешно е цитиран и следователно и погрешно тълкуван от Комисията.

138. Той заявява, че липсват каквито и да е доказателства, че той е допринесъл за отлагането на въвеждането на целта от м. септември на м. декември 1979 г., както и че е предприемал някакви мерки за прилагането на целта за месец септември. Напротив, доказателство от този период показва, че по това време ищецът определя независимо своите цени в резултат от редовни преговори с клиентите.

139. Относно квотите ищецът твърди, че в своя отговор на изложението на възраженията отхвърля всички твърдения на Комисията, като подчертава, по-специално, че дружествата от групата Shell независимо са определяли своите целеви обеми; определянето на техните бюджети и бизнес планове относно производството и продажбите в повечето случаи е предхождало срещите и впоследствие не са преразглеждани с оглед на резултатите от тези срещи, дори когато пазарният дял, отреден за Shell от другите производители, е по-висок от целевото ниво, определено от Shell; планираните от дружествата от групата

Shell показатели и достигнатите от тях обеми на продажби са се различавали съществено от тези, одобрени от другите производители; и на последно място дружествата от групата Shell не са участвали в срещите и Shell не е знаел за квотите, определени за другите производители и не е обменял с тях информация по този повод. Следователно, ищецът поддържа позицията, че дружествата от групата Shell са следвали своя собствена политика, определена напълно независимо относно обема на продажбите.

140. Ищецът твърди, по-специално, че упоменаването на „дели“ спрямо Shell в различни документи от други производители няма доказателствена стойност преди всичко, защото тези цифри са можели да бъдат определени за ищеца от другите производители без неговото съгласие въз основа на наличните показатели за пазара и на второ място, защото тези цифри не отговарят нито на вътрешните цели на Shell, нито на целите от продажба, които постига на пазара.

141. От своя страна Комисията обяснява, че относно ценовата инициатива от м. юли - м. декември 1979 г., тя не е направила самостоятелен извод относно съществуването на споразумение от м. юли 1979 г., както и че според нея е налице споразумение за съгласувана практика и че инициативата от м. юли - м. декември 1979 г. е част от нея.

142. Относно септември 1979 г., Комисията подчертава, че всички доказателства, на които се позовава, ясно показват, че Shell е разполагал с информация за действията на другите производители, която не е можело да се събере от пресата, както и че Shell е приел обща цел, тъй като е дал указания за цените за Обединеното кралство (допълнение А, писмо от 29 март 1985 г.), които съответстват изцяло на ценовите указания, дадени от ICI непосредствено след среща на производителите (основно изложение на възраженията, допълнение 12), и ценовите указания за други производители. В своите възражения, Комисията признава, че ценовите указания на ищеца са от деня, в който Monte е направил съобщението в ECN за увеличение на цените, но приема това за незначителен факт, доколкото бързината на ищеца показва наличието на предходни контакти.

143. Комисията допълва, че никога не е твърдяла, че е съществувало ново споразумение за цените през м. декември 1979 г. (или дори инициатива за това), а единствено, че целите за септември са отложени за м. декември.

144. Комисията счита, че участието на ищеца в споразуменията за разпределяне на квоти през 1979 г. се доказва от таблица без дата, намерена в помещенията на ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 55), озаглавена „продажби на производителите за Западна Европа“, в която са определени за всички производители на полипропилен в Западна Европа показателите за техните продажби в килононове за 1976 г., 1977 г. и 1978 г. и показатели, озаглавени „действителни за 1979 г.“ и „преразгледана цел“. За Shell също е определена „преразгледана цел“ от 150,3 килотона, а в рамките на „действителни за 1979 г.“ от 144.8 килотона. Тази таблица съдържа информация, която трябва строго да се държи в тайна като поверителна търговска информация и не е могло да бъде получена без участието на Shell.

145. Комисията допълва, че протоколите от срещите от 26 и 27 септември 1979 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 12) потвърждават, че въпросът относно квотите е разглеждан по време на срещите, проведени в този период.

146. Комисията твърди, че през 1980 г. също е направено споразумение за разпределяне на квоти. Тя основава своето твърдение изключително на таблица с дата 26 февруари 1980 г., открита в помещенията на АТО (основно изложение на възраженията, допълнение 60), озаглавена „полипропилен - целеви продажби 1980 г. (kt)“, в която спрямо всички производители от Западна Европа се прави сравнение между „цел 1980 г.“, „първоначални предложения“, „предложени приспособявания“ и „договорени цели 1980 г.“ Този документ разкрива процеса на разпределяне на квотите. Според Комисията ICI заявява във връзка с този документ в отговора си на искане за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8), че „източникът на информация за действителните исторически данни са самите производители“. Този анализ се потвърждава според Комисията от бележка от двете срещи през м. януари 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 17), на които са сравнявани целевите обеми на продажби с количествата, действително продадени от производителите.

147. Комисията подчертава, че целта на системата от квоти е да се закрепят пазарните дялове. Ето защо според Комисията споразуменията, свързани с пазарните дялове, впоследствие са превърнати в тонажи с цел използването им като сравними цифри, тъй като без да бъдат превърнати, не е възможно да се определи от кой момент участник в картела е длъжен да се въздържа от продажби с цел спазване на споразумението. За тази цел е изключително важно да се направи прогноза за общите обеми на продажби. Доколкото първоначалните прогнози за 1980 г. са доказали, че са твърде оптимистични, първоначално прогнозираните общи обеми на продажби е трябвало да бъдат приспособени няколко пъти, което е довело до промени в тоновете, определени за всяко предприятие.

в) Съображения на Съда

148. Съдът счита, че е необходимо внимателно да се изследва участието на ищеца в ценовата инициатива от м. юли - м. декември 1979 г. и в системата за разпределяне на квоти за 1979 г. и 1980 г., като се имат предвид контактите на ищеца с участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“, контакти, за които Комисията е представила достатъчно обосновани доказателства.

149. На 30 юли 1979 г. Shell е изпратил на националните дружества, част от групата Shell вътрешна бележка, озаглавена „увеличение на полипропилен - 1 септември 1979 г.“ (допълнение Shell A1, писмо от 29 март 1985 г.). В писмото се посочват цифри, подобни на тези на конкурентите на Shell, които е трябвало да влязат в сила на 1 септември 1979 г. В писмото изрично се упоменава за статия, публикувана в ECN на 30 юли 1979 г., в която се съобщава за обявеното от Monte увеличение на неговите цени в края на м. август и подкрепата за това увеличение, предоставена от ICI и Shell. Писмото следва изпращането на телексно съобщение от Shell до търговските дружества от групата от 24 юли

1979 г. (допълнение А1, отговор на Shell на писмото от 29 март 1985 г.), в което се заявява:

„ECN have advised us that Montedison have issued a statement to the effect that they will be raising their polypropylene prices in Europe w. e. f. 27/8/79 to DM 2.05 kg [...] for homopolymer. This will be published in this week's ECN. Monte also indicated that there will need to a further increase before the end of 1979. [...]”

„ECN ни съобщиха, че Montedison са направили съобщение, в което се заявява, че увеличават своите цени на полипропилена в Европа от 27 август 1979 г. до 2,05 DEM/kg (...) за хомополимер. Това съобщение ще бъде публикувано тази седмица в ECN. Monte също посочи, че ще им бъде наложено ново увеличение преди края на 1979 г. (...).“

Следователно, Съдът приема, че ICI, Monte и Shell са действали съгласувано за увеличение на цените до 2,05 DEM/kg в края на м. август или началото на м. септември, или директно или чрез ECN, и че съгласуваните действия са довели до общо намерение между тези три производители, което публично е обявено на 30 юли 1979 г. в ECN, и разпространено широко чрез вътрешното писмо на Shell, изпратено на същия ден. Това са единствените въпроси, които се твърдят срещу ищеца в точки 29 - 31 от решението.

150. Тази констатация не се влияе от факта, че в различни документи, изпратени от ищеца, се посочва, че увеличението на цената е взето след анализ на различни икономически показатели, като цена на суровините или разходите за труд, или от факта, че не е възможно да се достигне това увеличение на пазара. Въпреки че упоменатите икономически показатели наистина обосновават увеличение на цената, те не са в състояние да оправдаят една и съща цена с точност до последния пфенинг за всички предприятия или почти една и съща дата за нейното въвеждане. Дори ако не може да се установи, че е невъзможно прилагането на съгласуваните цени, този факт не опровергава участието на ищеца в определянето на равнищата на цените, а най-много показва, че ищецът не ги е приложил. Всъщност, в решението по никакъв начин не се твърди, че наложените от ищеца цени винаги са отговаряли на равнищата на цените, което показва, че оспорваната мярка не разчита на прилагането на тези цели от ищеца, за да се установи неговото участие в тяхното определяне.

151. Относно участието на ищеца в системата за разпределяне на квоти през разглеждания период, следва да се отбележи, че неговото име се появява в различни таблици (основно изложение на възраженията, допълнения 55 - 61), чието съдържание ясно показва, че те е трябвало да бъдат използвани при определянето на целите за обемите на продажби. Ищецът дейно е участвал в изготвянето на таблиците (виж параграфи 114 и 115 по-горе).

152. Термините, използвани в таблиците, относно годините 1979 и 1980 (като „revised target”, „opening suggestions”, „proposed adjustments”, „agreed targets” („прегледани цели”, „първоначални предложения”, „предложени приспособявания”, „договорени цели“)) обосновават извода, че между участниците в срещите се е появило общо намерение относно тези целеви обеми на продажби и ищецът е допринесъл за това, като представя данни за своите

продажби. Ищецът също така е информиран за целевите обеми на продажби, доколкото Shelle е заявил в своя отговор на искането за информация (основно изложение на възражения, допълнение 8), че Shell и други производители „would usually be advised of the upshot (if any) of meetings” („обикновено са информирани за резултатите (ако има такива) от срещите“).

153. Относно, по-специално, 1979 г., като се има предвид цялата бележка от срещата от 26 и 27 септември 1979 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 12) и таблицата без посочена дата, взета от помещенията на ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 55), озаглавена „Producers' Sales to West Europe” („продажби на производителите в Западна Европа“), която посочва за всички производители на полипропилен в Западна Европа данните за продажбите в килотонове за 1976 г., 1977 г. и 1978 г., както и данни, обобщени в групи като „1979 actual”, „revised target” и „79” („действителни 1979 г.“, „преразгледани цели“ и „79 г.“), е очевидно, че на тази среща е призната необходимостта от затягане на системата за разпределяне на квоти за 1979 г. за последните три месеца от годината. Изразът „tight” („затягане“), разглеждан във връзка с ограничението до 80 % от една-дванадесета от планираните годишни продажби, показва, че първоначално планираната схема за 1979 г. е трябвало да се затегне за последните три месеца. Подобно тълкуване на бележката се извежда от упоменатата по-горе таблица, която под групата „79” („79 г.“) в последната колона отдясно на колоната, озаглавена „revised target” („преразгледана цел“), съдържа данни, които трябва да съответстват на първоначално определените квоти. Последните е трябвало да бъдат ограничени, защото са изготвени на базата на прекалено оптимистична пазарна оценка, какъвто е и случаят с 1980 г. Упоменаването в точка 31, алинея 3 от решението на схема, „предложена или приета в Цюрих за ограничаване на месечните продажби до 80 % от средно постигнатите продажби през първите осем месеца на годината“ не опровергава тези констатации. Това упоменаване, разглеждано във връзка с точка 54 от решението, следва да се тълкува в смисъл, че целевите обеми на продажби вече са първоначално определени за месечните продажби за първите осем месеца от 1979 г.

154. Относно 1980 г., Съдът счита, че от таблицата с дата 26 февруари 1980 г., открита в помещенията на АТО (основно изложение на възраженията, допълнение 60), която съдържа колона, озаглавена „agreed targets 1980” („договорени цели 1980 г.“), и от бележката от срещите от м. януари 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 17), на които производителите, с изключение на ищеца, са сравнявали действително продадените количества („Actual kt” („действителни kt“)) с определените цели („Target kt” („целеви kt“)), е видно, че целевите обеми на продажби са определени за цялата година. Обстоятелствата в тези документи са допълнително потвърдени от таблица с дата 8 октомври 1980 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 57), в която се сравняват две колони, едната, излага „1980 Nameplate Capacity” („номинален капацитет“), а другата „1980 Quota” („Квота за 1980 г.“) за различните производители.

155. От изложеното по-горе следва, че Комисията е обосновала в достатъчна степен заключението си, че ищецът е един от производителите на полипропилен, сред които се формира общо намерение относно равнището на

цената от 2,05 DEM/kg за 1 септември 1979 г. съгласно ценовата инициатива от м. юли - м. декември 1979 г. и целевите обеми на продажби за 1979 г. и 1980 г.

В.2. 1981 г.

а) Оспорваното решение

156. Относно ценовата инициатива от м. януари - май 1981 г., твърди се, че дадените от няколко производители - DSM, Hoechst, Linz, Monte, Saga и ICI, ценови указания показват, че с цел да се възстановят ценовите равнища са определени цели за м. декември 1980 г. до м. януари 1981 г за лико, основани на 1,50 DEM/kg за хомополимер на 1,70 DEM/kg и за кополимер 1,95 - 2,00 DEM/kg Вътрешен документ на Shell съдържа таблица, която прави сравнение „achieved prices“ („достигнати цени“) за м. октомври и м. ноември 1980 г. с посочване на „list prices“ („списък с цени“) за м. януари 1981 г. от 1,50/1,70/2,00 DEM/kg. Първоначалният план е да се въведат тези равнища от 1 декември 1980 г. (13 - 15 октомври в Цюрих е проведена среща), но инициативата е отложена за 1 януари 1981 г. (решение, точка 32, алинея 3).

157. В решението (точка 33) се заявява, че през м. януари 1981 г. са проведени две срещи на производители, на които е взето решение увеличението на цената, договорено през м. декември 1980 г. в сила от 1 февруари 1981 г., основано на 1,75 DEM/kg за лико, да бъде проведено на два етапа: целта към 1 февруари е трябвало да остане на ниво от 1,75 DEM/kg, а от 1 март е трябвало да бъде въведена целта „без изключение“ от 2,00 DEM/kg. Изготвена е таблица в шест национални валути за индикативните цени за шест степени, които да бъдат въведени от 1 февруари и 1 март 1981 г. Документи, намерени в помещенията на Shell, показват, *inter alia*, че е предприела действия за въвеждане на индикативните цени, определени за м. февруари и м. март.

158. Съгласно решението (точка 34) планираното увеличение до 2,00 DEM/kg, от 1 март все пак не изглежда да е успешно. Производителите са променили очакванията си и се надяват да достигнат ценово равнище от 1,75 DEM/kg до м. март. На 25 март 1981 г. в Амстердам се провежда среща на експерти, от която няма запазени документи. Непосредствено след това поне BASF, DSM, ICI, Monte и Shell са дали указания за увеличаване на индикативните (или „по списък“) цени до равностойността на 2,15 DEM/kg за лико от 1 май. Hoechst е дал подобни указания за 1 май, тоест с около четири седмици след останалите. Някои от производителите са предоставили известна гъвкавост на своите отдели по продажби да прилагат „минимални“ или „най-ниски“ цени приблизително под договорените цели. През първата половина на 1981 г. има силно възходящо движение на цените, но въпреки че увеличението от 1 май е решително подкрепено от производителите, то не е запазено за дълго. До средата на годината производителите са очаквали или стабилизиране на ценовите равнища, или дори понижение на цените, тъй като през лятото търсенето е намаляло.

159. Относно ценовата инициатива от м. август - м. декември 1981 г., в решението се посочва (точка 35), че Shell и ICI вече са предвидили последваща ценова инициатива през м. септември - м. октомври 1981 г. още през м. юни същата година, когато забавянето в увеличението на цената за първото

тримесечие е станала очевидна. Shell, ICI и Monte се срещат на 15 юни 1981 г., за да обсъдят методи за въвеждане на по-високите цени на пазара. Няколко дни след срещата ICI и Shell едновременно дават указания на своите отдели по продажби да подготвят пазара за значително увеличение през м. септември, основано на план за повишаване на цената на ликото до 2,30 DEM/kg. На 17 юли 1981 г. Solvay също така напомня на своя отдел по продажби за страните от Бенелюкс да предупреди клиентите си за значително увеличение на цената от 1 септември, като решението за конкретния размер на увеличението трябва да се вземе през последната седмица на м. юли, като за 28 юли 1981 г. е планирана среща на „експертите“. Първоначалният план за увеличение до 2,30 DEM/kg през м. септември 1981 г. е преразгледан, вероятно по време на същата среща, като планираното равнище за м. август е намалено до 2,00 DEM/kg за лико. Цената за м. септември трябва да бъде 2,20 DEM/kg. Ръкописна бележка, намерена в помещенията на Hercules, с дата 29 юли 1981 г. (денят след срещата, на която Hercules най-вероятно не е присъствал), изброява тези цени като „официални“ цени за м. август и м. септември и посочва с неразбираеми термини източника на информация. На 4 август 1981 г. в Женева и на 21 август 1981 г. във Виена се състоят допълнителни срещи. След тяхното провеждане производителите дават нови указания за увеличение на цената до 2,30 DEM/kg от 1 м. октомври. BASF, DSM, Hoechst, ICI, Monte и Shell дават почти еднакви ценови указания за прилагане през м. септември и м. октомври.

160. Съгласно решението (точка 36) новият план е през м. септември и м. октомври 1981 г. да се достигне до равнище на „базова цена“ 2,20 - 2,30 DEM/kg за лико. Документ на Shell показва, че първоначално е разглеждано последващо увеличение до 2,50 DEM/kg от 1 ноември, но впоследствие това намерение е изоставено. Доклади на различните производители посочват, че през м. септември цените се увеличават и инициативата продължава през м. октомври 1981 г., като достига постигнати пазарни цени от приблизително 2,00 - 2,10 DEM/kg за лико. Записка на Hercules показва, че през м. декември 1981 г. целта от 2,30 DEM/kg е преразгледана и намалена до по-постижимите 2,15 DEM/kg, но също така съобщава, че „общо решение повиши цените до 2,05 DEM/kg, най-близкото някога ниво до публикуваните индикативни цени“. До края на 1981 г. търговската преса дава сведения за пазарни цени на полипропилен като лико 1,95 - 2,10 DEM/kg, което е приблизително с 0,20 DEM по-ниска цена от целите на производителите. Съобщава се също, че производствените мощности са натоварени до „здравословните“ 80 %.

161. Съгласно решението (точка 56) разпределянето на пазара през 1981 г. е предмет на дълги и сложни преговори. По време на срещите през м. януари 1981 г. е договорено, за да се подпомогне изпълнението на ценовата инициатива за м. февруари - м. март, като временна мярка всеки производител да ограничи месечните си продажби до една-дванадесета от 85 % от „делта“ за 1980 г. За да се изготви по-постоянна схема, всеки производител трябва да съобщи по време на срещата данни за тонове, които се надява да продаде през 1981 г. Но взети заедно тези „очаквания“ до голяма степен надхвърлят общо прогнозираното търсене. Независимо от различните компромисни схеми, предложени от Shell и ICI, не е постигнато окончателно споразумение за разпределяне на квоти през 1981 г. В хода на преговорите ICI и Shell се срещат поне два пъти, на 27 май и 15 юни 1981 г., като Monte е присъствал на една от тези срещи. Shell е изразил

известни опасения и недоверие във връзка с предложенията, направени по време на обсъжданията, доколкото според Shell предложенията се основават на прекалено амбициозни оценки на пазара, но все пак е заявил, че би бил доволен от пазарен дял между 11 и 12 %. В решението (точка 87, алинея 3) се посочва, че опасенията, изразени от Shell, относно схемите за разпределяне на квоти, и едновременно с това е посочено на ICI какво е приемливото за него разпределяне, могат да се разглеждат в перспектива. В рамките на един сложен картел някои производители понякога може да не изразяват определено съгласие за дадено действие, договорено от останалите, но въпреки това показва подкрепата си като цяло за въпросната схема и се придържа към съответно поведение. Като временна мярка производителите са приели квотите за предходната година като теоретично право и са предоставили данни за действителните си месечни продажби по време на срещата. По този начин действителните продажби са контролирани спрямо спекулативно разпределяне на наличния пазар въз основа на квотите от 1980 г. (решение, точка 57).

б) Доводи на страните

162. Ищецът отрича да е участвал в две от ценовите инициативи през 1981 г., а именно - инициативата от м. януари до м. май 1981 г. и тази от м. септември до м. декември 1981 г. Относно м. януари 1981 г., ищецът подчертава в своите пледоарии, представени пред Съда, че Комисията го обвинява в участие в споразумение за цени, въпреки че подобно обвинение липсва в решението. Според ищеца това обвинение е необосновано, защото сходството между цената, препоръчана от ищеца на действащите дружества от групата Shell, и цената, която се твърди, че е договорена, се наблюдава само по отношение на ликото. В действителност липсата на сходство между цената, която се твърди, че е договорена, и исканата цена за кополимер, показва, че сходството по отношение на ликото не е резултат от тайно споразумение.

163. Относно м. февруари 1981 г. ищецът счита, че Комисията погрешно твърди, че търговските дружества от групата Shell са предприели действия за достигане на равнища на цените, определени на срещата на производителите. Напротив „instructions” („указания“) относно цените, дадени от Shell след срещата от 26 януари 1981 г. (допълнение B1, отговор на Shell на писмо от 29 март 1985 г.), са довели до фактуриране от страна на търговските дружества на цени, по-ниски от индикативните цени.

164. Относно м. март 1981 г. ищецът изтъква, че едно от действащите дружества от групата Shell (Shell UK) се опитва да постигне цени, значително по-ниски от индикативните цени (писмо на Shell UK от 23 февруари 1981 г., допълнение B2, отговор на Shell на писмо от 29 март 1985 г.). Ищецът допълва, че независимо от опитите на действащите дружества да доближат цените до равнище, което се оказва, че съответства на индикативните цени, не може да се прави извод без да се преценяват погрешно документите (допълнения B1 и B2, писмо от 29 март 1985 г.), че по този начин той се опитва да прилага индикативните цени.

165. Относно м. май 1981 г., ищецът заявява, че в телексно съобщение от 10 април 1981 г. (допълнение Shell Г3, писмо от 29 март 1985 г.) препоръчва на действащите дружества цени по-ниски от индикативните, няколко от тези

дружества са приели дори по-ниски цени и посочва, че индикативните цени не могат да бъдат достигнати (писмо на Shell UK от 29 и 30 април 1981 г., допълнение Shell Г2, писмо от 29 март 1985 г., и допълнение Г1, отговор на Shell на писмо от 29 март 1985 г.), и на последно място действителните цени са значително по-ниски.

166. Относно ценовата инициатива от м. септември - м. декември 1981 г., ищецът се позовава на отговорите си на изложението на възраженията и на писмото от 29 март 1985 г.

167. По отношение на квотите, ищецът заявява, че ако представител на дружеството, част от групата на ищеца, казва, че Shell може да се задоволи с пазарен дял 11 - 12 % (основно изложение на възраженията, допълнение 64), това изявление не може да се приеме като убедително доказателство, тъй като другите производители са знаели, че подобно изявление не е обвързващо за дружествата от групата Shell. Бележките от срещите през м. май и м. юни 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 64) ясно показват, че тези обсъждания не са насочени към постигане на споразумение за разпределяне на квоти. Ако има обмяна на информация *ex post facto* относно обемите на продажбите, то са с цел да се събере търговска информация, за да се конкурира по-ефективно, а не за да се потвърди спазването на споразумението за квоти.

168. От своя страна Комисията заявява, че участието на ищеца в ценовата инициатива от 1981 г., е видно от представените от нея доказателства. Съответно относно м. януари 1981 г. цените, препоръчани от Shell, са същите като тези, които се съдържат в указанията за цените на другите производители за „ключовия“ вид (лико) и за хомополимера. Въпреки че Комисията приема, че са различни за кополимера все пак приема, че това не е достатъчно да докаже, че Shell е водил напълно независима ценова политика.

169. Относно м. февруари 1981 г., Комисията заявява, че целите са определени през м. декември 1980 г. По това време Shell е дал препоръки, които съдържат тези цели, въпреки че е вярно, че впоследствие е изпратил нови препоръки с по-ниски цени.

170. Според Комисията същото намерение за спазване на договорените цени може да се наблюдава и във връзка с м. март и м. май 1981 г. Например, ICI и Shell са дали сходни указания за м. април и м. май 1981 г. (допълнения В3 и Г1 и последващите, писмо от 29 март 1985 г.).

171. Комисията подчертава факта, че ако едно или друго действашо дружество от групата Shell е решило да прилага цени по-ниски от установените индикативни цени, не означава, че Shell не е започнал да приема индикативни цени. Подобен подход може да се обясни с намерение „за измама“.

172. Комисията признава, че за 1981 г. не е могло да се постигне окончателно споразумение за квоти. Но Комисията заявява, че производителите са постигнали споразумение в началото на 1981 г. за временна схема, която ограничава месечните продажби до една дванадесета от 85 % от целите, които са договорени за 1980 г., както е видно от бележка от срещи от м. януари 1981 г.

(основно изложение на възраженията, допълнение 17). На второ място производителите са контролирали действителните си продажби месечно, както е отразено, по-специално, в таблица от 21 декември 1981 г., открита в помещенията на ICI, която посочва месечните продажби на различни производители през 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 67). На трето място ICI, Shell и Monte се срещат два пъти на 27 май и 15 юни 1981 г., за да обсъдят предложения за споразумения за квоти (основно изложение на възраженията, допълнение 64).

в) Съображения на Съда

173. Съдът счита, че участието на ищеца в ценовите инициативи и системата от квоти през 1981 г. трябва да се изследва с оглед на неговите контакти с участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“, участието му в срещите от 27 май и 15 юни 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 64), и съдържанието на вътрешно писмо на Shell от 15 февруари 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 94), озаглавено „Market Quality PP“, в което се заявява:

„Price initiatives by PP majors (Hoechst, M-E, ICI, Shell) unlikely to have much effect (as usual: there are too many PP producers with differing objectives & perceptions).”

(„Ценовите инициативи на основните полипропилен. (Hoechst, M-E, ICI, Shell) едва ли ще имат значителен ефект (както обикновено: има прекалено много производители на полипропилен, които имат различни цели и разбирания).“)

174. По отношение на ценовата инициатива от м. януари - м. май 1981 г., Съдът отбелязва, че в противоречие с твърденията на ищеца, последният е обвинен в решението (таблица 7Б) в участие в определяне на равнище на цена за 1 януари 1981 г. Обвинението се основава на факта, че цените в телекното съобщение, изпратено от Shell на действащите дружества от групата Shell на 17 декември 1980 г. (допълнение Shell Б/В1, писмо от 29 март 1985 г.), са сходни с ценовите указания, дадени от други пет производители в периода 2 октомври - 15 декември 1980 г. за лико и хомополимер и с цените на трима от тези производители на кополимер. В това отношение следва да се отбележи, че на първо място от ценовите указания на ICI от 1 декември 1980 г. (допълнение ICI Б2, писмо от 29 март 1985 г.) е видно, че ICI е научил от пазара за решението на Shell да увеличи цените си през м. ноември, тоест преди срещата от 16 декември 1980 г., упомената от Комисията. На второ място в противоречие със съдържанието на таблица 7Б от решението, ценовите указания на Shell от 17 декември 1980 г. не съответстват на нито един друг производител по отношение на кополимер, доколкото ищецът посочва цена от 1,80 DEM/kg, докато други трима производители показват цена от 2,00 DEM/kg, а други двама производители цена от 1,95 DEM/kg, тоест значително по-високи цени. Следователно, таблица 7Б от решението създава измамно впечатление за сходство между цените на ищеца и цените на други производители относно този вид полипропилен. Доколкото Комисията не е представила други документи, които доказват сходството между цените на ищеца с тези на други производители за този вид полипропилен, Съдът счита, че Комисията не може

да се позовава единствено на телекското съобщение на ищеца от 17 декември 1980 г., за да докаже твърдението си, че Shell е участвал във определянето на равнище на цена за 1 януари 1981 г.

175. По отношение на м. февруари 1981 г., Комисията се опитва да включи ищеца във определянето на цените за месеца въз основа телексно съобщение на Shell от 17 декември 1980 г. (допълнение Shell B/B1, писмо от 29 март 1985 г.) и писмото на Shell UK от 21 януари 1981 г. (допълнение Shell B2, писмо от 29 март 1985 г.), като и двата документа показват увеличение на цената, което съответства на предвиденото увеличение от конкурентите. В отговор на това доказателство ищецът е представил телексно съобщение на Shell от 26 януари 1981 г. (допълнение B1, отговор на Shell на писмото от 29 март 1985 г.), което показва цени за 1 февруари 1981 г., които се различават от предходните указания, указанията на останалите производители и от равнищата на цените, определени на срещите от м. януари 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 17). Ищецът допълва, че в противоречие с твърденията на Комисията, писмото на Shell UK от 21 януари 1981 г. (допълнение Shell B2, писмо от 29 март 1985 г.) цели увеличение на цената от март 1981 г., а не от 1 февруари 1981 г. На първо място съдът счита, че представеният от ищеца документ не опровергава заключенията, направени от Комисията от предходните документи. Съвсем естествено е за търговските дружества от групата Shell след като дадат ценови указания, които напълно отговарят на тези на конкурентите им, да променят указанията си няколко дни преди влизането им в сила, ако преценят, че договорената ценова инициатива има малки шансове за успех. Ето защо ценовите инициативи често са неуспешни и начислените цени от ищеца на пазара многократно са по-ниски от определените равнищата на цените, както Комисия признава в решението. На второ място Съдът в противоречие с твърденията на ищеца счита, че писмото на Shell UK от 21 януари 1981 г., показва отделно неговото намерение да последва обявеното от европейските производители увеличение на цените за м. февруари, което има за резултат цените, упоменати, както в телекското съобщение от 17 декември 1980 г., така и в бележката от срещите от м. януари 1981 г. (1,75 DEM/kg за лико) и планираното увеличение на цените от 3 март. Доводът на ищеца е несъвместим с различните цифри, цитирани в писмото, доколкото последното упоменава цена за м. януари от 1,50 DEM/kg (315 GBP на тон) и цел за м. февруари от 1,75 DEM/kg (360 - 370 GBP на тон) и предвижда увеличение на цената от 20 GBP на тон от 3 март.

176. Относно м. март 1981 г. Съдът отбелязва, че Комисията подкрепя заключението си за участието на Shell в тази част от въпросната ценова инициатива с вътрешно писмо на Shell UK от 21 януари 1981 г. (допълнение Shell B2, писмо от 29 март 1985 г.) и с писмо на Shell от 28 януари 1981 г. (допълнение B3, писмо от 29 март 1985 г.), в което се посочва равнище на цената от 2,00 DEM/kg, която напълно отговаря на равнищата на цените, фиксирана на срещите от м. януари 1981 г. и на ценовите указания на неговите конкуренти. В отговор на тези доказателства ищецът подчертава, че писмото на Shell UK от 23 февруари 1981 г. (допълнение B2, отговор на Shell на писмото от 29 март 1985 г.) посочва цена, която е значително по-ниска от тази цена. Съдът приема, че въз основа на упоменатите по-горе документи Комисията правилно достига до извода, че ищецът е участвал в тази част от въпросната ценова

инициатива, тъй като е напълно естествено Shell да променя цени, които са определени няколко дни преди влизането им в сила. Следва да се подчертае, че в писмо от 27 март 1981 г. (допълнение Shell Г1, писмо от 29 март 1985 г.) Shell UK се позовава изрично на собственото си писмо от 21 януари 1981 г. като основание за изчисляването на равнище на цена от 1 април 1981 г., цена сходна с тези на Hoechst и Monte), но никъде не упоменава писмото си от 23 февруари 1981 г.

177. Относно увеличението на цената, което трябва да влезе в сила на 1 май 1981 г., Съдът приема, че Комисията се опитва да докаже участието на ищеца във определянето на цените от тази дата въз основа на писмо на Shell UK от 27 март 1981 г. и телексно съобщение на Shell от 10 април 1981 г. (допълнение Shell Г3, писмо от 29 март 1985 г.), като и двете писма посочват индикативна цена от 2,15 DEM/kg, а второто писмо посочва минимална цена от 2,00 DEM/kg. Комисията подчертава, че писмото на Shell UK е от същата дата като ценовите указания на BASF, ICI и Monte, и един или два дни след срещата на производителите, проведена на 25 март. В отговор на това доказателство ищецът заявява, че писмата на Shell UK от 29 април (допълнение Shell Г2, писмо от 29 март 1985 г.) 30 април и 13 май (допълнения Г1 и Г2, отговор на Shell на писмо от 29 март 1985 г.) показват, че цитираните по-горе ценови нива не са могли да бъдат достигнати. Съдът приема, че въз основа на писмото на Shell UK от 27 март 1981 г. и телекското съобщение от 10 април 1981 г., разглеждани заедно със срещата от 25 март 1981 г. и ценовите указания, дадени от BASF, ICI и Monte, Комисията правилно стига до извода, че Shell е взел участие в ценовата инициатива, която е трябвало да влезе в сила на 1 май. Това заключение не може да бъде опровергано от факта, че телекското съобщение от 10 април 1981 г. съдържа индикативна цена и минимална цена, като само първата от двете цени съответства на ценовите указания, дадени от другите производители.

178. Относно ценовата инициатива от м. август - м. декември 1981 г. Съдът счита, че Комисията правилно достига до извода, че ищецът е участвал в подготовката на инициативата заедно с Monte и ICI на срещите, проведени на 27 май и 15 юни 1981 г. Видно от бележката от първата от тези срещи (основно изложение на възраженията, допълнение 64а) участниците в срещата, включително Shell и ICI, са на мнение, че средната цена за лико в края на м. май е 1,80 DEM/kg. От бележката от втората среща (основно изложение на възраженията, допълнение 64б) става ясно, че участниците включително Shell, ICI и Monte са прогнозирали увеличение от 0,20 DEM/kg от 1 юли като възможно решение на изключително ниската цена. Въз основа на резултата от тази среща Shell определя цените, които са съобщени на търговските дружества от групата на 17 юни 1981 г. (допълнение Shell Д1, писмо от 29 март 1985 г.), тоест 2,00 DEM/kg от 1 юли (1,80 DEM/kg + 0,20 DEM/kg).

179. По отношение на инициативата от 1 септември, Съдът отбелязва, че Комисията използва като доказателства за твърденията си отново телекското съобщение на Shell от 17 юни 1981 г., в което се посочва първоначална цел от 2,30 DEM/kg за м. септември. Съгласно Комисията, най-вероятно тази цел е преразгледана на срещата от 28 юли 1981 г. По-нататък Комисията се позовава на писмо на Shell UK от 4 август 1981 г. (допълнение Shell Д3, писмо от 29 март

1985 г.), в което се упоменава увеличение от 40 GBP на тон за хомополимер и кополимер от 5 септември нататък. Към това доказателство Комисията представя допълнително телексно съобщение на Shell от 28 август 1981 г. (допълнение Shell Д2, писмо от 29 март 1985 г.), в което се посочва равнището на цената от 2,20 DEM/kg за м. септември, или с 0,20 DEM/kg „по-висока от съществуващата цел от 2,00 DEM/kg“ Според Комисията тези две ценови указания заедно със срещите от 4 и 21 август 1981 г. подкрепят изводите, до които достига. В отговор на това доказателство ищецът посочва, че телекското съобщение на Shell UK от 16 юли 1981 г. и телекското съобщение на Shell, Франция от 17 юли 1981 г. (Приложения Д2 и Д3, отговор на Shell на писмо от 29 март 1985 г.) упоменават различни целеви цени от заявените от Комисията. Ищецът допълва, че в телекските съобщения на Shell от 4 и 20 август 1981 г. (допълнение Д4 и Д5, отговор на Shell от 29 март 1985 г.) също се упоменават различни индикативни цени за м. септември. Съдът счита, че Комисията в достатъчна степен обосновава извода си, че Shell е участвал във определянето на индикативната цена от 1 септември, доколкото цената, упомената в първоначалното телексно съобщение на Shell от 17 юни 1981 г. очевидно е представлявала много дълготрайна цел („предлагаме да започнете разговори с клиентите си, като упоменавате базова цена за полипропилен от 2,30 DEM/kg“), която следователно е подлежала на преразглеждане, писмото на Shell UK от 4 август 1981 г. и телекското съобщение на Shell от същия ден показват, че по това време целта за м. септември е намалена до 2,00 DEM/kg, и телекското съобщение на Shell от 28 август 1981 г. показва, че на тази дата „новите поръчки трябва да се базират на минимална цена от 2,20 DEM/kg, увеличение от 0,20 DEM/kg от съществуващата цел от 2,00 DEM/kg“ Тези заключения се потвърждават от срещите на производителите, проведени на 28 юли, 4 и 21 август 1981 г., както и от отговора на ICI на искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8), от който е видно, че ищецът е информиран за резултатите от срещите на производители.

180. Относно инициативата от 1 октомври Съдът отбелязва, че Комисията се опитва да докаже участието на Shell в ценовата инициатива въз основа на телексно съобщение на Shell от 28 август 1981 г. (допълнение Shell Д2, писмо от 29 март 1985 г.), в което се посочва равнище на цената от 2,30 DEM/kg от 1 октомври, и на писмо на Shell UK от 8 септември 1981 г. (допълнение Shell Д4, писмо от 29 март 1985 г.), в което се обявява увеличение от 60 GBP на тон за началото на м. октомври. В отговор на това доказателство ищецът се позовава на протокол от вътрешна среща на Shell от 24 септември 1981 г. (допълнение Г6, отговор на Shell на писмо от 29 март 1985 г.), на която действащите дружества от групата Shell са посочили, че се надяват да постигнат минимална цена, която е значително по-ниска от индикативните. Ищецът допълва, че действително постигнатите цени на пазара са много по-ниски от индикативните. Съдът счита, че доводите на ищеца не опровергават заключенията на Комисията, доколкото се прави препратка в бележката от 24 септември 1981 г. към равнище на цената за 1 октомври от 2,20 DEM/kg, повишена до 2,30 DEM/kg, съответства на равнището на цена, следвано от другите производители. Освен това трябва да се подчертае, че писмото на Shell UK от 8 септември 1981 г. е написано денят след като BASF и ICI дават своите ценови указания и само четири дни след указанията на Monte и DSM.

181. От изложеното по-горе следва, че Комисията в достатъчна степен обосновава извода си, че ищецът е подпомогнал двете инициативи от 1981 г., описани в точки 32 - 36 от решението и в таблици 7Б и 7Ж с изключение на началото на първата от тези инициативи.

182. Относно участието на ищеца в системата от квоти, обвинението срещу производителите е, че са участвали в преговори за сключването на споразумение за квоти за тази година, в този контекст те обменят информация за своите „очаквания“, в очакване на подобно споразумение по време на срещите си през м. февруари и м. март 1981 г. производителите се договарят като временна мярка да ограничат месечните си продажби до една дванадесета от 85 % от договорената „цел“ за 1980 г., като вземат предвид квотите от предходните години като теоретично право за останалата част от годината, производителите са представяли данни за продажбите си всеки месец по време на срещите се, и на последно място производителите са контролирали дали продажбите им съответстват на теоретичните квоти, които са им разпределени.

183. За наличието на преговори между производителите с цел установяването на система от квоти и обмяната на информацията относно техните „очаквания“ по време на тези преговори свидетелстват различни доказателства, като например таблици, които определят за всеки отделен производител „actual“ („действителните“) данни за продажби и „targets“ („цели“) за 1979 г. и 1980 г. и техните „очаквания“ за 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнения 59 - 61), таблица, написана на италиански език (основно изложение на възраженията, допълнение 62), която определя за всеки производител неговите квоти за 1980 г., предложенията на другите производители за квотите, които ще им се разпределят за 1981 г. и техните „очаквания“ за 1981 г., и вътрешна бележка на ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 63), която описва напредъка на преговорите, в която се заявява:

„Taking the various alternatives discussed at yesterday's meeting we would prefer to limit the volume to be shared to no more than the market is expected to reach in 1981, say 1.35 million tonnes. Although there has been no further discussion with Shell, the four majors could set the lead by accepting a reduction in their 1980 target market share of about 0.35 % provided the more ambitious smaller producers such as Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz, Anic/SIR also tempered their demands. Provided the majors are in agreement the anomalies could probably be best handled by individual discussions at Senior level, if possible before the meeting in Zurich.”

(„Като взема предвид различните алтернативи, обсъждани на вчерашната среща, предпочитаме обемът, който трябва да се разпредели, да се ограничи до очакваните за 1981 г. пазарни равнища, или 1,35 милиона тона. Въпреки че не бяха проведени допълнителни разговори с Shell, големите четири предприятия намаление в целевия си пазарен дял за 1980 г. с около 0,35 %, при условие че по-амбициозните малки производители, като Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz, Anic/SIR също смекчават своите искания. Ако големите производители са съгласни, отклоненията могат най-добре да бъдат овладени чрез индивидуални разговори на ниво висши представители по възможност преди срещата в Цюрих.“)

Този документ е придружен от компромисно предложение, подкрепено от данни, в което се сравняват получените резултати за всеки производител за 1980 г. („% of 1980 target“).

184. Приемането на временни мерки, които се изразяват в намаляване на месечните продажби до една дванадесета от 85 % от договорените за предходната година цели през м. февруари и м. март 1981 г., се доказва от записките от срещите, проведени през м. януари 1981 г., в които се заявява:

„In the meantime [February-March] monthly volume would be restricted to 1/12 of 85 % of the 1980 target with a freeze on customers.”

(„Междувременно (м. февруари - м. март) месечните обеми на продажбите ще бъдат намалени до 1/12 от 85 % от целта за 1980 г. с преустановяване на привличането на клиенти.“)

185. Фактът, че всеки от производителите е приел като теоретично свое право квотата си от предходната година за остатъка от годината и е наблюдавал дали продажбите му отговарят на тази квота, като обменя данни за продажбите си всеки месец, се доказва от съчетанието на три документа: на първо място таблица от 21 декември 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 67), която излага продажбите на всеки производител по месеци, последните три графи, които посочват продажбите през м. ноември и м. декември, както и годишните продажби, добавени на ръка, на второ място таблица без дата, написана на италиански език, озаглавена "Scarti per società" („Разлики дружество по дружество“), открита в помещенията на ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 65), която сравнява за всеки производител за периода м. януари - м. декември 1981 г. г. "actual" („действителните“) продажби с „theoretic“ („теоретични“) данни и на последно място, таблица без дата, намерена в помещенията на ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 68), която сравнява за всеки производител за периода м. януари - м. ноември 1981 г. данни от продажби и пазарни дялове с тези за 1979 г. и 1980 г. и съдържа прогноза до края на годината.

186. Първата таблица показва, че производителите са обменяли помежду си информация за месечните си продажби, които един икономически независим субект би държал като строго поверителна бизнес информация. Освен това производителите са сравнявали данните си с данните за 1980 г., както се доказва от две други таблици от същия период.

187. Участието на ищеца в тези различни по своята същност действия се доказва на първо място от контактите на Shell с участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“. Съгласно отговора на ICI на искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8), ищецът е информиран за решенията, постигнати на тези срещи, на които, както е видно от записките от срещите от 27 май и 15 юни 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 64) са обсъждани договорености относно обемите на продажби. В първата от записките се заявява:

„this meeting was arranged to review the polypropylene scene and to seek SICCs' views on the volume scheme put forward by Montepolimeri in Rome. (. . .) As expected, Shell were unimpressed by the volume proposals as basically they are unconvinced that they work.”

(„тази среща е организирана, за да се изследва положението на пазара на полипропилен и да се потърси мнението на SICC относно схемата на продажбите, предложена от Montepolimeri в Рим. (...) Както се очакваше, Shell не е впечатлен от предложението за обеми, доколкото те не са убедени, че работят.“)

Във втората бележка се заявява:

„L. repeated his comments about quotas and 2. said only DSM, Saga and ICI had commented on his proposals. Possible solutions included (a) sanctions (not a great success so far on PVC), (b) control production which is within the power of the bosses (L. thought propylene availability might scupper this), (c) quotas which Z. favoured but L. discounted . . .”

(„L. е повторил своята позиция относно квотите, а Z. е казал само, че единствено DSM, Saga и ICI са коментирали неговите предложения. Сред възможните решения са: а) санкции (досега без голям успех в областта на PVC), б) контрол на производството, което е в правомощията на ръководителите (L. мисли, че наличните количества пропилен могат да попречат на това), в) квоти, които са подкрепяни от Z., но L. омаловажава ... “

Въпреки че тези записки показват, че Shell е изразил резерви относно системата от квоти, те доказват също, че Shell е участвал в обсъжданията относно прилагането на подобна система.

188. На второ място участието на ищеца се доказва от факта, че неговото име се появява в различните документи, посочени по-горе. В действителност тези документи съдържат данни, които следва да се припомни, че са предоставени от самия ищец (виж параграфи 114 и 115 по-горе).

189. Съдът приема, че въз основа на общия контрол, извършван по време на срещите на „ръководителите“ и „експертите“ за изпълнението на система за ограничаване на местните продажби в сравнение с предходен период (контрол, който ищецът прави възможен, като предоставя своите данни за продажби), Комисията основателно стига до заключението, че системата е приета от производителите на полипропилен.

190. От изложеното по-горе следва, че Комисията в достатъчна степен е изключила частта, която се отнася до началото на ценовата инициатива от м. януари - м. май 1981 г., обосновава извода си, че ищецът е един от производителите на полипропилен, сред които възниква обща цел относно упоменатата ценова инициатива, ценовата инициатива от м. август - м. декември 1981 г. и ограниченията в месечните продажби на производителите за 1981 г. в сравнение с предходен период.

В.3. 1982 г.

а) Оспорваното решение

191. Съгласно решението (точки 37, 38 и 39, алинея 1), ценовата инициатива от м. юни - м. юли 1982 г. се е осъществила, когато търсенето и предлагането на пазара се уравниават. Решението за инициативата е взето на среща на производителите на 13 май 1982 г., на която е изготвена подробна таблица на равнищата на цени за 1 юни за различните видове полипропилен, изразени в различни национални валути (2,00 DEM/kg за лико) (решение, точки 37, 38 и 39, алинея 1).

192. Срещата от 13 май 1982 г. е последвана от ценови указания на АТО, BASF, Hoechst, Hercules, Hüls, ICI, Linz, Monte и Shell, които съответстват с няколко незначителни изключения на ценовите цели, определени на срещата (решение, точка 39, алинея 2). На срещата, проведена на 9 юни 1982 г., производителите са могли да обявят само леко повишение.

193. Съгласно решението (параграф 40) на срещата, състояла се на 20 и 21 юли 1982 г., е взето решение за ценова инициатива за м. септември - м. ноември 1982 г., с която се е опитвало да се достигне до цена от 2,00 DEM/kg до 1 септември и 2,10 DEM/kg до 1 октомври. На срещата от 20 август 1982 г. е взето решение планираното за 1 септември увеличение да бъде отложено до 1 октомври. Това решение е потвърдено на срещата, състояла се на 2 септември 1982 г. (решение, точка 41).

194. След срещите от 20 август и 2 септември 1982 г., АТО, DSM, Hercules, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Monte и Shell са дали ценови указания в съответствие с равнището на цената, определена по време на тези срещи (решение, точка 43).

195. Съгласно решението (точка 44), на срещата от 21 септември 1982 г. предприетите мерки за постигане на определените цели са разгледани внимателно и предприятията изразяват общата си подкрепа за предложението за увеличение на цената до 2,10 DEM/kg до м. ноември - м. декември 1982 г. Това увеличение е потвърдено на срещата от 6 октомври 1982 г.

196. След срещата от 6 октомври 1982 г., BASF, DSM, Hercules, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Monte, Shell и Saga дават ценови указания, които прилагат решението за увеличение (решение, точка 44, алинея 2).

197. АТО, BASF, DSM, Hercules, Hoechst, Hüls, ICI, Monte и Saga са предоставили на Комисията ценовите си указания, дадени на местните им отдели по продажби, които не само съвпадат помежду си по размер и време, но са сходни с таблицата за индикативна цена, изготвена от ICI по време на срещата на „експертите“, проведена на 2 септември 1982 г. Ищецът признава, че както на срещата на „голямата четворка“ на летище Heathrow на 13 октомври (една седмица преди срещата на „ръководителите“ през м. октомври), така и през м. септември е в постоянен контакт с ICI във връзка с ценовата инициатива от м. октомври (решение, точка 45).

198. Съгласно решението (точка 46, алинея 2) на срещата през м. декември 1982 г. е постигнато споразумение равнището за м. ноември - м. декември да бъде установено до края на м. януари 1983 г.

199. Освен това в решението (член 1в) и точка 27; виж също точка 42) Комисията твърди, че ищецът е договорил с другите производители различни мерки, насочени към улесняване на прилагането на индикативните цени, като например временни ограничения на производството, обмяна на подробна информация за доставки, провеждане на местни срещи и от края на м. септември 1982 г. прилагане на система за „account management“, предназначена за въвеждане на ценови увеличения за индивидуални клиенти.

200. Относно системата за „account management“, чиято по-късно преработена форма е „account leadership“, е въведена през м. декември 1982 г., ищецът, както и всички останали производители, е определен за координатор или „leader“ на най-малко един основен клиент, спрямо който е натоварен за тайното координиране на отношенията му с доставчиците. Според тази система са определени клиенти в Белгия, Италия, Германия и Обединеното кралство, като за всеки един от тях е определен „координатор“. През м. декември 1982 г. е предложено по-общо прилагане на системата чрез определяне на ръководител за всеки клиент, който е трябвало да насочва, обсъжда и организира промени в цените. Други производители, които са имали постоянни отношения с клиента, са известни като „contenders“ и е трябвало да сътрудничат с ръководителя на клиента при определянето на цените на съответния клиент. За да бъдат „защитени“ ръководителят на клиента и съперниците, когато клиентите са отправяли предложения до останалите производители, последните са длъжни да определят по-високи цени от желаната цел. Независимо от твърденията на ICI, според който схемата се е провалила само след няколко месеца на частично и неефективно прилагане, Комисията заявява в решението си, че подробна бележка от срещата, проведена на 3 май 1983 г., показва, че по това време са се провели изчерпателни обсъждания за индивидуални клиенти, предложените цени или бъдещите цени, които ще бъдат предложени от всеки производител, както и относно доставените обеми или поръчки за доставки.

201. В решението (точка 58) се отбелязва, че за схемата от 1982 г. са направени сложни предложения за разпределяне на квоти, които се опитват да съгласуват различни фактори, като предходни постижения, пазарни очаквания и налични производствени мощности. Общият пазар, който е трябвало да бъде разпределен, е оценен на 1 450 000 тона. Някои производители са представили подробни планове за разпределяне на пазара, докато други са се задоволили да споделят своите очаквания за тяхното производство в тонове. На срещата от 10 март 1982 г. Monte и ICI се опитват да постигнат споразумение. В решението (точка 58, последна алинея) се отбелязва все пак, че както през 1981 г. не е постигнато окончателно споразумение и през първата половина на годината по време на срещите е разменяна информация за месечните продажби на всеки производител и продажбите са контролирани в сравнение с достигнатите проценти през предходната година. Съгласно решението (точка 59) по време на срещата от август 1982 г. са проведени преговори за споразумение за разпределяне на квоти за 1983 г., като ICI провежда двустранни разговори с всеки производител относно новата система. Но до въвеждането на подобна

система от квоти производителите са длъжни през втората половина на 1982 г. да се опитат да ограничат месечните си продажби до същия процент от общия пазар, постигнат от тях през първите шест месеца на 1982 г. Така през 1982 г. пазарните дялове са относително еднакви (АТО ги описва като „quasi-consensus“ - сред големите производители, ICI и Shell са запазили дял от 11 % всеки, а пазарният дял на Hoechst е малко по-нисък (10,5 %). Пазарният дял на Monte, който винаги е най-големият производител, се е увеличил леко до 15 % в сравнение с 14,2 % за предходната година.

в) Доводи на страните

202. В пледоариите си пред Съда ищецът не отрича особено участието си в ценовата инициатива от 1982 г., но счита, че неговата критика на ценовите инициативи за 1977 г., 1979 г., 1981 г. и 1983 г. са изложени единствено като примери. За останалата част ищецът препраща към писмените становища, направени по време на административното производство.

203. Ищецът твърди, като Комисията не възразява по този въпрос, че не е участвал в срещите от 2 септември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 29) и 2 декември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 33), на които е разглеждана системата за „account leadership“, въпреки че според Комисията „всички производители, които са участвали в срещите по това време (от м. септември 1982 г.) (включително Shell) са определени за координатори или ръководители на най-малко един голям клиент“ (решение, точка 27, последна алинея). Освен това според Shell не е установено, че производителите, които са присъствали на срещите, са постигнали съгласие за въвеждане на системата. Във всеки случай Shell не е информиран за нея и фактът, че другите производители са обсъждали възможността дружествата от групата Shell да действат като „account leaders“ не е достатъчен, за да се докаже, че тези дружества са съгласни да участват в системата.

204. Според ищеца Комисията погрешно смята за доказано от бележката от срещата на производителите от пролетта на 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 37), че ищецът е предоставил индивидуална информация за клиентите си, която не е уместна извън контекста на системата за „account leadership“. Никой в рамките на групата Shell не е знаел какво се е случило на тази среща и нито едно дружество от групата Shell не е участвало в срещата, нито е предоставило информация на някой, за да бъде използвана на тази среща. Сравнение между бележката и истинските факти показва, че препратките към Shell са основани на предположения в действителност неверни, на търговските отдели на други дружества, а не на действителната позиция на някое от дружествата от групата Shell. BHR, за който се твърди, че Shell е определен за „account leadership“, е определял цените си в съответствие със средните цени на останалите си доставчици, което е пречело на Shell да увеличава текущите си или бъдещи цени спрямо BHR. Тези цени е можело да бъдат определяни само *a posteriori*.

205. На последно място ищецът твърди, че Комисията не може да се позовава на бележката от вътрешна среща на Shell, проведена на 17 март 1983 г. (основно

изложение на възраженията, допълнение 53), защото тази бележка не доказва участието на дружеството в системата. Освен това Комисията е пропуснала да спомене бележката от друга среща на Shell от 14 март 1983 г. (специално изложение на възраженията, Shell, допълнение 42), която показва, че Shell е на мнение, че като основен доставчик, не може да води цените до увеличение спрямо толкова чувствителен клиент като BИHR. На последно място участието на Shell в подобна система, е противоречие с неговата политика, която по това време е основана на обемите.

206. Относно квотите ищецът твърди, че когато Shell е отказал да участва в схема за компенсиране, схемата се проваля и не се стига до сключване на споразумение. Вярно е, че в хода на тези обсъждания представител на Shell е посочил, че Shell би се задоволил с пазарен дял между 11 % и 12 %, но като се има предвид структурата на групата Shell, съгласно която Shell не може да сключва споразумения от името на действащите дружества от групата, другите предприятия не могат да тълкуват подобно изказване като приемане на квоти. През 1982 г. Shell има пазарен дял над 12 % и използва около 98 % от ефективните си производствени мощности. Другите производители не могат да не знаят за това.

207. От своя страна Комисията се позовава на доказателствата, посочени в решението, за да обоснове участието на ищеца в ценовите инициативи от 1982 г.

208. Комисията счита, че доказателството е неоспоримо, че дружествата Shell са участвали на срещите на „голямата четворка“ и на местни срещи и те не може да останат неосведомени за дълго относно системата „account leadership“, и ролята, която трябва да играят в нея (основно изложение на възраженията, допълнения 29 и 33), тъй като са информирани за резултата от срещите, както се заявява в отговора на ICI на искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8). Това е така само, защото са имали добри причини да вярват, че Shell е готов да участва в системата, по която други производители споменават като възможен „account leader“.

209. Според Комисията бележката от среща през пролетта на 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 37), потвърдена от вътрешна бележка от среща от 17 март 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 53), показва, че Shell е предоставял на другите производители специална информация за клиентите си в ролята си на „account leader“ и, по-специално, по отношение на BИHR.

210. По-нататък Комисията подчертава, че системата от „account leadership“ представя само една страна от споразуменията, направени между производителите.

211. Относно 1982 г. Комисията отбелязва, че не е могло да се постигне окончателно споразумение за разпределяне на квоти, въпреки усилията, положени в тази насока, които според Комисията се доказват от откритите различни квотни системи. Но е намерено временно решение под формата на специално насочване на продажбите съгласно данните за предходната година. Комисията отбелязва, че наличието на обсъждания за определянето на квоти се

доказва от множество документи. Сред тези документи следва да се упоменат на първо място записките от срещи, изготвени от ICI, от които е видно, че е обменяна информацията относно продадените количества (основно изложение на възраженията, допълнения 24 - 26 и 31 - 33). Следва да се упоменат и различните схеми, открити в помещенията на ICI (основно изложение на възраженията, допълнения 69 - 71) и сравнително подробно предложение от 1982 г. от ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 70).

212. Комисията твърди, че информацията за Shell, която се съдържа в тези документи, е трябвало да бъде представена от самия Shell, както е посочено в отговора на ICI на искането за информация.

в) Съображения на Съда

213. Съдът счита, че участието на ищеца в ценовите инициативи, мерките за улесняване на прилагането на тези инициативи и системата от квоти, трябва да бъде разглеждано като се имат предвид неговите контакти с участници в срещите на „ръководителите“ и „експертите“, участието му в срещите на „голямата четворка“ и участието на действащите дружества от групата Shell в местни срещи.

214. Относно ценовата инициатива от м. юни - м. юли, която определя равнища на цена за 14 юни в Обединеното кралство, която е решена на среща на „експертите“ от 13 май 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 24), Комисията се позовава на писмо на Shell UK от 17 юни 1982 г. (допълнение Shell E1, писмо от 29 март 1985 г.), в което се упоменава за увеличение от 50 GBP на тон, което съответства на индикативната цена, определена за 21 юни. В отговор на това доказателство ищецът заявява, че доколкото Комисията признава, че инициативата не е приложена единственото, което може да добави е, че цените му през м. юни са останали същите като тези през м. май. Съдът приема, че макар писмото на Shell да е с дата почти месец след срещата от 13 май 1982 г. и три дни след датата на влизане в сила на индикативната цена за м. юни, то е съставено само ден след местна среща от 16 юни 1982 г., която е свикана в Белгия от DSM по искане на другите производители, направено по време на срещата от 9 юни 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 25). Целта на тази среща, в която е взел участие Shell, е „да се определят безусловно целевите равнища за м. юли“. Решението е взето, след като производителите осъзнават:

„it was impossible to reach the target level of 36 Bfr/kg etc. in June. ICI & DSM pressed for a major push in Belgium as it would have beneficial effects on the surrounding countries + bringing Shell back into the fold [without any producers having to put too much at stake in terms of volume]”

(„невъзможно е да се достигне целевото равнище от 36 BEF/kg през м. юни. ICI и DSM са настоявали за значително увеличение в Белгия, тъй като това е щяло да има благоприятни последици за съседните страни + би върнало Shell в групата (без останалите производители да рискуват своите обеми)“.)

Следователно, Съдът счита, че резултатът от местната среща от 16 юни 1982 г. е, че Shell е приел текущата ценова инициатива, а фактът, че тази инициатива е неуспешна е неуместен.

215. За да докаже участието на ищеца в ценовата инициатива от м. септември - м. декември 1982 г., Комисията се позовава на бележка на Shell UK от 26 август 1982 г. (допълнение Shell Ж1, писмо от 29 март 1985 г.), с която се иска отдела по продажбите да информира клиентите в Обединеното кралство за увеличение от 1 октомври 1982 г. и се определя „целево равнище“, което отговаря напълно на равнищата, изброени в бележката от срещата на „експертите“ от 2 септември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 29). Бележка от 1 ноември относно „търговската политика за полиолефин“ препоръчва запазването на съществуващата структура на базова цена с увеличение от 20 GBP на тон в Обединеното кралство, докато пазарите в Бенелюкс и скандинавските страни са закрепили цените си на 2,00 DEM/kg, а европейските държави са искали увеличение от още 0,10 DEM през м. ноември и м. декември (допълнение Shell Ж2, писмо от 29 март 1985 г.). Комисията по-нататък се позовава на бележка от 25 ноември 1982 г., с която се препоръчва въвеждане на увеличението от 20 GBP на тон през м. декември, с намерение „базовите равнища“ да се увеличат до 490 GBP на тон за лико, доколкото е възможно още в началото на м. декември (допълнение Shell Ж3, писмо от 29 март 1985 г.). В допълнение бележката от среща от 30 ноември, председателствана от SCITCO, на която са присъствали другите дружества от групата Shell, упоменава за „декемврийски цели“ от 2,10 DEM/kg за лико, 2,30 DEM/kg за хомополимер и 2,50 DEM/kg за кополимер (допълнение Shell Ж4, писмо от 29 март 1985 г.). На последно място бележка, изготвена от ICI за движението на цените в резултат от срещите на производителите през м. декември, съдържа важна забележка: „Shell & ourselves have made good progress towards the £490 December levels. ...“ („Shell и ние постигнахме напредък към нива от 490 за м. декември ...“) (основно изложение на възраженията, допълнение 34). Но Shell е споделил пред ICI своите резерви за последваща инициатива, което е накарало автора да добави: „The most I could persuade them to consider was + £20/t in February to £510/t. („Успях да ги убедя най-много в + 20 GBP на тон през м. февруари до 510 на тон“). Бележката от срещата на Shell от 30 ноември показва, че целта на Shell UK за 1 февруари 1983 г. наистина е 510 GBP. В отговор на това доказателство ищецът твърди, че писмото на Shell UK от 26 август 1982 г. е написано една седмица преди срещата от 2 септември 1982 г., на която според Комисията е определена индикативната цена за м. октомври и писмото не представлява ценово указание. Ищецът допълва, че твърденията му се доказват от протокола от конферентна вътрешна среща на Shell от 7 септември 1982 г. (специално изложение на възраженията, Shell, допълнение 30), в който се посочва, че трудно се достига целта поради отказа на някои търговски дружества от групата Shell да загубят пазарния си дял с оглед провеждането на неприемлива ценова политика, и от документи от други производители, според които Shell е провеждал силно конкурентна ценова политика. Ищецът допълва твърдението си, че бележката от 1 ноември не упоменава каквото и да е увеличение на цените от страна на Shell, а бележката от 25 ноември съдържа обяснение на необходимостта от увеличение на цените през м. декември, а именно неустойчивостта на британската лира. На последно място ищецът се позовава на бележка на Shell UK от 14 декември (допълнение Ж1, отговор на Shell на

писмото от 29 март 1985 г.), според която това увеличение е отменено, което се потвърждава от бележка на ICI, озаглавена „W. European Polypropylene situation December 1982” („състояние на западно-европейския пазар на полипропилен през м. декември 1982 г.“) (основно изложение на възраженията, допълнение 34), която се отнася до агресивната ценова политика на Shell. Според ищеца предпазливостта на Shell по отношение на увеличения на цените се потвърждава допълнително от бележка от среща от 30 ноември 1982 г. Съдът счита, че макар писмото от 26 август 1982 г. да е написано преди срещата от 2 септември 1982 г., то е изготвено след срещата на „ръководителите“ от 20 август 1982 и местната среща в Белгия от 23 август 1982 г., на която едно от действащите дружества от групата Shell е взело участие. По време на срещата от 20 август 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 28) е заложена целта от 2,00 DEM/kg от 1 октомври 1982 г. По отношение на бележката от вътрешната среща от 7 септември 1982 г. (специално изложение на възраженията, Shell, допълнение 30) следва да се отбележи, че в нея се заявява, че докато икономическите обстоятелства са благоприятни за увеличение на цените, равнището от 2,00 DEM/kg може да бъде постигнато в определени случаи. За останалата част Съдът приема, че доводите на ищеца са насочени единствено към това, че не е в състояние да въведе индикативните цени на пазара, а не че не е спазвал споразумението, с което са определени тези индикативни цени.

216. От изложеното по-горе следва, че Комисията обосновава в достатъчна степен заключението си, че ищецът е участвал в двете ценови инициативи, които се състоят през 1982 г. и са описани в точки 37 - 46 от решението и в таблици 73 и 7Й.

217. Относно участието на ищеца в прилагането на системата за „account leadership“, Съдът приема, че ищецът отрича не само участието си в системата, но че системата е приета и въведена от другите производители. От записките от срещите от 2 септември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 29), 2 декември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 33) и пролетта на 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 37) е видно, че присъствалите на срещите са постигнали съгласие за системата. Приемането на системата за „account leadership“ е очевидно от следния откъс от бележка от срещата от 2 септември 1982 г.:

„about the dangers of everyone quoting exactly DM 2.00 A.'s point was accepted but rather than go below DM 2.00 it was suggested & generally agreed that others than the major producers at individual accounts should quote a few pfs higher. Whilst customers' tourism was clearly to be avoided for the next month or two it was accepted that it would be very difficult for companies to refuse to quote at all when, as was likely, customers tried to avoid paying higher prices to the regular suppliers. In such cases producers would quote but at above the minimum levels for October.”

(„относно опасността всички да определят цена точно от 2,00 DEM позицията на А. е приета, но вместо да се отива под 2,00 DEM е предложено и като цяло прието производителите различни от големите да определят на индивидуалните си клиенти цени с няколко пфенинга по-високи. Докато „туризмът“ на клиенти трябва със сигурност да бъде избегнат през следващите един - два месеца, е

прието, че ще бъде много трудно за дружествата да отказват да определят въобще цени, когато както е вероятно клиентите се опитват да избегнат плащането на по-високи цени на редовните доставчици. В такива случаи производителите биха определили цени над минималните равнища за м. октомври.“)

218. Фактът, че системата е поне частично въведена, се доказва от бележката от срещата от 3 май 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 38), в която се заявява:

„A long discussion took place on Jacob Holm who is asking for quotations for the 3rd quarter. It was agreed not to do this and to restrict offers to the end of June, April/May levels were at Dkr 6.30 (DM 1.72). Hercules were definitely in and should not have been so. To protect BASF, it was agreed that CWH[iils] + ICI would quote Dkr 6.75 from now to end June (DM 1.85)...”

(„проведе се продължително обсъждане за Jacob Holm, който настоява за оферти за третото тримесечие. Постигна се съгласие да не се отправят оферти и предложенията да се ограничат до края на м. юни, равнищата през м. април/м. май бяха около 6,30 DKK (1,72 DEM). Hercules определено е вътре, а следва да не е. За да се предпази BASF, се постигна съгласие Hüls и ICI да предложат цени от 6,75 DKK отсега до края на м. юни (1,85 DEM) ...“)

Прилагането на системата се потвърждава от отговора на ICI на искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8), в който той заявява относно бележката от срещата:

„In the Spring of 1983 there was a partial attempt by some producers to operate the "Account Leadership" scheme... Since Hercules had not declared to the "Account Leader" its interest in supplying Jacob Holm, the statement was made at this meeting in relation to Jacob Holm that "Hercules were definitely in and should not have been so". It should be made clear that this statement refers only to the Jacob Holm account and not to the Danish market. It was because of such action by Hercules and others that the "Account Leadership" scheme collapsed after at most two months of partial and ineffective operation. The method by which Hüls and ICI should have protected BASF was by quoting a price of DK 6.75 for the supply of raffia grade polypropylene to Jacob Holm until the end of June.”

(„През пролетта на 1983 г. имаше частичен опит от някои производители да въведат схемата за „account leadership“ ... Тъй като Hercules не е заявил на „account leader“ интереса си да доставя на Jacob Holm, на тази среща е направено изявление по повод Jacob Holm, че „Hercules определено е вътре, а следва да не е“. Трябва да е ясно, че това изявление се отнася само до Jacob Holm като клиент, а не до датския пазар изобщо. Поради такива действия от страна на Hercules и други схемата за „account leadership“ се провали само след два месеца на частично и неефективно прилагане. Начинът, по който Hüls и ICI трябваше да защитят BASF, е чрез предложение за цена от 6.75 DKK за доставка на полипропилен от вида лико за Jacob Holm до края на м. юни.“)

219. Съдът счита в противоречие с твърденията на ищеца, че бележката от срещата от 2 януари 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 33) показва, че системата за „account leadership“ е приета на срещата от 2 септември (основно изложение на възраженията, допълнение 29), доколкото се упоменава, че на 2 декември „the idea of account management was proposed for more general adoption“ („идеята за управление на клиентите беше предложена за всеобщо приемане“), което показва, че системата вече е приета в по-прикрита форма. Относно доказателствената стойност на факта, че името на ищеца се упоменава в таблиците, приложени към записките от двете срещи, на които той не е присъствал, следва да се отбележи, че името на ищеца се появява до имената на най-големите му клиенти в Обединеното кралство, както в таблицата, приложена към първата бележка, така и в таблицата към втората бележка, но броят на клиенти е намален във втората бележка и е добавено името на най-големият му клиент във Франция. Между тези две срещи действашо дружество от групата Shell е участвало в местни срещи в Обединеното кралство на 13 септември, 18 октомври и 15 ноември 1982 г., а ищецът е участвал в среща на „голямата четворка“ на 13 октомври 1982 г. Като се има предвид това доказателство, Съдът не приема за достоверно, че ищецът не е информиран от конкурентите си по време на тези четири срещи за приемането на 2 септември 1982 г. на системата за „account management“. Следователно, фактът, че името на Shell е запазено в списъка на „account leaders“ за други негови основни клиенти в таблицата, приложена към бележката от 2 декември 1982 г. показва най-малкото, че той не е направил възражения по принцип за участието му в системата и следователно твърдението на ищеца, че той е информиран за съществуването на предложението за система за „account leadership“ едва след срещата от 2 декември 1982 г., не е вярно. Като формално не е отказал да участва в системата, ищецът поне е създал впечатление за конкурентите си, че е съгласен да вземе участие.

220. Относно въпроса дали по време на местна среща, проведена за Обединеното кралство през м. януари 1983 г. действашото дружество на ищеца в Обединеното кралство е отказало да участва в подобна система, Съдът приема, че твърденията на ищеца не са подкрепени от доказателства, доколкото не е представил бележката от местната среща, на която се твърди, че е направен отказът.

221. Относно твърдението на ищеца, че е невъзможно за него да играе ролята на „account leader“ за най-големите си клиенти в Обединеното кралство, защото не е могъл да поеме риска пръв да увеличи цените си за най-големите клиенти, трябва да се отбележи, че този довод е действителен, ако се предположи, че по това време има свободна ценова конкуренция. Съдът е установил все пак, че производителите на полипропилен са съгласували ценовите си политики и са съгласни да прилагат системата за „account leadership“. Следователно, ищецът е могъл да увеличи цените си за най-големите си клиенти без какъвто и да е риск, тъй като е знаел, че конкурентите му ще направят същото.

222. По отношение на твърдението за новата ценова политика, провеждана от ищеца от м. януари 1983 г. нататък и намерението за достигане на допълнителни обеми на продажби чрез определяне на цените за основните си клиенти във връзка с цените, начислявани през предходния период, при условие че тези

клиенти запазват или увеличават количеството на доставките си, политика, която според ищеца се доказва от две записки на Shell UK от 26 януари 1983 г. и 16 март 1983 г. (допълнения 18 и 19 от отговора на Shell на изложението на възраженията), Съдът счита, че макар двете записки, представени от ищеца, да показват намерение за провеждане на политика, насочена към обеми на продажби, те не свидетелстват за определянето на цени във връзка с предходен период. Следователно, твърдението на ищеца трябва да бъде отхвърлено.

223. Относно довода на ищеца, който цели да покаже, че е невъзможно да е „account leader“ за клиента си ВИHR във Франция и отричането на доказателствената стойност на съчетанието между вътрешната бележка на Shell от 17 март 1983 г. (специално изложение на възраженията, Shell, допълнение 41) и бележката от среща през пролетта на 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 37), Съдът счита, че целият довод на ищеца е насочен към доказване на невъзможността му да играе ролята на „account leader“ за ВИHR - на първо място, защото е твърде висок рискът за него първи да увеличи цените си за този клиент, от който е зависим в значителна степен и на второ място, защото цените, начислявани на ВИHR са определяни в съответствие със средната цена, плащана от него на другите му доставчици през предходното тримесечие. Този довод би могъл да бъде приет в контекста на пазар, на който конкуренцията не е ограничена. Но Съдът трябва да подчертае отново, че производителите на полипропилен са определяли ценови цели и са приели система за „account leadership“, резултатът от която е да се защити основният доставчик на всеки клиент, когато той е увеличавал цените си. Освен това системата, по която са определяни цените на ВИHR е сходна по резултат със системата за „account leadership“, тъй като е установено, че другите доставчици на този клиент са определяли цени, които са същите или по-високи от достигнатата индикативна цена. Съответно, цените, плащани от клиента на ищеца, са увеличени поради увеличението на цените, поискано от неговите конкуренти. Следователно, няма причина да се приеме, че ищецът не е определен като „account leader“ за ВИHR.

224. На последно място Съдът счита, че фактът, че информацията, която се съдържа в бележката от среща, проведена през пролетта на 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 37), е частично неправилна, по-специално, относно цените, които ищецът е начислявал на определени клиенти, следва да се обясни не с факта, че информацията не е представена от ищеца, а с обстоятелството, че ищецът често е критикуван от конкурентите си за ценовата си политика и, по-специално, спрямо определени клиенти, за които е определен за „account leader“ (виж бележката от вътрешната среща на Shell от 14 март 1983 г., специално изложение на възраженията, Shell, допълнение 42), и следователно се е опитвал да създаде в конкурентите си впечатление, че начислява цени по-близки до договорените индикативните и по този начин по-високи от действително начисляваните.

225. По отношение на квотите Съдът счита, че във връзка с 1982 г. обвинението срещу производителите се състои в това, че те са взели участие в преговори за постигане на споразумение за квоти за тази година; в тази връзка те са обменяли информация за очакванията им в тонове; след не постигане на окончателно споразумение, те са предоставяли информация за месечните си продажби на

срещи, проведени през първата половина на годината, като сравняват данните с процентите, постигнати през предходната година и втората половина на годината; опитвали са да ограничат месечните си продажби до същия процент на общия пазар, постигнат през първите шест месеца на годината.

226. Наличието на преговори между производителите с цел въвеждането на система от квоти и споделянето на очакванията им по време на преговорите се доказват първо от документ озаглавен „Scheme for discussions "quota system 1982” („Схема за обсъждане на системата от квоти през 1982 г.“) (основно изложение на възраженията, допълнение 69), който съдържа за всички получатели на решението с изключение на Hercules, данни за тонажа, за който всеки производител е смятал, че има право, и в допълнение, за някои от производителите (всички производители с изключение на Anic, Linz, Petrofina, Shell и Solvay), тонажът, който според тях е трябвало да бъде разпределен на останалите производители, на второ място, бележка на ICI, озаглавена „Polypropylene 1982, Guidelines” („полипропилен 1982 г., насоки“) (основно изложение на възраженията, допълнение 70a)), в която ICI изследва развитието на преговорите, на трето място, таблица с дата 17 февруари 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 70б)), в която се сравняват различни предложения за разпределяне на продажбите - едно от които, озаглавено „ICI Original Scheme” („първоначална схема на ICI“) е изпитано, в друга ръкописна таблица са направени несъществени корекции от Monte в графа, озаглавена „Milliavassa 27/1/82“ (името е на служител на Monte) (основно изложение на възраженията, допълнение 70в)), и на последно място, таблица, написана на италиански език (основно изложение на възраженията, допълнение 71), която представлява сложно предложение (упоменато в точка 58, алинея 2 от решението).

227. Мерките, приети за първата половина на годината, се доказват от бележка от срещата от 13 май 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 24), в която се заявява *inter alia*:

„To support the move a number of other actions are needed (a) limit sales volume to some agreed prop, of normal sales.”

(„За да се подкрепи движението, са необходими няколко други действия а) ограничаване на обемите на продажби до договорени нива на обичайните продажби.“)

Изпълнението на тези мерки се доказва от бележка от срещата от 9 юни 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 25), към която е приложена таблица, която определя за всеки производител неговите „actual” („действителни“) продажби за месеците от м. януари до м. април 1982 г. в сравнение с данни, които представляват „theoretical based on 1981 av[erage] market share” („теоретични цифри, базирани на среден пазарен дял за 1981 г.“) и от бележката от срещата, проведена на 20 и 21 юли 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 26) за периода м. януари – м. май 1982 г. и от бележката от срещата от 20 август 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 28) относно периода м. януари - м. юли 1982 г. Теоретичната същност на квотите, използвани за сравнение с действителните годишни

продажби се дължи на факта, че не е могло да се определят квоти за цялата 1981 г. Това не прави сравнението незначително като средство за контрол на въведените ограничения върху месечните продажби в сравнение с предходната година.

228. Мерките, приети за втората половина на годината, се доказват от бележката на срещата от 6 октомври 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 31), в която се казва: „In October this would also mean restraining sales to the Jan/June achieved market share of a market estimated at 100 kt” („През м. октомври това също би означавало ограничаване на продажбите до достигнатия пазарен дял за м. януари/м. юни на пазар, оценен на 100 килотона“) и по-нататък „Performance against target in September was reviewed” („Беше разгледано изпълнението в сравнение с целта за м. септември“). Към бележката е приложена таблица, озаглавена „September provisional sales versus target (based on Jan-June market share applied to demand estimated] at 120 k)” („Временни продажби за м. септември спрямо целеви продажби (базирани на пазарен дял от м. януари/м. юни, прилагани към търсене, оценено на 120 kt“). Продължаването на тези мерки се потвърждава от бележката от срещата от 2 декември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 33), към която е приложена таблица, която сравнява за м. ноември 1982 г. „actual” („действителните“) продажби с „theoretical” „теоретични“ данни, изчислени от „м. януари/м. юни % от 125 kt “.

229. Съдът приема, че ищецът е участвал в квотната система въз основа на редовните контакти на ищеца с участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“, особено чрез участието на действащите дружества от групата Shell в множество местни срещи, от които малкото налични записки показват, че те са имали за предмет обсъждане на контрола върху обемите на продажби на различни производители в държавите-членки, и участието му в двустранни срещи с други производители. Може да се отбележи, че по време на двустранна среща с ICI от 26 ноември 1982 г. е обявено, че представител на ищеца „was quick to pick up that in October only Shell's market share was in line with their Jan-June performance” („бързо е осъзнал, че през м. октомври само пазарният дял на Shell е в съответствие с неговото представяне за м. януари - м. юни“) (основно изложение на възраженията, допълнение 99).

230. Като допълнително доказателство служи фактът, че данните за продажбите на ищеца се появяват в записките от срещите, проведени с цел контрол на изпълнението на квотната система (виж записките от срещите от 10 март, 9 юни, 12 август, 20 август и 2 ноември 1982 г., основно изложение на възраженията, допълнения 23, 25, 26, 28 и 32 съответно). Доказателствената стойност на тези данни се подкрепя от факта, че в записките от срещите от 12 август, 6 октомври и 2 декември (основно изложение на възраженията, допълнения 27, 31 и 33) данните на ищеца са заменени от буквите „n/a” (за „not available” – „не наличен”), което показва, че когато ищецът не е предоставял своите данни, те не са могли да бъдат определени въз основа на статистиката от Fides. Трябва да се допълни, че данните на ищеца са предоставени от самия него (виж параграфи 114 и 115 по-горе).

231. Допълнително доказателство може да се открие във факта, че на срещата от 13 май 1982 г. е упоменато подновяване на някои производствени съоръжения на Shell, на срещата от 9 юни 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 25) се упоменава необходимостта от връщането на Shell в схемата, в бележката от срещата от 20 и 21 юли 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 26) се посочва, че е необходимо да се установи контакт с производителите, които не са присъствали, и в бележката от срещата от 21 септември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 30) се заявява:

„pressure was needed on Shell Italy to restrain themselves to the agreed levels for October. SCFT 4- SCUK were reported to be fully supportive + good meeting had been held by ICI, DSM with Shell Netherlands. It was reported that SCIT had agreed to attend a "big four" meeting subsequently fixed for 13 October.”

(„трябваше да се упражни натиск върху Shell Italy, за да се ограничи до договорените равнища за м. октомври. SICC и Shell UK изразиха пълната си подкрепа + бяха проведени полезни срещи между ICI, DSM и Shell Netherlands. Беше съобщено, че SICC се е съгласил да присъства на среща на „голямата четворка“, впоследствие определена за 13 октомври“.

232. Съдът счита, че Комисията въз основа на общия контрол, осъществяван по време на срещите на „ръководителите“ и „експертите“, по прилагането през цялата 1982 г. на система за ограничаване на месечните продажби в сравнение с предходен период (контрол, който ищецът е допуснал чрез предоставяне на данни за продажбите си), основателно достига до заключението, че системата е приета от производителите на полипропилен.

233. От изложеното по-горе следва, че Комисията е обосновала в достатъчна степен, че ищецът е един от производителите на полипропилен, които са постигнали обща цел за ценовите инициативи от м. юни - м. юли 1982 г. и м. септември - м. ноември 1982 г., мерките, насочени към улесняване на прилагането на ценовите инициативи на производителите на полипропилен, и ограничението на месечните продажби на производителите на полипропилен спрямо предходен период.

В.4. 1983 г.

а) Оспорваното решение

234. Съгласно решението (точка 47) ищецът е участвал в ценовата инициатива от м. юли - м. ноември 1983 г. На срещата от 3 май 1983 г. е постигнато съгласие производителите да се опитат да прилагат равнище на цена от 2,00 DEM/kg през м. юни 1983 г. Но на срещата от 20 май 1983 г. предварително определената цел е отложена до м. септември и е фиксирана временна мярка за 1 юли (1,85 DEM/kg). Впоследствие на среща от 1 юни 1983 г. присъствалите производители са потвърдили изцяло ангажимента си за увеличение до 1,85 DEM/kg. По този повод се твърди, че Shell „се е обвързал с увеличението и ще го обяви публично в ECN“. В решението също се посочва, че Hercules, за който се заявява че е „голям поддръжник“, е трябвало да обяви новите си цени през м.

юни. Всички участници в срещата са предупредили търговските си отдели да информират клиентите си за предложеното увеличение

235. В решението (точка 48) се заявява, че в отговор на упоменаването за „открито“ водачество на Shell, на 13 юни 1983 г. в ECN се появява статия, в която се съобщава, че производителите са в търсене на по-високи цени, като Shell планира минимално увеличение от 1,90 DEM/kg от 1 юли и последващо увеличение през м. септември. В статията се казва, че ICI и Montepolimeri са въвели подобни увеличения. В решението се посочва, че от м. октомври 1982 г. Shell е участвал през повечето месеци в така наречените „предварителни срещи“ на „голямата четворка“. В статията в ECN се изтъква, че пазарът е „изключително стеснен“, а в почти телеграфна бележка на ICI от края на м. май се заявява: „обемите през м. юни - ограничени 122 1/2 = оценка на пазар през м. юни общо 130 + вероятно“ и допълва: „Shell води. Статия в ECN до две седмици. ICI информиран“.

236. В решението (точка 49) се заявява, че след срещата от 20 май 1983 г., ICI, DSM, BASF, Hoechst, Linz, Shell, Hercules, ATO, Petrofina и Solvay дават ценови указания на търговските си отдели да прилагат от 1 юли ценова таблица, основана на 1,85 DEM/kg за лико. Документацията на Shell за Обединеното кралство и Франция разкрива, че Shell е знаел за договорените равнища, които е трябвало да се прилагат от 1 юли и е формирал ценовата си политика върху тези цени. В бележка на Shell, озаглавена „PP W. Europe-Pricing“ („Ценообразуване на полипропилен в Западна Европа“, специално се упоменава „July target“ („дел за м. юли“) от 1,85 DEM/kg или 480 GBP на тон. В доклад за „качеството на пазара“ на Shell от 14 юни 1983 г. Също се упоменава, че „в Западна Европа интегрираните дружества (на Shell) притежават (макар и с известно отдръпване в Нидерландия и Обединеното кралство) пазарни дялове като средство за ценова стабилност“. В решението се допълва, че в помещенията на Petrofina и ATO са намерени само откъслечни ценови указания, но те потвърждават, че тези производители са прилагали новите ценови равнища, макар и закъсняло в случаите на Petrofina и Solvay. В решението се заключава, че с изключение на Hüls, за който Комисията не е открил ценови указания за м. юли 1983 г., всички производители, които са присъствали на срещите или са обещали подкрепата си за новата равнище на цената от 1,85 DEM/kg, са дали ценови указания за прилагане на новата цена.

237. В решението (точка 50) се допълва, че на 16 юни, 6 и 21 юли, 10 и 23 август и 5, 15 и 29 септември 1983 г. са се състояли последващи срещи, на които са присъствали всички редовни участници. В края на м. юли и началото на м. август 1983 г., BASF, DSM, Hercules, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Solvay, Monte и Saga са дали ценови указания на националните си търговски отдели за въвеждане от 1 септември, основани на 2,00 DEM/kg за лико, докато вътрешна бележка на Shell от 11 август относно неговите цени в Обединеното кралство, посочва, че неговият филиал в Обединеното кралство е „подкрепяло“ минимални цени, които да влязат в сила от 1 септември, като съответстват на фиксираните цели от другите производители. Но до края на месеца Shell е наредил на търговския отдел в Обединеното кралство да отложи пълното увеличение докато останалите производители достигнат желаното базово

равнище. В решението се посочва, че с незначителни изключения, тези указания са сходни за отделните видове полипропилен в различни национални валути.

238. Съгласно решението (точка 50, последна алинея), указанията, получени от производителите, показват, че по-късно е взето решение да се използва стимула от увеличението през м. септември за последващи действия, базирани на 2,10 DEM/kg за лико от 1 октомври и увеличение до 2,25 DEM/kg от 1 ноември. В решението (точка 51, алинея 1) се допълва, че BASF, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Monte и Solvay са дали указания на търговските си отдели, които определят сходни цени за м. октомври и м. ноември, като само Hercules е определил първоначално малко по-ниски цени.

239. В решението (точка 51, алинея 3) се заявява, че вътрешна бележка от 28 септември 1983 г., открита в помещенията на АТО, съдържа таблица, озаглавена "Rappel du prix de cota (sic)", която определя за различните държави цени за м. септември и м. октомври за трите основни вида полипропилен, които са сходни с тези на BASF, DSM, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Monte и Solvay. По време на разследването в помещенията на АТО през 1983 г. представителите на предприятието потвърждават, че тези цени са съобщени на търговските отдели.

240. Съгласно решението (точка 105, алинея 4), независимо от датата на последната среща, нарушението е продължило до м. ноември 1983 г., доколкото последиците от споразумението се проявяват най-малко до този момент, като м. ноември е последният месец, за който е известно, че са договоряни индикативни цени и са давани ценови указания.

241. На последно място в решението (точка 51, последна алинея) се посочва, че според търговската преса до края на 1983 г. цените на полипропилен са „закрепени“ да достигнат пазарна цена за лико 2,08 - 2,15 DEM/kg (в сравнение със съобщената цел от 2,25 DEM/kg).

242. Съгласно решението (точка 60), за 1983 г. ICI е поканил всеки производител да даде очакваните квоти и предложения за процентите на другите производители. Monte, Anic, АТО, DSM, Linz, Saga и Solvay, както и германските производители чрез BASF, са представили подробните си предложения. След това предложенията са обработени от компютър, за да се получат средни стойности, които да бъдат сравнени с „очакванията“ на всеки производител. Тези действия са позволили на ICI да предложи насоки за ново рамково споразумение за 1983 г. Според ICI успехът на всеки нов план е зависил от това „голямата четворка“ да има единна позиция спрямо другите производители. Мнението на Shell, съобщено на ICI, е, че Shell, ICI и Hoechst трябва да имат квота от 11 %. Предложението на ICI за 1983 г. е можело да даде на италианските производители 19,8 %, на Hoechst и Shell по 10,9 % за всеки и на самия ICI, 11,1 % (решение, точка 62). Тези предложения са обсъдени на срещите през м. ноември и м. декември 1982 г. На срещата от 2 декември 1982 г. Е обсъдено предложение, първоначално ограничено до първото тримесечие на годината. Бележката от тази среща, изготвена от ICI, показва, че АТО, DSM, Hoechst, Hüls, ICI, Monte и Solvay, както и Hercules, са признали, че разпределените им квоти са „приемливи“ (решение, точка 63). Тези факти се извличат от бележката на ICI от телефонен разговор с Hercules от 3 декември

1982 г. Бележката от тази среща не отразява позицията на Shell на предложението, но Shell е присъствал на среща на „голямата четворка“ на 20 декември 1982 г. В бележка без дата на ICI, предназначена да служи като протокол от среща с Shell през м. май 1983 г. се казва, че Shell е „приел западноевропейска квота от 39,5 kt на тримесечие за първото и второто тримесечие на 1983 г.“

243. В решението (точка 63, алинея 3) се заявява, че документ, намерен в помещенията на Shell, потвърждава постигането на споразумение, доколкото Shell се опитва да не надвишава квотата си. Този документ също така потвърждава, че схемата за контрол на обемите на продажбите е продължила през второто тримесечие на 1983 г., доколкото за да запази пазарния си дял през второто тримесечие на 1983 г. около 11 %, на националните търговски дружества от групата Shell е наредено да намалят продажбите си. Съществуването на това споразумение се потвърждава от бележката от срещата от 1 юни 1983 г., в която макар и да не се упоменават квоти, се съобщава за обмяна на информация между „експертите“ за тонажите, продадени от всеки производител през предходния месец, което показва, че е действала някаква форма на квотна система (решение, точка 64).

244. В решението (точка 65) се заявява, че макар никога да не е въведена система от наказания за превишаване на квотите, система, при която всеки производител е съобщавал на срещите тонажите, продадени от него през предходния месец, каро рискува да понесе критика от другите производители, ако данните са неверни, представлява стимул за спазване на разпределените цели.

б) Доводи на страните

245. Според ищеца, решението обвинява дружествата Shell не само за участието им в ценовата инициатива през м. юли 1983 г., но и за това, че са основната движеща сила на тази инициатива. Ищецът счита, че в отговора си на изложението на възраженията вече е посочил, че обвинението не се основава на обективни доказателства. Въпреки че на 19 май 1983 г. е проведена среща на „голямата четворка“ (основно изложение на възраженията, допълнение 101), ищецът вече е определил своите целеви цени преди тази среща. Освен това на срещата ищецът не се обвърза с участие в ценова инициатива и в действителност няма такава възможност, защото не е провел разговори с търговските дружества (с тях е имал срещи само през м. юни, което е след датата на срещата на производителите). Ищецът не е участвал в срещата на производителите от 1 юни 1983 г., на която ценовата инициатива, срещу която се противопоставя Комисията, се твърди, че е договорена, като бележката от тази среща (основно изложение на възраженията, допълнение 40) не може правилно да отрази неговата позиция, която неточно е цитирана от друг производител. Въпреки че в една бележка на ICI се упоменава подкрепата на ищеца за тази инициатива (основно изложение на възраженията, допълнение 40), тя е в противоречие с друга бележка на ICI, документирала разговори, проведени между „голямата четворка“ на 19 май (основно изложение на възраженията, допълнение 101), която Комисията е пренебрегнала, защото опровергава нейните доводи. Освен това в статията за полипропиленовите цени,

която ищецът самостоятелно е възнамерявал да предложи на ECN (основно изложение на възраженията, допълнение 41), е обща статия, в която Shell не е искал да посочва специална цена. Въпреки че в окончателния си вариант по искане на ECN са посочени по-конкретни данни, целевата цена, която Shell е предложил да се постигне е по-висока от тази, която се твърди, че е договорена между производителите.

246. По-нататък ищецът твърди, че е доказал, че независимо е определял ценовата си политика.

247. По отношение на квотите, ищецът твърди, че решението за намаление на обемите през 1983 г. е резултат не от споразумение между производителите, а на независимо решение на дружествата от групата Shell, насочено към увеличение на цените. В отговор на твърдението на Комисията, че ако Shell наистина е провеждал независима политика за намаляване на обемите си, неговите целеви продажби е трябвало да бъдат фиксирани в тонове, а не като пазарен дял (специално изложение на възраженията, Shell, допълнения 50 - 54), ищецът посочва, че ако неговите цели са определени в абсолютна стойност, при намаляване на общото търсене спрямо прогнозираното би се стигнало до увеличение на пазарния му дял, като рискува това да доведе до начало на ценова война с другите производители. Ищецът приканва Комисията да допусне доказателства от независим икономически експерт, който да обоснове икономическата „теория“, застъпена в защитата. Ищецът допълва, че фактът, че се е надявал, но не е очаквал други производители като него да приемат политика на стабилизиране на пазарните дялове, не означава, че той е страна по споразумение.

248. Ищецът поддържа становището, че на „предварителните срещи“ или на местните, на които ищецът или други дружества от групата Shell са присъствали, никога не е обсъждан въпроса за налагането на квоти. Комисията необосновано твърди, че като взема предвид бележката на ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 87), ищецът е заявил на ICI, че според него Shell, ICI и Hoechst би трябвало да имат квота от 11 % за всеки през 1983 г. Въсъщност никое дружество от групата Shell не е споделяло подобно очакване с никого и внимателният анализ на бележката на ICI показва, че това очакване се приписва на Shell от друг производител, както е видно от факта, че цифрата за Shell се появява на отделна част от страницата. Същото се отнася и за таблица на ICI във връзка с очакванията на всеки производител за 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 84), в която е поставен въпросителен знак пред цифрата, определена за Shell. Освен това Комисията приема думата „има“ в ръкописния документ на ICI относно същия период (основно изложение на възраженията, допълнение 99) като L., служител на SCITCO.

249. Ищецът заявява, че квотите трябва да бъдат въведени само след приемането на всеобхватна схема. Доколкото дружествата от групата SCITCO са отказали да участват в подобна схема, тя не е могла да бъде приета.

250. Според ищеца Комисията погрешно отстоява мнението си, че вътрешните цели за обемите на дружествата от групата Shell представляват квоти, договорени заедно с другите производители. През съответния период

дружествата Shell определят независимо достигането на целта от 11 % дял от западноевропейския пазар. Плановете и съответстващите им бюджети за първото тримесечие на 1983 г. са изготвени преди да са известни разпределените целеви продажби по време на срещите и тези планове и бюджети впоследствие са спазвани.

251. По отношение на второто тримесечие на 1983 г. ищецът заявява, че въпреки че в рамките на групата Shell е планирано намаляване на продажбите (основно изложение на възраженията, допълнения 90 и 94; специално изложение на възраженията, Shell, допълнения 53 и 54), това е направено с цел да бъдат постигнати целевите обеми, договорени независимо в рамките на групата, а не за да се спазят квоти, за които се твърди, че са договорени с другите производители.

252. Комисията отговаря, че е незначителен фактът, че Shell е определил равнище на цена преди срещата от 19 май 1983 г., тъй като е установено, че в края на тази среща „голямата четворка“ е достигнала до обща позиция, както е видно от отговора на ICI по искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8). На срещата на производителите на 1 юни 1983 г. „голямата четворка“ е информирана за намеренията на Shell, по-специално, за статията, предложена за публикуване в ECN, с която Shell е искал да обяви намерението си за увеличение на цените (основно изложение на възраженията, допълнение 40). Според Комисията фактът, че целта, обявена от Shell в статията е малко по-висока от индикативната цена, договорена в края на срещата от 1 юни, трябва да се разглежда като се отчита факта, че обявяването на малко по-висока цена от действително очакваната, е обичайна търговска практика.

253. Комисията допълва, че не трябва да се отхвърля напълно възможността от контакти между Shell и търговските дружества преди 1 юни и при всички случаи търговските дружества са подкрепяли увеличение на цената, при условие че това не довежда до намаляване на обемите на продажби (допълнение 15, отговор на Shell на изложението на възраженията).

254. Комисията подчертава, че независимо от резервите си спрямо квотните схеми (основно изложение на възраженията, допълнение 64), ищецът е участвал в предварителни срещи на „голямата четворка“, както и че търговските дружества от групата Shell са участвали в местни срещи в определени страни (основно изложение на възраженията, допълнение 10; специално изложение на възраженията, Shell, допълнение 18). Но множество документи (основно изложение на възраженията, допълнения 8, 64, 95 - 97 и 99 - 101) показват, че на тези срещи са обсъждани въпроси, чието решение е свързано с квотите. Ищецът е казал на ICI през 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнения 87 и 99), че би се задоволил с пазарен дял между 11 и 12 %, и е предложил квота от 11 % за ICI, Shell и Hoechst за тази година (основно изложение на възраженията, допълнение 87). Това предложение е направено не в контекста на компенсационна схема, а във връзка с „рамково“ споразумение за квоти през 1983 г. Комисията отбелязва, че ищецът твърди, че компенсационната схема се е провалила поради отказа на Shell да участва в нея, което показва, че картелът не е могъл да действа без участието на Shell. Комисията поддържа становището, че в ръкописната бележка (основно изложение на възраженията, допълнение 99)

трябва да се разбира L., а не „има“ поради граматически съображения и заради самото съдържание на документа е сходно с това на друг документ (основно изложение на възраженията, допълнение 87), в който очевидно се вижда името на L. Ищецът е наложил на своите търговски дружества да приемат и прилагат политиката на ограничаване на обемите (основно изложение на възраженията, допълнения 90 и 94; специално изложение на възраженията, Shell, допълнения 53 и 54). Въпреки че Shell напълно е съзнавал, че има отношения с картел (основно изложение на възраженията, допълнение 37), все пак и предоставял информация на други участници в картела и е получавал информация от тях. На последно място ищецът е знаел за оценката на „експертите“ на пазара за 1983 г. за първото и второто тримесечия и е приспособило пазарните си цели, като се има предвид разпределената му квота.

в) Съображения на Съда

255. Участието на ищеца в ценовите инициативи и квотната система през 1983 г. трябва да се разглеждат, като се имат предвид контактите му с участниците в срещите на „ръководителите“ и „експертите“, по-специално, като се вземе предвид постоянното участие на действащите дружества от групата Shell в местни срещи и редовното присъствие на ищеца на срещите на „голямата четворка“, които подготвят срещите на „ръководителите“ и „експертите“.

256. По отношение на ценовата инициатива м. юли - м. ноември 1983 г., Съдът отбелязва, че ценовата цел от 1,85 DEM/kg за 1 юли 1983 г. не е определена, а само потвърдена на срещата от 1 юни 1983 г., както е посочено в бележка от тази среща, според която „those present reaffirmed complete commitment to the 1.85 move to be achieved by 1 July. Shell was reported to have committed themselves to the move and would lead publicly in ECN“ („присъстващите препотвърдиха пълното обвързване с увеличението до 1,85, което трябва да бъде постигнато до 1 юли. Беше съобщено, че Shell се ангажира с увеличението и ще обяви публично първи това в ECN“) (основно изложение на възраженията, допълнение 40). Тази ценова цел е приета на срещата на „голямата четворка“ на 19 май 1983 г., както е видно от бележката от тази среща и от бележката от срещата от 1 юни 1983 г. Бележката от срещата от 19 май съдържа следната бележка „Shell to lead — ECN 2 weeks. ICI informed/S. Shell B. (L.'s boss) — commitment — but not absolute“ („Shell начело - ECN след две седмици. ICI информиран/ S. Shell Б. (шеф на L.) - задължение - но не безусловно“ (основно изложение на възраженията, допълнение 101). Впоследствие тази цел е предложена на срещата на „ръководителите“ на 20 май 1983 г., на която е приета от всички производители. След тази среща писмо от Shell, Франция от 25 май 1983 г. (допълнение Shell B1, писмо от 29 март 1985 г.) показва цени, които са сходни с ценовите цели, заложи на срещата от 20 май и на ценовите указания, дадени същия ден от DSM, два дена преди това от ICI и два дни по-късно от BASF за лико, хомополимер и кополимер. Писмо на Shell UK от 24 юни 1983 г. (допълнение Shell B2, писмо от 29 март 1985 г.) също посочва сходни цени с изключение на кополимер, за който е обявена цена от 550 GBP на тон, докато останалите производители заявяват цена от 560 GBP на тон. Съдът счита, че фактът, че само цената за кополимера, посочена в писмото от 24 юни 1983 г., е малко по-ниска от начисляваната от другите производители, не поставя под съмнение участието на ищеца в тази ценова инициатива, тъй като намалението в

индикативната цена за този продукт се появява отново в седмицата преди датата на въвеждане на уговореното увеличение. Освен това обявената цена в изданието на ECN от 13 юни 1983 г. е малко по-висока от договорената индикативна цена (1,90 DEM/kg вместо 1,85 DEM/kg) произтича от същото намерение, като изложеното от Shell в записките му от 24 юни 1983 г., а именно - да обяви на клиентите по-голямо увеличение от действително очакваното.

257. От изложеното по-горе следва, че ищецът не е представил доказателства, които да опровергават фактическите констатации на Комисията в точки 47 - 49 от решението.

258. Относно въпроса дали ищецът е водещата сила по ценовата инициатива, Съдът счита, че бележката от срещата на „голямата четворка“ от 19 май 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 101), разглеждана заедно със бележката от срещата на 1 юни 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 40), допуска да се направи извода, че ценовата инициатива от м. юли 1983 г. е провокирана от „голямата четворка“, а членовете на „голямата четворка“ се договарят, че Shell ще направи инициативата обществено достояние чрез статия, публикувана в ECN. Следва да се подчертае, че фактът, че в бележката от срещата на 19 май 1983 г. се съдържат думите „L. in principle only“ („L. само по принцип“), не противоречи на това заключение, доколкото е приложена бележка, в която се казва: „B. (L.'s boss) — commitment — but not absolute“ („B. (шеф на L.) - задължение - но не безусловно“), което означава, че ищецът е поел ангажимент, но е трябвало да обсъди въпроса с действащите дружества от групата Shell, за да даде окончателното си съгласие. Ценовите указания, дадени от ищеца, и статията, публикувана в ECN, показват, че впоследствие ищецът е получил съгласието на действащите дружества, макар и да твърди обратното без да представя доказателства в тази насока. Твърдението на ищеца, че това което е възнамерявал първоначално да публикува в ECN, е обща статия, която не посочва конкретни цени, е несъществено, тъй като действително публикуваната статия съдържа конкретни цени.

259. Следователно ищецът е следвал ценовата инициатива от м. юли 1983 г. заедно с другите трима основни производители.

260. Относно участието на ищеца като движеща сила в ценовата цел за м. септември 1983 г., Съдът счита, че Комисията основателно е приела подобно участие от факта, че цените, които се съдържат в писмото на Shell UK от 11 август 1983 г. (допълнение Shell II, писмо от 29 март 1985 г.), съответстват на ценовите указания, дадени от други производители за 1 септември 1983 г. Това писмо е написано един ден след срещата на „експертите“ и през седмицата след съответните указания от BASF, Hercules, ICI, Linz и Saga. Трябва да се подчертае, че обратно на твърденията на ищеца в това писмо е планирана цена от 1 септември, сходна с тази на повечето производители (Shell обръква цената си за м. август с тази за м. септември). Фактът, че Shell UK е поправил указанията си на 31 август 1983 г., в деня преди влизането им в сила, не поставя под съмнение участието му в тази инициатива, поради изложени по-горе причините.

261. Относно края на тази ценова инициатива, Съдът счита, че видно от таблица 7М, точка 50 и диспозитива на решението, ищецът е обвинен в участие в тази инициатива през м. октомври и м. ноември 1983 г. Ищецът е един от производителите, в чийто помещения са намерени ценови указания, които показват, че е взето решение за запазване на стимула от увеличение от м. септември чрез последващи действия за увеличения, основани на 2,10 DEM/kg за литър от 1 октомври и до 2,25 DEM/kg от 1 ноември, тъй като името на ищеца се появява в таблица 7М от решението, в която се сравняват ценовите указания, дадени от различните производители за м. октомври. Подобно тълкуване на последния параграф от точка 50 от решението се потвърждава в диспозитива на решението, в който се посочва, че Shell е нарушил член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО поне до м. ноември 1983 г., доколкото за м. октомври и м. ноември единственото поведение, в което са обвинени предприятията, които са получатели на решението, е свързано с участието им в тази ценова инициатива.

262. Съдът счита, че единственото представено от Комисията доказателство в подкрепа на заключението ѝ за участието на ищеца в тази инициатива е писмо на Shell UK от 21 септември 1983 г., което е упоменато в таблица 7М от решението. В таблицата това ценово указание е дадено в сравнение с ценовите указания, дадени от други производители или за 1 октомври (BASF, Hoechst, Hüls и ICI) или за м. октомври без повече подробности (ATO, Hercules, Linz, Monte и Solvay). Графата, посветена на ищеца, съдържа две цени, като втората съответства напълно на цената, начислявана от другите производители, а първата цена е значително по-ниска, без допълнителни подробности. Внимателният преглед на документа показва, че все пак първото ценово указание е за 1 октомври, докато второто, което е единственото, което съответства на цената на другите производители за м. октомври, трябва да влезе в сила на 31 октомври. Следователно, трябва да се направи изводът, че решението представя подвеждащо впечатление за съответствие между ценовото указание на ищеца и указанията на другите производители. Освен това Съдът счита, че в таблица 7Н, в която са посочени ценовите указания на различните производители, които трябва да влязат в сила на 1 ноември (BASF, Hoechst, Hüls) или през м. ноември (Hercules, ICI, Linz, Monte и „Solvey“), Комисията не е включила ценово указание за ищеца, въпреки че частта от ценовото указание на ищеца, което е трябвало да влезе в сила на 31 октомври, е трябвало да бъде сравнено с ценовите указания, дадени от другите производители за 1 ноември. Подобно сравнение показва, че поисканите от ищеца цени за 31 октомври, са значително по-ниски от поисканите от другите производители за 1 ноември 1983 г. Следователно като не упоменава ценовото указание на ищеца от 21 септември 1983 г. в таблица 7Н, Комисията не е успяла да покаже отклонението между ценовите указания на ищеца и тези на другите производители.

263. Следователно, Комисията не е успяла да докаже достатъчно обосновано участието на ищеца в ценовата инициатива от м. юли - м. ноември 1983 г. през м. октомври и м. ноември.

264. Но трябва да се подчертае, че Комисията достатъчно обосновано е доказала участието на ищеца в системата за „account leadership“ през последните месеци на 1982 г. и първата половина на 1983 г.

265. Относно квотите Съдът приема, че от документите, представени от Комисията (основно изложение на възраженията, допълнения 33, 85 и 87) е видно, че в края на 1982 г. и началото на 1983 г. производителите на полипропилен са обсъждали система от квоти за 1983 г., а ищецът е предоставял информация за продажбите си на тези срещи и по този начин е участвал в преговори, пряко насочени към въвеждането на квотна система през 1983 г.

266. По отношение на въпроса дали тези преговори са наистина успешни във връзка с първите две тримесечия на 1983 г., както се твърди в решението (точка 63, алинея 3, и точка 64), видно от бележката от срещата от 1 юни 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 40), на която ищецът не е присъствал, е, че на тази среща десет производителя са съобщили данни за продажбите си за м. май. Освен това следващият откъс се съдържа в бележка от вътрешна среща на групата Shell на 17 март 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 90):

„... and would lead to a market share of approaching 12 % and well above the agreed Shell target of 11 %. Accordingly the following reduced sales targets were set and agreed by the integrated companies.”

(„... и ще доведе до пазарен дял приблизително от 12 % и значително над договорената цел за Shell от 11 %. Съответно следните намалени продажби бяха определени и приети от включените дружества.”)

Представени са новите тонажи, като след всеки е отбелязано :

„this would be 11.2 Pct of a market of 395 kt. The situation will be monitored carefully and any change from this agreed plan would need to be discussed beforehand with the other PIMS members.”

(„това ще е 11,2 % от пазар от 395 kt. Положението ще бъде внимателно наблюдавано и всяка промяна от този приет план, ще трябва предварително да се обсъди с другите членове на PIMS “.

267. В това отношение Съдът приема, че въз основа на съчетаното тълкуване на двата документа, Комисията правилно е достигнала до извода, че преговорите между участниците са довели до въвеждането на квотна система. Вътрешната бележка на групата Shell показва, че предприятието е поискало от националните си търговски дружества да намалят продажбите си, не за да се намали общият обем на продажби на групата Shell, а с цел да се ограничи пазарният дял на групата в общия пазар до 11 %. Подобно ограничение, изразено в пазарен дял, може да бъде обяснено единствено във връзка с квотна система. Освен това бележката от срещата от 1 юни 1983 г. представлява допълнително доказателство за съществуването на подобна система, тъй като обмяната на информация за месечните продажби на различните производители има за основна цел контрол на спазването на поетите ангажменти.

268. На последно място цифрата от 11 % за пазарния дял на Shell се появява не само във вътрешната бележка на Shell, но и в други два документа, а именно вътрешна бележка на ICI, в която ICI посочва, че Shell предлага тази цифра за

себе си, Hoechst и ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 87) и бележката, изготвена от ICI, от среща, проведена на 29 ноември 1982 г. между ICI и Shell, на която е упоменато предишното предложение (основно изложение на възраженията, допълнение 99).

269. От изложеното по-горе следва, че Комисията в достатъчна степен с изключение на м. октомври и м. ноември 1983 г., е обосновала извода си относно това, че ищецът е един от производителите на полипропилен, сред които се е формирала обща цел относно ценовата инициатива от м. юли - ноември 1983 г., мерките, насочени към подпомагане на прилагането на ценовите инициативи и на целите за обемите на продажби за първите две тримесечия на 1983 г.

Г. Съображения на общите доводи

270. Общото твърдение на ищеца е, че Комисията не може да опровергае доводите, свързани с конкретна инициатива, като се позовава на твърдение за цялостно споразумение, тъй като въпросът е за установяване на съществуването на цялостното споразумение чрез доказване на участието на дружествата от групата Shell в конкретни инициативи. В отговора си ищецът заявява, че Комисията не е успяла напълно да докаже заключението си, че действащите дружества от групата Shell са приели и прилагали цените, предложени или очаквани в квотна система, чието съществуване не е доказано пряко или косвено, но на която Комисията е трябвало да се позове, за да компенсира недостатъчните си доказателства, свързани с различните заявени нарушения.

271. По този начин според ищеца, когато Комисията заявява, че всички производители са дали указания на търговските си отдели да постигнат равнищата на цените, договорени на срещите (решение, точка 74), Комисията не е взела предвид корпоративната структура на групата Shell. Ищецът подчертава, че търговските дружества от групата Shell, които произвеждат или доставят полипропилен в рамките на ЕИО, се ползват с висока степен на независимост, като Shell дава съвети или препоръчва предприемането на определени действия, но няма правомощие да ги ограничава. Ищецът допълва, че мнението на Shell и на търговските дружества може да се различават, например, търговските дружества могат да предпочетат да запазят обема на производство за сметка на цената и тези фактори имат последици в отношенията на Shell с други производители на полипропилен. Shell не е в състояние да нареди на действащите дружества в групата Shell да въведат специфично ценово равнище и не е могъл да наложи задължение по отношение на тези дружества.

272. Освен това когато описва ценовите инициативи Комисията посочва Shell, като че ли всички търговски дружества в групата Shell са приели и прилагали договорените цени и са давали ценови указания в тази насока, докато почти във всички случаи се прави позоваване само до съобщения на Shell UK или понякога от техния персонал, отговорен за продажбите. Следователно, не може да се направи изводът без да се обобщи, че всички търговски дружества в групата Shell са действали по един и същи начин.

273. Ищецът допълва, че доколкото в решението производителите са обвинени, че са „въвели едновременни увеличения на цените за прилагане на целите“, Комисията не може да твърди в писмената си защита, че е достатъчно Shell да е съобщил цени на действащите си дружества, дори ако тези дружества нито са приели, нито са приложили подобни указания. Подобен довод е в противоречие с член 1, буква г) от решението, в който се отбелязва, че „(те) са въвели едновременни увеличения на цените за прилагане на определените цели“.

274. Ищецът също твърди, че разликите между цените, които действително са определени на пазара и заявените индикативни цени показват, че поведението му е определено напълно независимо.

275. Ищецът подчертава, че в отговора си на изложението на възраженията е оборил твърдението на Комисията, че дружествата на Shell са страна по договори за разпределяне на квоти, като посочва, по-специално, че тези дружества са определили свои собствени целеви обеми; изготвянето на техните бюджети и продажби като цяло са предхождали срещите и те впоследствие не са преразглеждани в зависимост от резултата от тези срещи, дори когато определеният от другите производители пазарен дял на Shell е надвишавал целевия дял, определен от самия Shell; планираните данни и реализираните продажби на дружествата са разграничавани значително от разрешените нива, определени от другите производители за Shell, и на последно място дружествата от групата Shell не са присъствали на срещите и Shell не е знаел за квотите, които са му разпределени от другите производители и не е обменял информация с тях. Следователно според ищеца дружествата от групата Shell са провеждали своя собствена политика, която се е определяла напълно независимо по отношение на обемите на продажби.

276. Комисията отговаря, като заявява на първо място, че не обвинява Shell в участие във всички действия, описани в член 1, букви а) - д) от решението. Но според Комисията Shell е участвал в общото рамково споразумение и следователно не може да избегне отговорност като показва, че не е толкова ентузиазизиран и полезен в някои аспекти за сметка на други, както и че не е присъствал на определени видове срещи (решение, точки 81 и 83).

277. Според Комисията в случая няма значение дали Shell е „принуждавал“ търговските дружества или им е „давал съвети“, които те не са могли да пренебрегнат лесно. Децентрализираната структура на групата Shell не е пречка за сключването и прилагането на картелното споразумение, както е видно от документ, който показва средствата за даване на указания от Shell на действащите дружества в групата Shell (основно изложение на възраженията, допълнение 96). Като твърди че Комисията е пренебрегнала точната структура на групата Shell, ищецът придава прекалено голямо значение на извадени от контекста отделни изявления. Документите, предоставени от Комисията, показват, че ищецът е определял ценовата си политика чрез сравнение с целите, определени на срещи, за които е знаел от контактите си с ICI, както и че е давал препоръки в този смисъл на търговските дружества, които не може да се приемат за нищожни.

278. Комисията подчертава, че факта, че едно от дружествата в групата Shell накрая решава да прилага по-ниска цена не означава, че Shell също не е започнал да го прави чрез приемането на такава индикативна цена. Подобно поведение може да се обясни с „измама“. В това отношение като цяло Комисията отбелязва, че не се опитва да установи, че индикативните цени винаги са налагани на пазара или приемани от действащите дружества, а само че цените са определени или приемани съгласувано по смисъла на член 1, буква г) от решението, с което производителите са обвинени за едновременно прилагане на увеличения, определени като „цел“. Според ищеца, доколкото свободата на търговските отдели довежда до различни цени на пазара, фактът, че централните органи на различните предприятия са постигнали споразумения няма значение относно правото на Общността.

279. Комисията отбелязва, че Shell е дал на търговските дружества препоръки, насочени към ограничаване на продажбите им и признава, че е от значение дали ограничението е изразено в обеми или пазарни дялове. Това доказва, че ищецът е сигурен или поне е могъл да очаква (а не само да се надява), че други производители са провеждали същата ограничителна политика, особено след като ищецът сам заявява, че търговските му дружества са основали политиката си по-скоро на количества, отколкото на цени.

280. Съдът счита, че структурата на групата Shell и положението на ищеца в тази структура не е пречка за участието на ищеца в ценовите инициативи в системата от „ръководство на клиентите“ или в квотната система. Анализът на структурата на групата Shell показва, че ищецът е имал две основни задачи: първо, да председателства срещите на PSBU (Polyolefins Strategic Business Unit, стратегически бизнес отдел за полиолефини), на които също са присъствали търговските дружества от групата Shell (допълнение 5, стр. 3), като PSBU е отговорял за разработването на (дългосрочната) стратегия, в чиито контекст действащите дружества от групата определят собствената си стратегия за своя собствена отговорност и второ да съветва действащите дружества във връзка с пазарното положение.

281. Следователно Съдът счита, че ищецът е участвал в разработването на дългосрочната и краткосрочната политика на търговските дружества. Макар ищецът да не е могъл да налага решения в конкретна област и като взема предвид глобалните съвпадащи интереси на различните търговски дружества помежду им и общите интереси в рамките на групата Shell и другите производители, а именно повишаване на общото ценово равнище, дори за сметка на отстъпки в нивото на обемите на продажби, фактът, че не е необходимо ищецът да разполага с принудителна сила при налагане на становището си на търговските дружества, по-специално, защото тези дружества са знаели, че „съветът“, даден им от ищеца, е основан на договорени цели от производителите на полипропилен, остава непроменен. В действителност ищецът заявява в отговора си на искането за информация:

„ICI often communicated to SCITCO "target prices" for certain polypropylene grades in the local currencies of the Western European market. It was understood by SCITCO that such "target prices" were those which had been prepared at "bosses" or "experts" meetings — SCITCO do not know which.”

(„ICI често е съобщавал на SCITCO „индикативни цени“ за някои видове полипропилен в местни валути на западноевропейския пазар. SCITCO е съзнавал, че подобни „индикативни цени“ са подготвени на срещите на „ръководителите“ и „експертите“ - SCITCO не знае на коя конкретна среща“.

Освен това действащите дружества в групата Shell са участвали в местни срещи заедно с представители на други производители, като тези срещи са посветени на прилагането на договорените индикативни цени.

282. Този анализ се подкрепя, а не се отхвърля от трудностите, които ищецът е имал понякога при обсъждането на компенсационната схема, въпрос, който е изисквал големи отстъпки от търговските дружества в групата Shell. Изправен пред подобни трудности през м. октомври 1982 г. ищецът упоменава за тях на конкурентите си и посочва как възнамерява да се справи с тези трудности. Така, в бележка на ICI с дата 18 октомври 1982 г., озаглавена „Polypropylene Compensation Scheme“ („компенсационна схема за полипропилен“) (основно изложение на възраженията, допълнение 96) се заявява:

„L. of SCIT Co. said that he & his colleagues were under pressure to improve margins on PP and that he would be willing to attend meetings of the big four but not wider gatherings. The problems of the Shell organisation were discussed and whilst the local companies were autonomous L. requested that approaches should be channelled through SCIT Co. He had not been able to meet J., V. L. etc. Before this meeting but had agreement to talk about a compensation scheme. L. would be meeting with J. & others on 20/10/82. (. . .)

L. raised the problem of not having any centralised profit centre but after discussion accepted that it was really up to Shell to agree internally who would draw or conversely provide any compensation.”

(„L. от SCITCO каза, че той и колегите му са под натиск да подобрят печалбата на полипропилен и има желание да посещава срещи на „голямата четворка“, но не и срещи в по-широк кръг. Проблемите на организацията на Shell са обсъждани и доколкото местните дружества са автономни, L. е поискал предложенията да се осъществяват чрез SCITCO. Той не е успял да се срещне с J., V. L. и т.н. преди тази среща, но е имал уговорка да говори за компенсационна схема. L. ще се среща с J. и други на 20 октомври 1982 г. (...)

L. е повдигнал проблема за липсата на централизиран център за печалба, но след обсъждане е приел, че наистина зависи от Shell да се приеме вътрешно кой ще има право на компенсации и кой ще предоставя компенсации.“)

В тази връзка следва да се отбележи, че срещата от 20 октомври 1982 г. наистина се е провела, въпреки че ищецът не е представил сведения за нея, доколкото записките от срещата от 7 септември 1982 г. са одобрени на тази среща, както се показва от датата 20 октомври 1982 г., която се появява на последната бележка.

283. Следователно, вътрешната организация на групата Shell не е пречка за участието на ищеца в ценовите инициативи, в системата за „account leadership“ или в квотната система.

284. Относно цените, които ищецът е налагал на пазара, следва да се отбележи, че в решението по никакъв начин не се твърди, че ищецът е начислявал цени, които винаги са съответствали на индикативните цени, които производителите са определили. Това показва, че по подобен начин решението не се позовава на прилагането на тези цели на пазара от ищеца, за да докаже, че е участвал в ценовите инициативи.

285. Съдът счита, че ищецът твърди, но не доказва, че дружествата Shell определят политиката си за обемите продажби напълно независимо. От установените по-горе фактически констатации е ясно, че ищецът е знаел за определените му квоти от другите производители, обменял е информация с тях и е имал редовни контакти с производителите, по-специално, относно определянето на цели за обемите на продажби. Фактът, че продажбите на ищеца не винаги са съответствали на разпределените му квоти няма значение, доколкото в оспорваното решение не се съдържа позоваване на действително прилагане на квотната система на пазара от ищеца, за да докаже участието му в тази система. Във всеки случай Съдът счита, че в тази връзка ищецът не е подкрепил с доказателства твърдението си, че дружествата от групата Shell като цяло изготвят бюджети, производствени планове и планове за продажби преди провеждането на срещите, като тези бюджети и планове не са поставяни под съмнение от резултатите от тези срещи, дори ако разпределеният от другите производители пазар на Shell е по-висок от целевия пазар, определен от самия Shell. Относно годините 1979 г. и 1980 г., доколкото Комисията не е успяла да посочи откога е приета квотна система, ищецът не може да твърди, че дружествата от групата Shell вече са довършвали окончателно плановете и бюджетите си преди провеждането на срещите, на които са постигнати споразуменията за квоти. Относно 1981 г. и 1982 г., Комисията не твърди, че е приета квотна система, която обхваща цялата година, а само че е договорена временна месечна система. Относно 1983 г. доводът на ищеца се базира на неправилното разбиране, че цифрата 11 %, която се появява като дялова квота на Shell във вътрешна бележка на Shell от 17 март 1983 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 90), е определена напълно независимо от самия Shell. Но Съдът вече е установил, че случаят не е такъв.

286. Следователно, на първо място Комисията достатъчно обосновано доказва, че ищецът е един от производителите, сред които се е формирала обща цел относно минималните цени и различните ценови инициативи, упоменати в решението, с изключение на инициативата от м. януари - м. май 1981 г. и инициативата от края на м. юли - м. ноември 1983 г.

287. Освен това Комисията напълно основателно е приела от отговора на ICI на искането за информация, в което се заявява, че „„Target prices” for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule ...” („индикативни цени“ за основния вид на всяка отделна категория полипропилен, както е предлагано

понякога от производителите от 1 януари 1979 г., са посочени в програмата ... “ че тези инициативи са част от система за определяне на индикативни цени.

288. Следователно, на второ място Комисията достатъчно обосновано доказва, че ищецът е един от производителите, сред които се появяват общи намерения относно мерки, насочени към улесняване прилагането на ценовите инициативи, упоменати в решението.

289. Следователно, на трето място Комисията достатъчно обосновано доказва, че ищецът е един от производителите, сред които се появяват общи цели относно целевите обеми на продажби за 1979 г., 1980 г. и първата половина на 1983 г. и относно ограниченията на техните месечни продажби в сравнение с предходни периоди за 1981 г. и 1982 г., упоменати в решението.

290. Трябва да се добави, че поради сходната цел на различните мерки за ограничаване на обемите на продажби, а именно намаляване на натиска върху цените чрез допълнително предлагане, Комисията основателно достига до заключението, че тези мерки са част от квотна система.

291. Следва също да се отбележи, че за да подкрепи предходната фактическа констатация, Комисията не е трябвало да използва нито документа, намерен в помещенията на Solvay с дата 6 септември 1977 г. упоменат в точка 16, предпоследна алинея от решението, нито документите, намерени в помещенията на АТО, упоменати в точка 15, буква з) от решението, които не са съобщени на ищеца от Комисията.

2. Прилагане на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО

а) Оспорваното решение

292. Съгласно решението (диспозитивна част, член 1), ищецът е нарушил член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО с участието приблизително от средата на 1977 г. поне до м. ноември 1983 г. в споразумение и съгласувана практика, започнали в средата на 1977 г., чрез които производителите-доставчици на полипропилен на територията на ЕИО са: а) осъществявали контакти помежду си и са се срещали редовно (от началото на 1981 г., два пъти месечно) в поредица от тайни срещи за обсъждане и определяне на търговската им политика; б) определяли „индикативни“ (или минимални) цени понякога за продажба на продукта във всяка държава-членка на ЕИО; в) договаряли различни мерки, насочени към улесняване на прилагането на тези индикативни цени, включително (предимно) временни ограничения на производството, обмяна на подробна информация за доставките си, провеждане на местни срещи, и от края на 1982 г. приемат система за „account management“, насочена към въвеждането на увеличения на цените на индивидуалните потребители; г) въвеждали едновременни увеличения на цени, които прилагат тези цели; д) разпределяли пазара, като определят за всеки производител годишна цел за продажби или „квота“ (1979 г., 1980 г. и поне през част от 1983 г.) или при не постигане на окончателно споразумение, което обхваща цялата година, като от производителите се е изисквало да ограничат месечните си продажбите в сравнение с предходен период (1981 г., 1982 г.).

б) Доводи на страните

293. Ищецът отрича извършването на нарушенията, посочени в член 1, букви а), б), в), г) и д) от решението и счита, че Комисията няма право, като се позовава на твърдения за единния характер на нарушението, да не докаже участието на Shell във всяко от тези нарушения. Ищецът твърди, че понятието за рамково споразумение не може да помогне на Комисията, тъй като тя няма доказателства за сключване на подобно споразумение отделно от специфичните нарушения, които заявява.

294. Твърди, че дори ако фактическите констатации, които се съдържат в решението, бъдат доказани, те не оправдават по никакъв начин извода, че е извършено нарушение на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО.

295. От своя страна Комисията подчертава, че не обвинява Shell в участие във всяка от дейностите, описани в член 1, букви а) - д) от решението, а в участие в общо рамково споразумение, съгласно което производителите са осъществявали тези дейности. Тези дейности не трябва да се разглеждат като поредица от отделни нарушения, а като части от едно продължаващо нарушение. По този начин всички доказателства следва да се разглеждат като едно цяло, което доказва участието на Shell в общото рамково споразумение.

296. На последно място Комисията отбелязва, че дори ако е необходимо да се признае, че ищецът не е приел напълно споразумението в неговата цялост, ищецът е в тесен контакт с другите основни производители през дълъг период от време, предоставил е общата си подкрепа за различните схеми, дори е правил специфични предложения и е определял поведението си съответно, като по този начин е изпълнявал критериите за координиране и сътрудничество, установени от Съда в решението от 16 декември 1975 г., по дело Suiker Unie/Комисия, точка 173, съединени дела 40/73 – 48/73, 50/73, 54/73 – 56/73, 111/73, 113/73 и 114/73, Resueil, стр. 1663), които трябва да бъдат изпълнени, за да е налице съгласувана практика.

в) Съображения на Съда

297. Комисията определя всеки от фактическите елементи, установени срещу ищеца, или като споразумение, или като съгласувана практика за целите на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО. Видно е от точка 80, алинея 2, точка 81, алинея 3 и точка 82, алинея 1 от решението, разгледани заедно, че Комисията определя всеки от тези различни елементи предимно като „споразумение“.

298. По същия начин видно е от точка 86, алинеи 2 и 3, точка 87, алинея 3 и точка 88 от решението, разгледани заедно, че Комисията съответно определя елементите на нарушението като „съгласувана практика“, когато тези елементи или не подкрепят извода, че страните са участвали в предварително споразумение за общ план, който определя пазарното им поведение, а са приели или спазвали тайни средства, които са улеснявали координирането на тяхното търговско поведение, или поради сложността на картела, не е възможно да се установи, че някои производители са изразили категоричното си съгласие

за определени действия, договорени от другите производители, въпреки че те са показали общата си подкрепа за въпросната схема и са спазвали съответно поведение. В заключение в решението се посочва, че в някои отношения продължаващото сътрудничество и тайно споразумение на производителите при прилагането на цялостното споразумение може да разкриват характеристиките на съгласувана практика.

299. Доколкото от съдебната практика на Съда е видно, че за да е налице споразумение по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО е достатъчно въпросните предприятия да са изразили общото си намерение за специално поведение на пазара (виж решенията от 15 юли 1970 г. по дело ACF Chemiefarma/Комисия, точка 112, 41/69, Recueil, стр. 661, от 29 октомври 1980 г., цитирано по-горе, и от съединени дела 209/78 – 215/78 и 218/78, точка 86), настоящият Съд счита, че Комисията правилно е тълкувала общите намерения между ищеца и другите производители на полипропилен, които Комисията достатъчно обосновано е доказала, и свързани с минималните цени през 1977 г., ценовите инициативи, мерките, насочени към улесняване на прилагането на ценовите инициативи, целевите обеми на продажби за 1979 г. и 1980 г. и първата половина на 1983 г. и мерките, които ограничават месечните продажби спрямо предходен период за 1981 г. и 1982 г., като споразумения по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО.

300. При определянето на понятието за съгласувана практика, трябва да се вземе предвид съдебната практика на Съда, която показва, че критериите за координиране и сътрудничество, определени по-рано от Съда, трябва да се тълкуват в контекста на понятието, присъщо на разпоредбите за конкуренция от Договора за ЕИО, според които всеки независим икономически оператор трябва независимо да определя политиката, която възнамерява да прилага на общия пазар. Въпреки че изискването за независимост не ограничава икономическите субекти от правото им да се приспособяват разумно към съществуващото и очаквано поведение на техните конкуренти, все пак то изключва категорично всякакъв пряк или косвен контакт между тези оператори, чиято цел или резултат може да повлияе поведението на пазара на съществуващ или потенциален конкурент, или да разкрие на такъв конкурент поведението, което те са решили да приемат или възнамеряват да приемат на пазара (решение от 16 декември 1975 г., цитирано по-горе, по съединени дела 40/73 – 48/73, 50/73, 54/73 – 56/73, 111/73, 113/73 и 114/73, точки 173 и 174).

301. В настоящия случай ищецът е в контакт с други производители и е участвал в срещи на „голямата четворка“, а неговите търговски дружества са участвали в местни срещи за определяне на цени и целеви обеми на продажби, в хода на които е обменяна информация между конкуренти за цените, които те са искали да наложат на пазара, цените, които са възнамерявали да определят на пазара, нивата им на рентабилност, ограниченията на обемите на продажби, които според тях са необходими, данни за продажбите им или самоличността на техните клиенти. Чрез тези контакти и участието си в тези срещи, ищецът е взел участие, заедно с конкурентите си, в съгласувани действия, чиято цел е да повлияят на поведение им на пазара и да разкрият сред тях поведението, което всеки производител възнамерява да приеме на пазара.

302. Следователно, ищецът не само е преследвал целта да премахне предварително несигурността относно бъдещото поведение на конкурентите си, но също и е определял политиката, която той е възнамерявал да приеме на пазара, като вземе предвид пряко или косвено информацията, получена от тези контакти или по време на тези срещи. По същия начин при определянето на политиката, която са възнамерявали да приемат, конкурентите му е трябвало да вземат предвид пряко или косвено информацията, която им е съобщена от ищеца за поведението, което той е решил или възнамерявал да приеме на пазара.

303. Следователно Комисията е оправдала, като има предвид тяхната цел, определянето на контакти на ищеца и срещите с производителите на полипропилен, в които ищецът е участвал между 1977 г. и м. септември 1983 г., като съгласувана практика по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО.

304. Относно въпроса дали Комисията правилно е установила, че е извършено нарушение, Съдът отбелязва, че като има предвид сходната им цел, различните съгласувани практики и постигнатите споразумения са част от схеми за определяне на индикативни цени и определяне на квоти.

305. Тези схеми са част от поредица от усилия, положени от въпросните предприятия, насочени към една икономическа цел, а именно нарушаване на нормалното движение на цените на пазара на полипропилен. Следователно, изкуствено би се разпределило подобно продължаващо поведение, определено от единна цел, като състоящо се от няколко отделни нарушения. Ищецът е участвал в продължение на няколко години в поредица от схеми, които представляват едно нарушение на член 85, параграф 1 от Договора, което непрекъснато се изразява в незаконни споразумения и незаконни съгласувани практики.

306. Следователно, основанията за оспорване на ищеца трябва да се отхвърлят.

3. Заключение

307. От изложеното по-горе следва на първо място, че тъй като фактическите констатации на Комисията относно периода след м. септември 1983 г. не са доказани достатъчно обосновано, член 1 от решението трябва да бъде отменен, доколкото е установено, че ищецът е участвал в нарушението от този период. На второ място тъй като фактическите констатации на Комисията относно ищеца във връзка с участието му в ценовата инициатива от началото на м. януари - м. май 1981 г. не са доказани достатъчно обосновано, член 1 от решението трябва да бъде отменено, доколкото - разгледано заедно с основанията от решението, установява, че ищецът е участвал в тази ценова инициатива. В останалата част основанията за обжалване на ищеца и прилагането на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО от Комисията в оспорваното решение трябва да се отхвърлят.

Въпросът дали ищецът е отговорен за нарушението

А. Оспорваното решение

308. В решението (точка 102) е заявява, че в рамките на групата Shell предприятието, отговорно за координирането и стратегическото планиране в термопластичния сектор, е обслужващото дружество Shell International Chemical Company. Твърди се, че това предприятие е участвало в срещите с другите основни производители и е действало като средство за комуникация между картела и различните търговски (производствени и отговорни за продажбите) дружества на групата Shell в ЕИО; тези дружества са участвали в национални или местни срещи. Тъй като Shell е носел цялата отговорност за планирането и координирането на дейностите на дружествата от групата Shell в полипропиленовия сектор, Комисията счита, че основателно го е определила като подходящия получател на решението.

Б. Доводи на страните

309. Ищецът поддържа становището, че Комисията погрешно му приписва нарушението. В рамките на групата Shell, Shell, който е получател на решението, нито е производител, нито доставчик на полипропилен на пазар на Общността, а само едно от обслужващите дружества на Shell, което предоставя съвети на действащите дружества в Западна Европа по краткосрочни въпроси и се занимава с международна търговия. Тъй като ищецът не е производител, който определя цени или обеми на продажби на полипропилен, Комисията не може да го държи отговорен за нарушението, описано в решението. Ищецът допълва, че поради високата степен на автономност на търговските дружества от групата Shell, ищецът не е в състояние да налага каквито и да е решения на тези дружества или да ги обвързва със свои действия.

310. Комисията отговаря, че Shell е представител на групата Shell на международно ниво и затова е взел участие в срещите на „голямата четворка“ и е осъществил контакт с ICI. Това е бил един от старшите изпълнители, председателствал вътрешните работни групи на Shell, които са координирали политиката на групата в полипропиленовия сектор. При тези обстоятелства, няма значение дали Shell е имал правомощие да налага ограничения на търговските дружества или само им е предоставял съвети, които те не са могли лесно да пренебрегнат.

В. Съображения на Съда

311. Съдът счита, че забраната за предприятия, *inter alia*, за сключване на споразумения или участие в съгласувана практика, които могат да повлияят на търговията между държавите-членки и които имат за своя цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на общия пазар, член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО, е насочена към икономически единици, които имат единна организация на персонала, материални и нематериални елементи, които преследват специфична икономическа цел в дългосрочна перспектива и могат до допринесат за нарушаването на вида, посочено в тази разпоредба.

312. Съдът приема, че Shell и търговските дружества от групата Shell, които произвеждат и предлагат на пазара химически продукти, представляват една

единна организация на персонал, материални и нематериални елементи, която преследва в дългосрочен план целта, *inter alia*, производство и продажба на полипропилен с оглед увеличаване на приходите, а в някои случаи, дори в ущърб на индивидуалните печалби на някои от различните му съставни части. В рамките на тази организация всяко дружество има определена роля. Действащите дружества произвеждат или продават полипропилен, докато ищецът има поощряваща и координираща роля между различните действащи дружества от групата. Следователно, Shell и действащите дружества от групата Shell представляват едно предприятие.

313. Ролята на ищеца в това предприятие се доказва поне от пет документа. Първият е с дата 15 февруари 1982 г. и е озаглавен „Market quality PP” („пазарно качество на полипропилен“) (основно изложение на възраженията, допълнение 94), вторият е бележка от телефонни разговори между представител на ищеца и ICI от 9 и 10 септември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 95), третият е документ, озаглавен „Polypropylene compensation scheme” („компенсационна схема за полипропилен“) с дата 18 октомври 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 96), четвъртият е бележка от телефонен разговор между служител на ищеца и ICI от 8 ноември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 97) и петият е бележка от двустранна среща на служители на ищеца и ICI от 26 ноември 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 99). Първият от тези документи съдържа следния откъс:

„Integrated companies (SCUK, SNC, SC) plus SCITCO have met in group chaired by CITP, and agreed:

- a) Will meet regularly (approx. quarterly) to review current state of market & formulate marketing/pricing policies for Shell PP in Europe;
- b) CITP/2 will collect & disseminate market intelligence (Demand, Competition, prices) approximately monthly;
- c) SCITCO will *NOT* participate in any poly-competitor meetings, but will try to keep informed of their activities & ambitions through CITP bi-lateral contacts;

(...)

ALSO SCITCO/CITP/2 is taking the following actions to try & improve European PP market quality:

- e) continental liaison with Shell QUIMICLY POLIBRAZIL to... move exportation surplus PP in... through Shell MKT2... in LATIN AMERICA & S. E. ASIA: and prevent its export to W. Europe . . .”

„Интегрирани дружества (SCUK, SNC, SC) и SCITCO са се срещали в група, председателствана от CИTP, и са се договорили:

а) да се срещат редовно (приблизително на всяко тримесечие) и да разглеждат текущото състояние на пазара и формулират пазарните/ценови политики на полипропилен на Shell в Европа;

б) СІТР/2 ще събира и разпространява пазарна информация (търсене, конкуренция, цени) приблизително на месец;

в) SCITCO НЯМА да участва в никакви срещи на много конкуренти, но ще се опитва да бъде информиран за действията и целите от тези срещи чрез двустранните контакти с СІТР;

(...)

СЪЩО SCITCO/ СІТР/2 предприема следните действия, за да се опита и подобри качеството на европейския пазар на полипропилен:

д) континентална връзка с Shell QUIMICLY POLIBRAZIL с ... цел износ на излишъка от полипропилен в ... чрез Shell MKT2 ... в Латинска Америка и югозападна Азия: и да предотврати износа му в Западна Европа ... “

Във втория документ ищецът посочва:

„I spoke with L. again today to give him the elements of the proposed scheme. His reaction was to say that he felt the group should meet to talk the scheme through & that he would be willing to join in. Particular points raised were:

- 1) The group as a whole should agree the point at which they would react i. e. If x% market share was lost the scheme would be abandoned.
- 2) Any target for Shell might have to be broken down territorially to make it organisationally operable . . .”

(„Днес отново говорих с L., за да му дам елементите на предложената схема. Неговата реакция бе да каже, че според него групата следва да се срещне и обсъди схемата и би искал да присъства на срещите. По-специално, засегнатите точки са:

- 1) Групата като цяло следва да договори нивото, при което ще реагира, т.е. ако бъде изгубен пазарен дял от x%, схемата ще бъде изоставена.
- 2) Всяка цел за Shell може да бъде разделена териториално, за да бъде организационна действаща ...“

В третия документ се заявява:

„L. of SCITCO said that he & his colleagues were under pressure to improve margins on PP and that he would be willing to attend meetings of the big four but not wider gatherings. The problems of the Shell organisation were discussed and whilst the local companies were autonomous L. requested that approaches should be channelled through SCITO. He had not been able to meet with J., V. L., etc. before this meeting

but had agreement to talk about a compensation scheme. L. would be meeting with J. & others on 20/10/82. (...)

L. raised the problem of not having any centralised profit centre but after discussion accepted that it was really up to Shell to agree internally who would draw or conversely provide any compensation.”

(„L. от SCITCO каза, че той и колегите му са под натиск да подобрят разликата на полипропилен и че има желание да посещава срещи на „голямата четворка“, но не и срещи в по-широк кръг. Проблемите на организацията на Shell са обсъждани и доколкото местните дружества са автономни L. е поискал предложенията да се осъществяват чрез SCITO. Той не е успял да се срещне с J., V. L. и т. н. преди тази среща, но е имал уговорка да говори за компенсационна схема. L. ще се среща с J. и други на 20 октомври 1982г. (...)

L. е повдигнал проблема за липсата на централизиран център за печалба, но след обсъждане е приел, че наистина зависи от Shell да се разбере в рамките на схемата кой ще получава или напротив ще предоставя компенсации.“

В четвъртия документ се заявява:

„P. said L. would be back in the office on Mon. 15th November. In the meantime he passed on the following information on the reaction of the various Shell units to the proposed compensation arrangements.”

„P. каза, че L. ще се върне в офиса в понеделник, 15 ноември. Междувременно, той предаде следната информация за реакцията на различните единици от групата Shell на предложените компенсационни договорености.“

В петия документ се заявява:

„John L. was very interested in the new organisation within P & P Division] & in particular the responsibilities on polyolefins [...] Compensation will be discussed with the local Shell companies at a meeting with J. E. L. [an employee of the applicant] on 30 November. I said the scheme was not dead by any means & that it was Shell who were holding things up. J. E. L. was quick to pick up that in October only Shell's market share was in line with their Jan-June performance.”

(„John L. беше силно заинтересуван от новата организация в рамките на отдела по полипропилен и, по-специално, от отговорностите за полиофелини (...) Компенсациите ще бъдат обсъдени с местните дружества на Shell на среща с J. E. L. (служител на ищеца) на 30 ноември. Казах, че схемата не е изоставена напълно в никакъв случай и че Shell е този, който е поддържал нещата. J. E. L. бързо осъзна, че през м. октомври само пазарният дял на Shell е в съответствие с работата за м. януари - м. юни.“)

314. Единният характер на организацията на различния персонал, материални и нематериални елементи се подкрепя допълнително от факта, че във всички документи, представени от Комисията, данните за продажбите, включени за ищеца, се отнасят до всички дружества на Shell.

315. По тази причина Комисията основателно счита, че ищецът е отговорен за координирането на действията на групата Shell в контекста на нарушенията и затова държи ищеца отговаря за нарушението.

316. Следователно, основанието за обжалване на ищеца трябва да се отхвърли.

Доводи

317. Ищецът твърди, че е показал независимото си поведение относно цените, а Комисията не е обяснила защо отрича това поведение, освен при позоваването в края на решението.

318. От своя страна, Комисията счита, че е заявила достатъчно ясно в решението доказателствата, въз основа на които е достигнала до заключението, че Shell е участвал в ценово споразумение. Според Комисията тя не е длъжна да отхвърля доводите, изложени от ищеца, за да докаже заявената независимост при политиката на ценообразуване.

319. Както Съдът няколкократно е заявявал (виж по-специално решенията от 29 октомври 1980 г., цитирани по-горе, по съединени дела 209/78 – 215/78 и 218/78, точка 66 и от 10 декември 1985 г., Stichting Sigarettenindustrie/Комисия, точка 88 по съединени дела 240/82 – 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 и 269/82, Recueil, стр. 3831), че съгласно член 190 от Договора за ЕИО Комисията е длъжна да посочи доводите, на които се основават решенията ѝ, като упоменава фактическите и правни основания за приетите от нея мерки и съображенията, довели до приемането на решението, но не е задължително да обсъжда всички фактически и правни въпроси, повдигнати от всяка страна в хода на административното производство. Следователно, Комисията не е длъжна да отговаря на фактически и правни въпроси, които счита за несъществени.

320. Трябва да се отбележи в тази връзка, че в точки 74 - 76 от решението, Комисията е отговорила на доводите на ищеца относно цените, които той в действителност е наложил на пазара.

321. Следователно, това основание за обжалване не може да бъде подкрепено.

Глобата

322. Ищецът твърди, че Комисията е нарушила член 15 от Регламент № 17, като не е оценила правилно в решението продължителността и тежестта на установеното от нея нарушение.

1. Давностният срок

323. Ищецът твърди в отговора си, че при липсата на всякаква връзка между споразумението за минимални цени от 1977 г. и последвалите срещи, нарушенията, за които се твърди, че са извършени през 1977 г., във всеки случай са погасени с петгодишната давност, установена с Регламент № 2988/74 на Съвета от 26 ноември 1974 г. относно давността при налагане и изпълнение на

санкции в областта на правото на транспорт и на конкуренция на Европейската икономическа общност (ОВ 1974 г. L 319, стр. 1).

324. Комисията твърди, че позоваването на ищеца на давностния срок представлява ново твърдение по смисъла на член 42 от Процедурния правилник на Съда, който се прилага *mutatis mutandis* за производство пред Първоинстанционния съд съгласно член 11, алинея 3 от Решение на Съвета от 24 октомври 1988 г., и следователно е недопустимо. В останалата част твърди, че това е продължаващо нарушение, спрямо което давностния срок е започнал да тече единствено от деня, в който е преустановено нарушението.

325. Съдът отбелязва, че съгласно член 1, параграф 2 от Регламент № 2988/74 петгодишният давностен срок за правомощието на Комисията да налага глоби, започва да тече, в случаите на продължаващо или повтарящо се нарушение, от деня, в който нарушението е преустановено.

326. В настоящия случай от преценката на Съда на доказателствата на нарушението следва, че ищецът е участвал без прекъсване в едно нарушение, започнало в средата на 1977 г., когато ищецът се е присъединил към споразумението за минималните цени, и е продължило до м. ноември 1983 г.

327. Следователно, ищецът не може да се позовава на давностен срок относно налагането на глобите.

2. Продължителност на нарушението

328. Ищецът твърди, че Комисията погрешно приема сключването в средата на 1977 г. на споразумение за минимални цени или обсъждания на цени, които се състоят по това време, като начало на участието му в нарушението.

329. Комисията отбелязва, че ищецът е участвал в споразумението за минимални цени от 1977 г. Но Комисията допълва, че при определяне на размера на глобата е отчела, че „докато нарушението от средата на 1977 г., механизмът, чрез който то е действало, не е напълно установен поне до началото на 1979 г.“ (решение, точка 105, последна алинея).

330. Следователно от оценката на Съда, свързана с доказване на нарушението, че продължителността на нарушението, извършено от ищеца, е по-кратка от установената в решението, тъй като нарушението е преустановено в края на м. септември 1983 г., а не през м. ноември 1983 г.

331. Следователно размерът на наложената глоба на ищеца трябва да бъде намалена в това отношение.

3. Тежест на нарушението

А. Роля на ищеца

332. Ищецът отбелязва, че Комисията е преувеличила до голяма степен ролята на ищеца в нарушението, тъй като Комисията погрешно твърди, че тъй като

Shell е един от „голямата четворка“, той е в центъра на въпросните договорености и че всеки от участниците в „голямата четворка“ е имал ръководна роля в ценовите инициативи и по този начин Shell неизбежно е един от „ръководителите“ при изработването и прилагането на незаконните споразумения.

333. Относно точка 68 от решението, в която се упоменава заявеното „общо разбиране“, постигнато от „голямата четворка“, ищецът насочва вниманието към факта, че бележка на ICI, на която се позовава Комисията (основно изложение на възраженията, допълнение 64), не дава сама по себе си указание за посоченото разбиране, и в отговора си на искането за информация, към който препраща точка 68 от решението, ICI обяснява, че разбирането се е изразявало в „признание, че ако цените се увеличат, четирите големи производителя трябва решително да поемат инициативата, дори за сметка на собствените им обеми на продажби“. Ищецът счита, че това обяснение се основава на убеждението, че компенсационните договорености между тези четири производителя е можело да бъдат улеснени с оглед възможността им за ангажиране с индикативни цени. Ищецът е отказвал да участва във всякакви компенсационни договорености (и това не е оспорено от Комисията) или във всякакви договорености, които ICI е постигнал или възнамерявал да постигне. Ищецът допълва, че изявленията му в ECN в смисъл, че дружествата от Shell ще увеличат цените са основани на независима оценка на пазарните условия и не са свързани с никакви договорености с ICI, Monte и Hoechst.

334. Ищецът заявява, че все пак за да може да твърди, че „голямата четворка“ се е опитала да се договори за обща позиция и да приеме единен подход, Комисията се позовава на документ на ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 87), който не е бележка от „предварителна среща“, а свидетелства за неуспешни разговори за схема за квотни компенсации през 1982 г. Комисията също се позовава на бележка на Shell от 20 октомври 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 100; специално изложение на възраженията, Shell, допълнение 30), но я тълкува неправилно (бележката само показва действието на пазарните закони, като посочва факта, че тъй като „голямата четворка“ е държала 51 % тя е могла да си позволи движения към ценова стабилност). Комисията не се позовава на този документ в изложението на възраженията в подкрепа на твърдението, че ищецът е член на „дирекция“ на „картела“ или дори в подкрепа на по-лекото обвинение, че Shell е страна по договорености за цени или квоти с другите три члена на заявената „дирекция“ в края на 1982 г. В изложението на възраженията документът се използва само, за да се покаже, че докато дружествата на Shell не са искали да губят допълнително пазарен дял, като следват строги ценови политики, те „са знаели за равнищата на индикативните цени и (се твърди), че в търговската им политика тези равнища са приети“. По отношение на документа на ICI и бележката на Shell от 20 октомври 1982 г. според ищеца Комисията заявява, че не е стигнала до заключението, че „голямата четворка“ е приела единен подход, а само, че е осъзнала, че би било полезно, ако приеме такъв подход. В заключение, Комисията се позовава на записки, за които се твърди, че са свързани с предварителни срещи (основно изложение на възраженията, допълнения 64, 100, 101), които, съгласно ищеца, не са убедителни и противоречат на други документи.

335. Ищецът твърди, че дружествата на Shell далеч не са помагали за организирането на дейностите на заявения картел и са в самата периферия на непозволени договорености, които могат да бъдат постигнати. Тъй като дружествата на Shell не са участвали в срещи на ръководителите и експертите, те не са подкрепяли активно усилията за провеждане на съгласуваните ценови увеличения и установяването на съгласувани ограничения на обемите. Те не са действали като „account leaders“, но позицията му е периферна, което Комисията не е взела предвид при определянето на глобата. Ищецът подчертава, че Комисията твърди в становището си, представено пред Съда, че не обвинява Shell, че е участвал във всички нарушения, изброени в член 1, букви а) - д) от решението, като ищецът оспорва правото на Комисията да изменя обвиненията, които се съдържат в диспозитива на решението пред Съда, особено когато тези обвинения са основен фактор при определяне размера на глобата.

336. Ищецът достига до заключението, че наложената му глоба не може да бъде по-голяма, ако е участвал във всички нарушения, описани в решението.

337. Комисията отговаря, че писмените доказателства показват, че договореностите, започнали през средата на 1977 г., са организирани от „голямата четворка“, и винаги един от участниците в „голямата четворка“ е ръководил всяко увеличение (такъв е случаят с Shell през м. февруари 1981 г. и юли 1983 г.), като от м. септември 1982 г. нататък „голямата четворка“ се срещали на така наречените предварителни срещи, които се провеждат в деня преди срещите на ръководителите.

338. Комисията подчертава, че ищецът е участвал във всички предварителни срещи, за които Комисията знае, и че общото поведение, прието от „голямата четворка“ с цел увеличаване на цените, е свързано с много конкретни обсъждания по време на тези срещи. Следователно Комисията счита, че Shell е участвал в дейностите, които съставляват същината на нарушението.

339. Според Комисията документи като записки от телефонни разговори между Shell и ICI (основно изложение на възраженията, допълнение 95) трудно могат да бъдат тълкувани по друг начин, освен като съгласие между „голямата четворка“ за споделяне на специална отговорност за пазара. Подобно тълкуване съвпада с позицията на ICI, според която той не е могъл да продължи с организирането на картел без участието на Shell.

340. Съдът отбелязва, че участието на ищеца в подготвителните срещи на „голямата четворка“ е един от елементите, с оглед на които следва да се преценява ролята на ищеца в нарушението.

341. В тази връзка бележка, свързана със среща на представители на ICI, Shell и Monte на 15 юни 1981 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 64б) показва, че тези производители са разгледали подробно възможни решения за съществуващите трудности на пазара. По подобен начин бележка, изготвена от служител на ICI, озаглавена „Sharing the pain“ („Разпределяне на болката“), и с дата от началото на втората половина на 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 98) показва, че въвеждането на компенсационна

схема заради намаляване на обемите на продажби „might provide useful elements for the understanding between the „Big Four”” („може да предостави полезни данни за разбирането между „голямата четворка““). В отговора си на искането за информация (основно изложение на възраженията, допълнение 8), ищецът заявява за този документ:

„The "understanding" between the "Big Four" was recognition that if the prices were to be increased then the "Big Four" producers would have to give a strong lead, even at the expense of their own sales volume. It was thought that a "Compensation Arrangement" between these four producers might have made it easier for them to contemplate the possibility of a commitment on "Target Prices".”

(„Разбирането“ между „голямата четворка“ бе, че ако цените се повишат, производителите от „голямата четворка“ ще трябва да имат ръководна роля, макар и за сметка на собствените им обеми на продажби. Смята се, че „компенсационно споразумение“ между тези четири производителя може да направи по-лесно спазването на възможността за задължение по „индикативни цени““.)

Тези доказателства показват, че производителите от „голямата четворка“ са съзнавали специалната си роля в инициативите, насочени към увеличение на цените. По този начин във вътрешна бележка на Shell от октомври 1982 г. (основно изложение на възраженията, допълнение 94) отново се упоменават ценовите инициативи на „голямата четворка“.

342. Съдът счита, че от посочените по-горе доказателства и от оценката на доказателствата за нарушението, е видно, че с изключение на ценовата инициатива от м. януари - м. май 1981 г. Комисията правилно е установила ролята на ищеца в нарушението, като е посочила в точка 109, алинея 1 от решението, че е взела предвид тази роля при определянето на размера на глобата.

343. Съдът също счита, че въз основа на тежестта на установените факти, по-специално, определянето на индикативни цени и обеми на продажби, е видно, че ищецът не е действал прибързано или неразумно, а умишлено.

344. Следователно, глобата трябва да се намали, доколкото отразява участието на ищеца в началото на ценовата инициатива от м. януари - м. май 1981 г., като в останалата част основанието за обжалване трябва да се отхвърли.

Б. Твърдение, че състоянието на икономическа криза не е отчетено в достатъчна степен

345. Ищецът заявява, че при определянето на размера на глобата Комисията не е взела предвид в достатъчна степен значителните загуби, които производителите са претърпели. Ищецът също твърди, че определянето на глобата е извършено по неясен начин. Освен това Комисията не е взела предвид факта, че производителите не са имали основание да очакват, че в приемлив срок нормалното прилагане на конкурентното право може да възстанови конкурентния баланс на пазара. Ищецът не е доволен от отговора на Комисията,

според който отчитането на подобен факт би довело до насърчаване на нарушения на закона, тъй като според ищеца подобно възражение може да бъде направено относно всяко смекчаващо обстоятелство.

346. Комисията отговаря, че е приела като смекчаващо обстоятелство при определянето на глобата факта, че съответните предприятия са претърпели значителни загуби като производители на полипропилен за дълъг период от време, но според Комисията тя не е задължена да взема предвид неблагоприятните икономически условия в даден сектор при определянето на глобите за нарушения на конкурентните правила. Относно твърдението, че производителите не са имали основание да очакват, че конкурентните сили ще възстановят в разумен период нормалното равновесие на пазара, Комисията отбелязва, че потребността от усъвършенстване на пазара и невъзможността това да бъде постигнато в близко бъдеще не оправдава нарушаването на конкурентното право. В противен случай изкушението би било голямо за предприятията да отговорят с антиконкурентни мерки в трудни ситуации, когато има силна необходимост за конкурентните сили да усъвършенстват пазара.

347. Съдът счита, че за да прецени този довод е необходимо на първо място да изследва начина, по който Комисията е определила размера на наложената глоба на ищеца.

348. Комисията първо определя критериите за определяне на общото ниво на глобите, наложени на предприятията, получатели на решението (точка 108 от решението) и впоследствие критериите за постигане на справедлив баланс между глобите, наложени на всяко едно от предприятията (точка 109 от решението).

349. Съдът счита, че критериите, определени в точка 108 от решението, в достатъчна степен оправдават общото ниво на глобите, наложени на предприятията, получатели на решението. В тази връзка трябва да се наблегне на ясната същност на нарушението от член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО, по-специално, букви а), б) и в) от тази разпоредба, които са известни на производителите на полипропилен, действали умишлено и в пълна тайна.

350. Съдът също счита, че четирите критерии, упоменати в точка 109 от решението, са уместни и достатъчни за целите на постигане на справедлив баланс между глобите, наложени на всяко предприятие.

351. В тази връзка трябва да се отбележи, че Комисията не е задължена да обособява или обяснява начина, по който е взела предвид значителните загуби, претърпени от различните производители в полипропиленовия сектор, тъй като това и един от факторите, упоменати в точка 108 от решението, довели до определянето на общото ниво на глобите, което според Съда е оправдано. Комисията изрично посочва в последното тире от точка 108 от решението, че е взела предвид факта, че предприятията са претърпели значителни загуби от полипропилен за значителен период, което показва, че Комисията не само е взела предвид загубите, но и е взела под внимание неблагоприятните

икономически условия, които преобладават в сектора при определяне на общия размер на глобите, като има предвид също и критериите, упоменати в точка 108.

352. Следователно, това основание за оспорване, представено то ищеца не може да бъде подкрепено.

В. Недостатъчно вземане под внимание на резултатите от нарушението

353. Ищецът твърди, че дори ако се приеме, че някои производители са искали да получат от клиентите си цени, равни на „индикативни цени“, това не означава, че постигнатите цени значително се различават заради тези опити. В действителност ценовите равнища и обемите на продажби са определяни от пазарните сили през периода 1977 г. - 1984 г.

354. Ищецът подчертава, че в отговора си на изложението на възраженията е представил доказателства, че всъщност цените са на конкурентни нива. От изследванията и сравненията, направени от Shell е видно, че цените на дружествата от групата Shell, реализирани на Общия пазар, са постоянно под „индикативните“ цени и са винаги много близко до световните конкурентни цени, цените, реализирани от дружествата от групата Shell в Западна Европа средно са по-ниски от износните цени и на последно място средните цени, реализирани в САЩ от началото на 1977 г. до края на 1982 г., са практически същите като средните цени, реализирани от Shell UK.

355. Ищецът твърди, че макар Комисията да не оспорва тези доказателства в хода на административното производство или в решението (или в пледоариите си пред Съда), тя не е отчела последиците от доказаните факти. Независимо от това, Комисията отбелязва в решението, че заявените незаконни договорености са имали „значително влияние“ (точка 90). Комисията не е обяснила какво има предвид под „значително“, но според изявленията, направени в търговската преса от Комисията, е видно, че ценовите увеличения в резултат от картела са големи (15 - 40 % в зависимост от периода). Ищецът обобщава, че или Комисията е достигнала до този извод без да вземе предвид доказателствата на Shell за противното и следователно без да има никакви доказателства, или Комисията се е позовала на факти и събития, които не са изложени в решението.

356. Според ищеца е по-важно да се изясни този въпрос, доколкото в изследването, посочено в тринадесетия доклад по политиката за защита на конкуренцията на Комисията (1983 г.), Комисията е достигнала до извода, че термопластичната промишленост (включително полипропилен) е обект на силна конкуренция и се характеризира с излишък на производствен капацитет, който „води до силна ценова конкуренция“. Следователно, ищецът изисква от Съда да извърши проучване, в което Комисията да представи доказателства, въз основа на които отхвърля доказателствата на ищеца и представя документи, по които определя резултатите от картела. Ако документите не са достатъчни, както ищеца счита, Съдът трябва, ако е необходимо, да поиска доклад на експерти.

357. Ищецът отбелязва, че доколкото картелът не е имал въздействие, потребителите не са претърпели щети. Освен това Комисията не е взела предвид значителните усилия на производителите да намалят разходите си и

постигнатия технически напредък от тях по време на периода, обхванат от картела.

358. Комисията отговаря, че точки 90 - 92 от решението са достатъчно ясни относно резултатите от картела на пазара и не е длъжна да отговаря на всички доводи на предприятията. Доказателствата, на които се позовава Комисията, се съдържат в решението. Както Съдът приема в Определението си от 11 декември 1986 г. ICI/Комисия (по дело 212/86 R, непубликувано в Recueil), Комисията не е взела предвид други доказателства. Следователно не са необходими допълнителни проучвания или доклади на експерти.

359. Комисията отбелязва, че индикативните цени, договорени от производителите, са послужили като основа за преговори с други клиенти и като основание за спазване на общ модел на близко паралелно движение на индикативните и действителните цени (решение, таблица 9). Дори да са продължили разликите между индикативните цени и действителните цени, които се дължат на условията на пазара (натиск на клиенти, отклонения в цените на суровините, национални ценови наредби и други), производителите са успели в известна степен да овладеят отклоненията на цените, които биха възникнали в картела, и са затвърдили равнище на цените, което е сравнително близко до договорените индикативни цени. По същия начин доставките на повечето производители в годините, в които има действаща система за стабилизиране на пазарните им дялове, са съответствали на договорените квоти или цели.

360. Според Комисията картелът е имал въздействие на пазара, но отбелязва, че при преценката на глобите е взела предвид факта, че ценовите инициативи като цяло не са постигнали напълно целите си (решение, точка 108). Това е повече, отколкото е длъжна да направи.

361. Съдът отбелязва, че Комисията е разграничила два вида резултати от нарушението. Първият вид се състои във факта, че след съгласието за индикативните цени, постигнато на срещите, всички производители са дали указания на търговските си отдели да прилагат тези нива на цените. По този начин „целите“ са използвани като основа за преговори с клиентите. Това е довело Комисията до извода, че в настоящия случай доказателствата показват, че споразумението в действителност има значително въздействие върху условията на конкуренция (решение, точка 74, алинея 2, с препратка към точка 90). Вторият вид резултат се състои във факта, че движенията на цените, начислявани на отделните клиенти, сравнени с индикативните цени, определени в хода на конкретни ценови инициативи, отговарят на съдържанието на документите, открити в помещенията на ICI и други производители относно прилагането на ценовите инициативи (решение, точка 74, алинея 6).

362. Първият вид резултат е доказан от Комисията достатъчно обосновано чрез множеството ценови указания, дадени от различни производители, които са последователни помежду си и съответстват на индикативните цени, определени на срещите, които очевидно са послужили за основа в преговорите за цени с клиенти.

363. Относно втория вид резултат, Комисията няма основание да се усъмни в анализа, направен от самите производители по време на срещите им (виж, по-специално, записките от срещите от 21 септември, 6 октомври, 2 ноември и 2 декември 1982 г., основно изложение на възраженията, допълнения 30 - 33). Тези записки показват, че индикативните цени, определени по време на срещите, като цяло са постигнати на пазара и въпреки че одитът, извършен от независимата счетоводна компания Coopers & Lybrand, и икономическите изследвания на самите производители доказват, че анализите на производителите са грешни, този факт не е решаващ за намаляване на глобата, тъй като Комисията е посочила в последното тире от точка 108 от решението, че е взела предвид като смекчаващо обстоятелство факта, че като цяло ценовите инициативи не са постигнали напълно целите си и като крайно средство няма принудителни мерки за спазване на квотни или други мерки.

364. Доколкото основанията за решението, свързани с определянето на размер на глобата, трябва да се тълкуват заедно с другите основания на решението, следва да се обобщава, че Комисията правилно е взела предвид изцяло първия вид резултат и само отчасти втория вид резултат. В тази връзка следва да се отбележи, че ищецът не посочва по какъв начин ограниченият характер на втория вид резултат не е отчетено в достатъчна степен при намаляването на размера на глобата.

365. Освен това Съдът счита, че изявленията, направени по време на пресконференцията след приемането на решението, на която е упоменато, че резултатите от нарушението се изразяват в общо увеличение на цените 15 % - 50 %, не трябва да бъдат взети под внимание, доколкото те противоречат на основанията за решението. Поради това те могат да бъдат използвани като доказателство само на факта, че решението се основава в действителност на мотиви, различни от посочените в него, което води до злоупотреба с правомощия (виж Определение на Съда от 11 декември 1986 г., цитирано по-горе, по дело 212/86 R, точки 11 - 16). Настоящият Съд приема, като упражнява неограничената си юрисдикция, че общото ниво на глобите е оправдано, като се имат предвид основанията за решението (точка 108, във връзка с всички други мотиви на решението). Следователно, в настоящия случай няма злоупотреба с правомощия.

366. Следователно, това основание за оспорване на ищеца трябва да се отхвърли.

Г. Липса на предходно нарушение

367. Ищецът твърди, че Комисията не е взела предвид факта, че за разлика от други производители в миналото Shell никога не е обвиняван в нарушаване на правилата на Общността в областта на конкуренцията.

368. Комисията отбелязва, че не е длъжна да налага по-високи глоби на предприятия, които вече са обвинени в нарушения на правилата в областта на конкуренцията.

369. Съдът счита, че фактът, че Комисията в миналото е обвинила предприятие в нарушение на правилата в областта на конкуренцията и е наложила наказания за тези нарушения, може да бъде отчетен като отежняващ фактор срещу това предприятие, но липсата на предходно нарушение е обикновено обстоятелство, което Комисията не е длъжна да вземе предвид като смекчаващ фактор, особено в настоящия случай, който е свързан с явно нарушение на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО.

370. Следователно, това основание за оспорване на ищеца трябва да се отхвърли.

371. От изложеното по-горе следва, че наложната на ищеца глоба трябва да бъде намалена с 10 % на първо място поради намалената продължителност на нарушението, извършено от ищеца, на правилата на Общността в областта на конкуренцията и на второ място поради не толкова сериозната същност, доколкото ищецът не е участвал в началото на ценовата инициатива от м. януари - м. май 1981 г.

Подновяване на устната фаза на производство

372. С писмо, постъпило в секретариата на Съда на 6 март 1992 г., ищецът иска Съдът да поднови устната фаза на производството и да нареди мерки за разследване в резултат от твърденията на Комисията, направени по време на изслушванията по дела Т-79/89, Т-84/89 Т-86/89, Т-89/89, Т-91/89, Т-92/89, Т-94/89, Т-96/89, Т-98/89, Т-102/89 и Т-104/89 и по време на пресконференцията, проведена от Комисията на 28 февруари 1992 г. след приемането на решението по тези дела.

373. След като изслуша становището на генералния адвокат, Съдът счита, че не е необходимо да постановява подновяване на устната фаза на производството в съответствие с член 62 от Процедурния правилник или да постанови мерки за разследване, както е поискал ищеца.

374. Трябва да се заяви, че решенията по упоменатите по-горе дела (решение от 27 февруари 1992 г. по дела Т-79/89, Т-84/89 - Т-86/89, Т-89/89, Т-91/89, Т-92/89, Т-94/89, Т-96/89, Т-98/89, Т-102/89 и Т-104/89, BASF и други/Комисия, Rescueil, стр. II-315) не оправдават подновяването на устната фаза на производство по настоящото дело. Съдът отбелязва, че нотифицираните и публикувани мерки трябва да се приемат за действителни. Следователно лице, което заявява липсата на формална обосновааност или не съществуването на мярка, е длъжно да представи пред Съда доказателства, които да помогнат на Съда основания, които дават възможност за преценка извън очевидната обосновааност на мярката, която формално е нотифицирана и публикувана. В настоящия случай ищите не са представили никакви доказателства за това, че нотифицираната и публикувана мярка не е одобрена или приета от членовете на Комисията като колегиален орган. По-специално, за разлика от делата PVC (решение от 27 февруари 1992 г., цитирано по-горе, по дела Т-79/89, Т-84/89 - Т-86/89, Т-89/89, Т-91/89, Т-92/89, Т-94/89, Т-96/89, Т-98/89, Т-102/89 и Т-104/89, точка 32 и последващите), ищите не са представили доказателства, че принципът за

неизменност на приетата мярка е нарушен от промяна в текста на решението след срещата на комисарите, на която е приета.

По съдебните разноски

375. Съгласно член 87, параграф 2 от Процедурния правилник на Първоинстанционния съд, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Но съгласно член 87, параграф 3, Съдът може да разпредели съдебните разноски или да реши всяка страна да понесе направените от нея съдебни разноски, ако всяка от страните е загубила по едно или няколко от предявените основания. Исковата молба е уважена частично и страните са поискали да им бъдат възстановени разноските, ищецът понася в допълнение към своите съдебни разноски и две трети от разноските на Комисията, а Комисията понася една трета от своите съдебни разноски.

По изложените съображения Първоинстанционният съд (първи състав) реши:

1. Отменя член 1 от Решение на Комисията от 23 април 1986 г. (IV/31.149 - полипропилен, ОВ L 230, стр. 1), доколкото в него се твърди, че Shell

- взема участие в нарушението след м. септември 1983 г.,

- взема участие в началото на ценовата инициатива от м. януари - м. май 1981 г.;

2. Определя размера на глобата, наложена на ищеца в член 3 от решението, на 8 100 000 ECU, което е равностойно на 5 222 855.70 GBP;

3. Отхвърля иска в останалата му част;

4. Ищецът понася своите съдебни разноски и две трети от разноските на Комисията. Комисията понася една трета от собствените си разноски.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 10 март 1992 година.

Подписи